

ПУТ, ИСТИНА И ЖИВОТ

МОНАСТЫРЬ АСАВИНА

Бр. 1-2/2004

ЦЕНА 20 КН 600 СРТ 100 ДНН 2,60 ЕУР 5 ШО

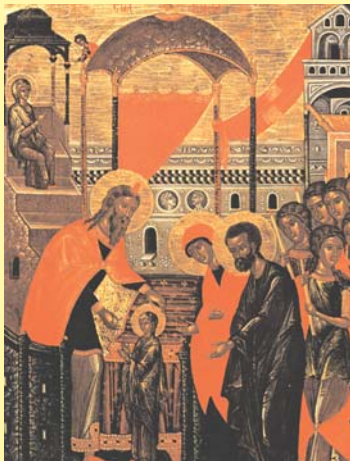

ПУТ ИСТИНА И ЖИВОТ – лист за духовно просвећење
(двомесечно издање)

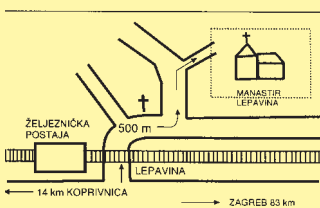
Излази с благословом Његовог Високопреосвештенства Православног
Митрополита загребачко-љубљанског и целе Италије Господина **ЈОВАНА**

Чудотворна икона Пресвете
Богородице Лепавинске

Ваведeње Пресвете
Богородице

Издавач: Братство манастира Лепавина
Манастир Лепавина
48306 Соколовац
Тел / фак (+ 385) 48 661 032
WWW posl: <http://www.manastir-lepavina.htnet.hr>
е-маил адреса: manastir-lepavina@kc.tel.hr
Главни и
одговорни
уредник: Архимандрит Гаврило
(Вучковић)
Технички
уредник: Јерођакон Василије (Србљан)

Насловна
стрaна: Света три Јерарха - икона из музеја
СПЦ у Београду

Издање: година VIII

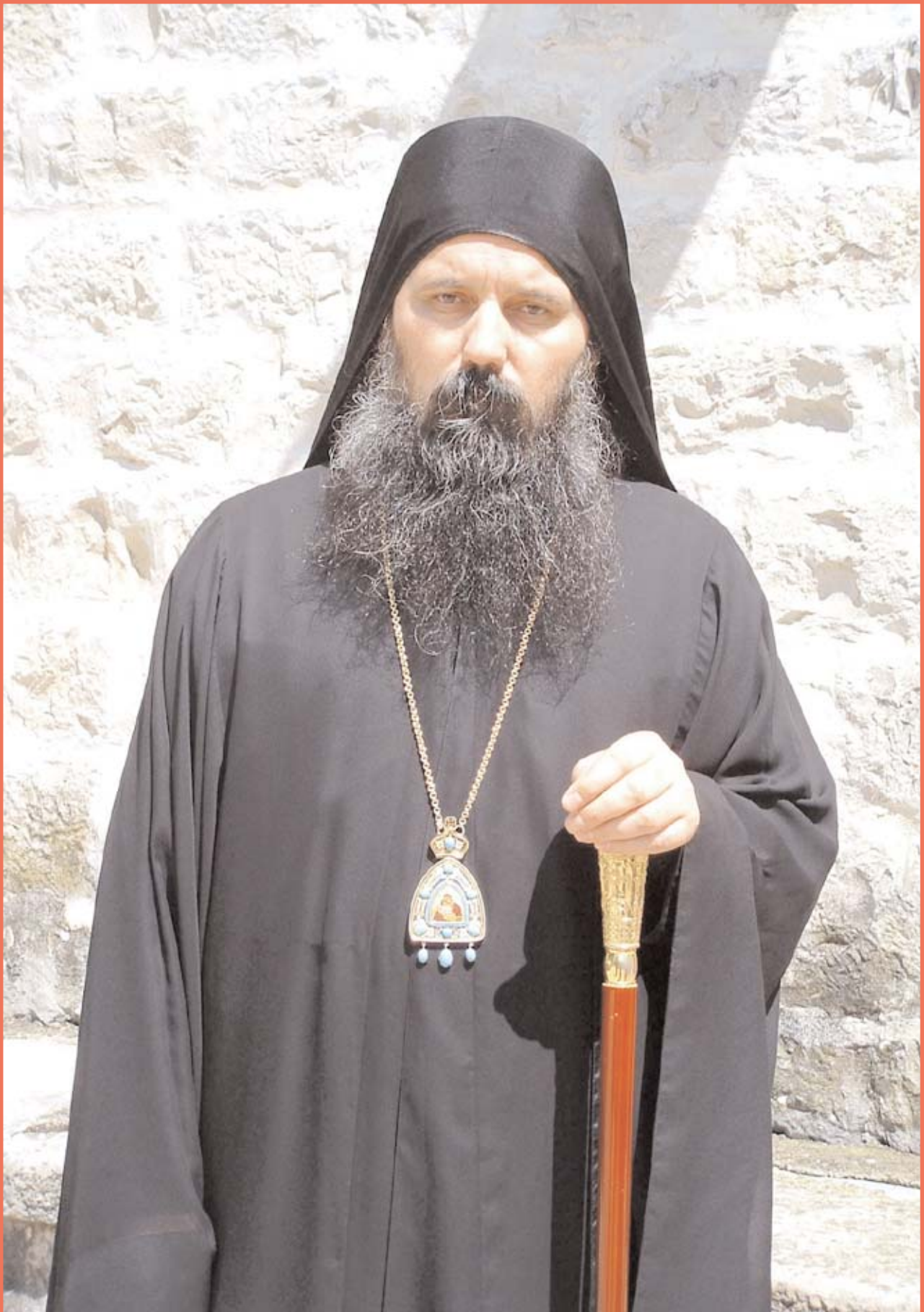
Укупно
изданих бројева: 36

Број: 1-2/04 (36)

Тисак: Сканер Студио д.о.о.,
Стубичка 49, Загреб

Мишљењем Министарства културе бр.
532-03-1/7-97-01-VJ/BB од 22. сижечна
1997. часопис "Пут, Истина и Живот" на
темељу чланка 18. точка 13, ставак 2
Закона о порезу на промет производа и
услуга, ослобођен је плаћана пореза на
промет.

ЊЕГОВО ПРЕОСВЕШТЕНСТВО ЕПИСКОП ДАЛМАТИНСКИ Г. ФОТИЈЕ

РЕЧ УРЕДНИКА

Помаже Бог, драги читаоци! Од нашег протеклог сусрета на овој страници, догодио се велики пожар у царској лаври Хиландару, потом су гореле и у рушевинама остале многе наше древне светиње на Косову и Метохији, где су уништена цела насеља, Срби протерани са својих дедовина и очевина... Ми, пак, овај број започињемо извештајем са једне прославе. Богословија у Манастиру Крки прославила је своју крсну славу, Света три Јерарха, и обележила 40 година од оснивања. Пред свога ректора, Преосвећеног Епископа далматинског Г. Фотија, и пред многобројне госте, међу којима су били Високопреосвећени Митрополит загребачко-љубљански Г. Јован те преосвећене владике Г. Хризостом бихаћко-петровачки и Г. Сава славонски, изашли су крчки богослови и на ђачкој академији извели леп свечарски програм. Богословија је, заједно са манастирским братством, свакога госта дочекала и угостила у топлој хришћанској љубави. А још пре само неколико година, на истом месту су - усред опустелог и опустошеног краја - стајали тек хладни и голи зидови, "без инсталација, без прозора и врата, без намештаја"... Видљиви су били само трагови девастације и хаоса. Високопреосвећени Митрополит Јован, који је у манастиру Крки замонашен и касније ту био професор и васпитач, предложио је Светом архијерејском сабору да Богословија, ма колико ђака било, поново започне са радом и сам је организовао рад на рашчишћавању просторија. Големи је труд уложио и одважну истрајност у искушењима показао надлежни епископ, владика Фотије, стигла је и материјална помоћ, и све је то дало резултате: зграде су обновљене, уведена је редовна настава, трпезарија је фрескописана (прилозима благочестивих хришћана), и сада је чак лепше него раније. Најважније од свега је да Богословија поново ради на припремању посленика за њиву Господњу. За кратко време се показао велики благослов Божји - од пар богослова, колико их је било на почетку, сада их у Богословији има око 40. Светиња Далматинске епархије, манастир Крка са својом Богословијом, опет ће - преко крчких богослова, будућих свештеника - да доноси духовну радост у целој Српској Цркви. Имајући пример овог *подизања из пепела* на уму, нека ни у садашњој великој тузи коју осећамо пред најновијим згариштима и голим зидовима не згасне у нашим срцима чврста нада у помоћ Божју. А она ће нам сигурно доћи ако будемо спремни да се, како рече владика Хризостом, жртвујемо и распнемо за светињу.

Манастир Крка са Богословијом "Света три Јерарха" наставља једну од улога коју су манастири код нас иначе имали: ширење духовне и опште просвете. Осим као училишта, манастири су још били духовна и телесна лечилишта, уточишта, хранилишта, а пре свега места непрестане молитве. И данас, молитвено тиховање и служење ближњима јесте подвиг монаха. О развоју монаштва, са посебним освртом на значај монаш-

тва у Срба, говорио је архимандрит о. Јован Радосављевић, духовник овчарско-кабларског манастира Благовештење, на предавању одржаном при цркви Св. Трифуна у Београду, а на позив проте Дејана Дејановића. О. Јован је био дугогодишњи професор на Богословији у Призрену (после премештена у Ниш), те осим великог монашког и духовничког, има још и педагошко искуство, стечено у раду са ученицима. Захваљујући нашој сарадници Танкосави Дамјановић, која је предавање о. Јована обрадила и припремила за објављивање, читаоци ће моћи да прочитају ту кратку и садржајну историју монаштва и увиде значење монаштва за нашу Цркву.

И у овом броју доносимо прилог о мироточењу икона; прошли текст је био доста запажен од читалаца, тим пре што је та тема, чини се, некако занемарена у нас. Иако нам вест о мироточењима (којима, иначе, треба приступати с расуђивањем, али не и малOVERJEM) долази са далеких руских страна, сматрамо је важном и за наше вернике. Свако чудо Божје нам на видљив начин показује близину Бога - дајући нам Његов благослов, утеху или опомену - и као такво није ничим ограничено, најмање не националним, јурисдикцијским и административним границама. У Символу вере исповедамо да верујемо у *једну, свету, саборну*... Цркву. Кроз једно, православно исповедање и свето-тајинско освештавање, сви чинимо једну целину, тј. једно Тело Христово. Исти је, и један, Путир из којег се причешћујемо. За нас православне, истинска црквена пуноћа је у саборности. Саборност означава, речима руског теолога А. Хомјакова, јединство у мноштву, а саборна Црква је "Црква слободног једнодушја, једнодушја потпуног, Црква у којој су ишчезле народности, у којој нема ни Грка ни варвара, нема разлике у положају, нема ни робовласника ни робова; она Црква о којој је пророковао Стари Завет и која је остварена у Новом Завету..." Удаљавање од духа саборности нас увек приближава искушењима етнофилетизма или опасностима раскола; тада постајемо као овце које, одлутавши из тора и одвојивши се од стада, постају лак плен вукова.

Како текстови о мироточењу, тако су и сведочанства у Манастирској хроници записана да би се Име Божје прославило, а људи Божји утврдили у вери. Та сведочанства су истинити примери о томе шта може да учини вера, односно шта нам по вери нашој дају Господ Исус Христос и Пресвета Богородица. Сведочанства нису ни без корисних поука за вернике, од којих је једна та да у тражењу свештеничке и монашке молитве не треба одуговлачити. Баш као код одласка лекару одмах при појави првих симптома обољења, и у духовном лечењу брзо реаговање може да буде - спасоносно.

Разговор са мати Михаилом из манастира Ваведена, објављен у прошлом броју, веома је лепо примљен, и од монаха и од верника. Опитом стечена духовна реч увек налази пут до људског срца, и још се њоме, као овога пута, обogaђује наша писана духовна ризница. Имамо ми још много духовног блага у нашој Цркви које, успркос монашком смирењу, не треба да остане сакривено. Јер, *не ужиже се светиљка и не меће под суд, него на свећњак, да светли свима у кући.*

С благословом из манастира Лепавине

ваш

Архим. Ваведена (Душановић)

ВАСКРШЊА ПОСЛАНИЦА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА
ЗАГРЕБАЧКО-ЉУБЉАНСКОГ И ЦЕЛЕ ИТАЛИЈЕ Г. ЈОВАНА

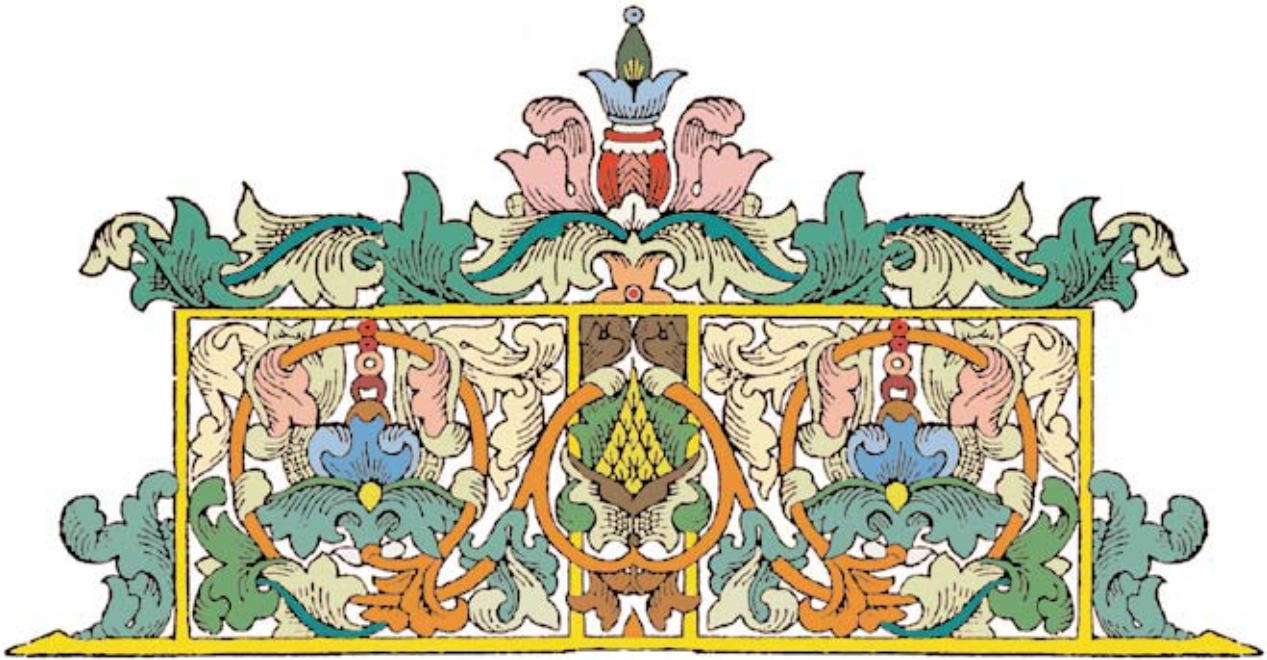
ХРИСТОС ВАСКРСЕ! РАДУЈТЕ СЕ НАРОДИ!

Овог Пасхалног јутра најсвечаније забрујаће звона Истока и Запада, јер истога дана сви хришћани свијета прослављају Васкрсење Христово. Из Гроба Христовог у Јерусалиму поново је засвијетлио благодатни огањ, да учврсти вјеру нашу да је Христос заиста васкрсао из мртвих. Зато му пјевамо: **Васкрсење Твоје Христе Спасе, ангели певају на небесима, а нас на земљи удостој, да те чистим срцем слаavimo.** Благодаримо Ти, Христе Боже, што си нам дао снаге да издржимо вријеме часног и божанског поста, да се причестимо из путира, да прославимо васкрсење Лазарево и свечани Твој улазак у Јерусалим, па да Ти са младенцима из чистог срца кличемо: **Осана!** Са устрепталом душом слушали смо Еванђеља о страдањима Христовим, да бисмо се поклонили Плаштаници и боготјелесном погребену Његовом, да бисмо дочекали свеславно и божанско Васкрсење. Зато се из уста наших ори црквена песма: Васкрсе Исус из Гроба, као што је прорекао, дарова нам живот вјечни и велику милост! Васкрснвши Исус из мртвих јавио се ученицима својим рекавши им: **Мир вам!** Мир теби, Света Земљо и Јерусалиме! Мир вама на истоку и западу! Мир цијелом свијету! Угасимо смртоносне ватре! Угасимо непријатељства! Загрлимо једни друге и опростимо васкрсења ради пјевајући пасхалну пјесму: **Христос васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и онима који су у гробовима живот дарова!**

Дарујући једни друге црвеним васкршњим јајетом, симолом Васкрсења Христовог и залогом нашег васкрсења, упућујемо пасхалне честитке за Васкрс са благословом Божјим и поздрављамо све црквене старјешине са вјерним клиром, монаштвом и паством православном и све хришћане западног вјероисповиједања!

ХРИСТОС ВАСКРСЕ! - ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!

+Митрополит загребачко-љубљански
и цијеле Италије ЈОВАН

СЛАВА БОГОСЛОВИЈЕ “СВЕТА ТРИ ЈЕРАРХА” У МАНАСТИРУ КРКИ

БЕСЕДА

Његовог Преосвештенства Епископа далматинског Г. Фотија
након Свете Литургије

аша преосвештенства, часни оци, драги гости, драга браћо и сестре, драги ученици, дозволите да вас на крају ове литургије у своје име, као Епископ далматински и вршилац дужности ректора наше Богословије “Света Три Јерарха”, и у име братства манастира Крке, поздравим овде у светоархангелској обитељи, у манастиру Крки. Ова обитељ је кроз историју имала широко срце за све оне који долазе са љубављу, који као ходочасници приступају овој светињи да се помолу Господу, св. Архангелу Михаилу и осталим Силама Небеским, и светој Тројници Јерараха, заштитницима наше Богословије. Ми покушавамо да тај дух који смо наследили и очувамо у манастиру, који је духовни центар наше епархије, духовни расадник наших богослова и теолога, али и првојерараха наше Цркве, јер одавде су - из ове обитељи и ове Богословије - изашли многи данашњи епископи Српске православне цркве. Желим на првом месту да се захвалим Његовом Преосвештенству Епископу бихаћко-петровачком Г. Хризостому, који је дошао и увек долази са љубављу овој светињи, јер је и сам поникао овде, као ученик, монах и касније професор, одавде је изабран и за епископа; дакле, Црква га је позвала на највише служење у нашој православној Цркви, али он никада не заборавља своју духовну колевку и до-

лази јој. Ми му благодаримо на томе, и на његовој бризи, љубави и молитвама које упућује за нас. Такође желим да се захвалим Његовом Преосвештенству Г. Сави, Епископу славонском, који није жалио труда да дође и буде заједно са нама на нашој свечаности, иако је велик његов крст и његово служење у Славонији, јер је тамо све што је православно за проверу - распето је. Велико је страдање било у његовој епархији, као и - можемо рећи - у нашим, Далматинској, Горњокарловачкој и, великим делом, Бихаћко-петровачкој. Могуће је да нас то страдање и уједињује, да препознајемо страдање другог и онда можемо више да га разумемо. Благодаримо му што је данас дошао да нас својим молитвама и поуком укрепи, да истрајемо на подвигу на који нас позива наша Света Црква.

Ми данас празнујемо Света Три Јерарха, велике угоднике Божје и заштитнике наше Богословије. Њихова житија су чудесна, браћо и сестре. Да поменемо само неколико детаља из њихових житија. Св. Василије Велики је толико велики светитељ Цркве да га називамо *оцем отаца* и *трубом Духа Светога*, јер је својим богословљем просветио читаву васељену; по промислу Божјем и благодати саставио је текст Свете Литургије, поставио је монашка правила за многе монахе, јер се и сам заједно са Григоријем Богословом, пошто су изучили

световне грчке науке, повукао у пустињу, да се изуче најдубљој људској мудрости, хришћанској филозофији. Св. Василије Велики се толико усавршио у подвигу, у посту, молитви и богослију, да су за време његовог живота људи мислили да је он ангео у телу. Више је изгледао бестелесан него телесан. Међутим, то је допринело томе да се рано упокојио, јер његов је подвиг био заиста најстроже аскетско живљење. Од њега нам је остала велика духовна храна, његово богословље, поуке, дела. Заиста се може оправдано назвати *просветитељем васељене*. Једном приликом, један такође велики светитељ, Јефрем Сирин, када се молио Богу да види где је Василије на небесима, онда је по откривењу видео огњени стуб који је ишао са земље на небо; и чуо је глас одозго са врха: “Ево, овакав је Василије”. Заиста, огњени стуб испуњен благодаћу Духа Светога.

Такав је био и св. Григорије Богослов, његов саподвижник, који је такође био труба Духа Светога; он је у својим великим богословским химнама отишао толико далеко у тајне богословља да је заслужио, поред св. Јована, да га Црква назове Богословом. У њихово време је било искушење погрешног учења

о Духу Светом, тако да су ови кападокијски оци потпуно формулисали учење Цркве о Духу Светоме, што ће бити пресудно да се на II. Васељенском сабору формулише додаток Символу вере, да Црква верује у Духа Светога Који од Оца исходи. То ће бити касније, кроз читаву историју, бити пресудно учење.

А шта да кажемо за св. Јована Златоустога, тог великог и дивног пастира Цркве Христове? Нема тих речи којима можемо исказати његов подвиг и дело. Он је био чудесни проповедник јеванђеља Христовог; каже његово житије да се једном приликом, када је био рукополаган за свештеника, видео голуб који лети над његовом главом. И многобројна друга знамења била су везана за св. Јована Златоустога; на почетку његовога монашког подвига, кад су му се јавили св. Јован Бого-

слов и св. апостол Петар, онда му је св. Јован Богослов дао једну хартију и рекао: “Ево, ја ти дајем, по дару Божјем, дар богословља, да умудрујеш Цркву Христову”. А св. апостол Петар му је дао кључеве: “Ево, мени су поверени кључеви Царства Небескога, а ја теби сада поверавам кључеве. Оне које ти задржиш у Цркви, они ће бити задржани, а које раздрешиш, они ће бити раздрешени”. Такво је велико знамење и откривење имао Јован Златоуст, касније патријарх цариградски, велики пастир Цркве Христове, велики тумач Светога Писма, велики богослов, али и велики страдалник. Управо је због Јеванђеља непрестано био прогоњен, али био је спреман на сваку муку. Црква га је тако и прославила: као великог светитеља и богослова, али и мученика за веру Христову.

Ето, то је најосновније што бих рекао о њима. Ми живимо у њиховом благослову, њиховим молитвама, и

ово наше свето училиште, које је давне 1615. године покренуо кир Теодор, тада митрополит дабробосански, наслеђујући светосавску традицију. Јер је Свети Сава у нашем народу учинио то да се поред наших манастира, поред богомоља и цркава, подижу школе, да се људи васпитавају управо једино спасоносној ве-

ри - јеванђелској и хришћанској. Следујући ту свету традицију никла је и ова наша Богословија у манастиру Крки; она се историјски некада селила из манастира Крке, била је у другим местима, већим центрима и градовима, али се поново враћала овој светињи. Јер, наша је Богословија, можемо рећи, благослов овој светињи. Али је и крст, јер оно што је благослов истовремено је и крст. Тако и наша Богословија. Али, много је више благослов, јер одавде су изашли велики духовни плодови, многи свештеници и епископи наше Цркве, који су овде духовно проходили, овде се напојили јеванђељем Христовим, и постали, хвала Богу, велики и значајни пастири наше Цркве. Нека би Господ дао да се, њиховим молитвама, и наши данашњи ученици уче управо њиховим богословљем и њиховим подвигом, да следују њима; а ми професори који данас

предајемо покушавамо на што изворнији начин да им пренесемо тај дух, ту науку коју су проповедала света Три Јерарха, касније многи оци Цркве Божје, св. Кирило и Методије, свети отац наш Сава и многи други просијавши у нашем народу и уопште у православном народу Православне Цркве...

Заиста је Бог оставио у овоме страдању нашу светињу као непоколебљиви камен и темељ наше вере овде у Далмацији. Ми се надамо и верујемо да док постоји ова светиња и док постоји ова Богословија, да ћемо ми православни хришћани и Срби у овоме крају опстати. Зато је потребно да долазимо овој светињи што чешће, са љубављу и скрушеношћу, како се и прилази светим местима, да би нас Господ и свети Архангели и света Три Јерарха благословили. Добро сте дошли, и живели, Бог вас благословио!

БЕСЕДА

Његовог Преосвештенства
епископа Г. Хризостома

Ваша преосвештенства, драга браћо и сестре, ја бих само да честитам крсну славу Богословије “Света Три Јерарха”, да честитам Његовом Преосвештенству владици Фотији, који заиста носи велики крст, водећи две епархије и управљајући њима, разапетима, попаљенима, и још поврх тога води ову Богословију, врло успешно, захваљујући сигурно и подршци монаха манастира Крке и професора који се овде труде заједно са њим.

Ово је више него што је Исус Навин положио у реку Јордан кад је прелазео у Обећану Земљу - положио је 12 каменова. Ова Богословија је пре три године почела са 12 ученика, који су били јачи и тврђи од оних 12 каменова; да се поново наша Црква овде запоје, у земљи отаца, где смо се школовали и где смо поникли. Ми смо млада генерација и можемо само из историје, из архиве, из археологије, да знамо како су живели наши давни духовни преци, како су они духовно војевали - управо, као што каже владика, као св. Василије Велики, као св. Григорије Богослов, као св. Јован Златоусти. Ми смо срећни и поносни да смо духовна чада и потомци таквих јерараха, архимандрита, игумана, који су овде децу школовали и припремали. Зато је ова Богословија не само важна, него је она суштинска богословија наше Цркве. Мислим да је потребнија него она у Београду и она у Карловцима, јер је ово један граничник, темељ на коме се Црква и српски народ суочавају са историјским изазовима. И овде се дају одговори, овде се или опстаје или пада. Зато је Богословија у манастиру Крки и један велики симбол Српске Цркве и српског народа. Зато се за овај симбол треба

жртвовати, треба се разапети, као што су се разапели ови монаси овде, као што се разапео владика далматински, као што су се разапели ученици који су дошли, иако млади, да буду јачи од изазова историје и свега што се десило на овим просторима.

Кад смо се борили за ову Богословију, знали смо да је та наша борба духовна, подржана и поткрепљена молитвама св. Василија, св. Григорија и св. Јована, сигурно и св. Архангела Михаила, под чијим се окриљем све ово овде скупља и сабира, цвета и расте. Нека Бог благослови Ваш труд, Ваше Преосвештенство, ваш труд, господо наставници, и ваш труд, драги ученици, јер сигурно сте ви овде најважнији. Да није вас, овде не би било ни богословије. Зато нека вам је са срећом, честитам вам за све оно што сте учинили и чините; млади сте и можда не знате колико бремене историје и прошлости, и колику наду будућности носите на себи и у себи. Живели и Бог вас благословио!

БЕСЕДА

Преосвећеног владике Фотија
на ученичкој академији

Дозволите да вас поздравим и сада, на почетку наше ђачке академије, која се по традицији организује на нашу славу Света Три Јерарха, заштитнике наше Богословије. Није давно било, пре три године, када су овде присутни Високопреосвећени Митрополит загребачко-љубљански и целе Италије Г. Јован и сада блажено упокојени бивши епископ шумадијски Г. Сава, као чланови високе делегације Светог архијерејског синода дошли после ратних страдања, да виде да ли постоји могућност да се поново покрене Богословија. Ја сам их тада као надлежни епископ дочекао са братством овога манастира и, сећам се, имали смо један дирљиви разговор овде, јер је ова зграда изгледала страшно. Просто није била употребљива; од ратног разарања остали су само зидови, унутра није било никаквих инсталација, ни прозора ни врата, ни било каквог намештаја. Оно што је претходно остало у Богословији, ђачки дневници, панои, архива, то је све било уништено. Али што људима није могуће, Богу је могуће. Ми смо тада сели у нашем салону, и сећам се, покојни владика Сава је питао Високопреосвећеног владика: “Имате ли ви кога да предаје у Богословији?” Некако смо организовали један број свештеника који су пристали да предају; пристао је и Преосвећени владика Хризостом, и његов монах, о. Софроније, тако нам је у почетку много помогао да кренемо... Тако је почела наша Богословија. Хвала Богу, успели смо да ствари доведемо колико-толико у поредак, да она може

да функционише и да се у њој живи и ради.

Нисам стигао у цркви све да поздравим, сада ћу то покушати по именима, ако некога прескочим, молим га

да поздравим овде присутне оце, о. архимандрита Гаврила из манастира Лепавине са једним делом његовог братства; он нам није дошао празних руку, из његовог

манастира смо до сада неколико пута добијали помоћ; радујемо се тој бризи, а поготово њиховим молитвама и заступништвом пред чудотворном иконом Лепавинском, коју имају као велику светињу, не само за манастир Лепавину, него, дубоко то верујем, читав православни народ на територији Републике Хрватске. Такође желим да поздравим архимандрита Венедикта из Зворничко-тузланске епархије, који је по благослову Преосвећеног владике Г. Василија дошао да нас посети, у своје име и у име свога манастира Папраће. Већ сам споменуо и архимандрита Амфилохија, који ће заједно са владиком Савом, како смо чули, да се пресели

да опрости; заиста желимо свима да изразимо велику благодарност што сте данас дошли. На првом месту желим да поздравим Високопреосвећеног Митрополита загребачко-љубљанског Г. Јована, који је стигао после својих обавеза да буде заједно са нама, и ми му благодаримо. Он је поникао у овом манастиру и у Богословији, био је професор; зна све наше муке и наша распећа, и

у манастир Јасеновац; ту ће бити привремено седиште Славонске епархије, док дом у Пакрацу не буде срећен. Чим се помене Јасеновац, мисли се на симбол страдања и мучеништва нашега народа, али владика изабира да буде управо на томе месту, и у томе постоји дубока духовна симболика. Хвала Богу да имају снаге и желе да буду тамо, да чувају Православље на тим просторима.

откад је покренута Богословија, он активно суделује и помаже нам хуманитарном помоћи преко својих свештеника, и монаха из манастира Лепавине. Затим желим да поздравим Преосвећеног владика бихаћкопетровачког Г. Хризостома, који је наш суседни епископ, који такође врло често дође да нас посети и разуме наша страдања и подвиге; сам је једно време са нама делио тај подвиг, али му сада епископска служба то више не дозвољава јер је и његова епархија пострадала, и он се тамо заиста на задивљујући начин бори да очува нашу Цркву и наш православни народ. Желим да поздравим Преосвећеног владика славонског Г. Саву,

који је од синоћ са нама, дошао је заједно са својим архимандритом о. Амфилохијем, да нас укрепи, да подели заједнички са нама то страдање и крст сведочења наше Цркве и Православља на овим теренима. Такође желим

Такође желим да поздравим протосинђела Михајла из манастира Гомирја, који често посећује нашу обитељ. Манастир Гомирје је настао као метох манастира Крке далеке 1600. године и непрестано постоје духовне везе

између Крке и Гомирја; ми се надамо да ће тако бити и у будуће. Да поздравим и овде присутну господу, господина Душана Торбицу, нашега пријатеља који је прошле године на прослави наше славе Преображења добио орден Светог Саве, за труд и љубав коју је показао према овој светињи, поготово према Богословији; он је по реклом одавде из Кистања и заиста нам је много помогао да можемо овде да живимо и да радимо. Такође желим да поздравим овде присутног министра вере Душана Антеља (сада су нам рекли да су нове државне власти укинуле то министарство у Републици Српској), са својим сарадницима; и он је доста често долазио да чује и види наше муке, али и, надам се, наше сведочење. Желим да поздравим и госп. Ратка Гајицу, нашега пријатеља који је из ових наших крајева, из Книна, сада је постао посланик у Сабору РХ; то је велика служба и одговорност, и ја верујем да ће са осталим нашим представницима у парламенту Републике Хрватске, госп. Станимировићем и госп. Пуповцем, на прави начин представљати православне Србе у Хрватској. Имамо много отворених питања, много онога што нас тишти, и много онога што би требало учинити. Ми као Црква чинимо оно што можемо, сад је на њима један део њиховог крста и подвига који би као представници нашега народа требали да чине у парламенту. Надам се да ће то успешно и чинити, као што је добро кренуло. Желим да поздравим и госп. Славка Опуза, који је заједно са госп. Душаном помогао нашој Богословији, са групом пословних људи из Републике Српске. Још желим наше свешенике да поздравим, протојереја Јована Петковића из Сарајевске епархије, као представника Митрополије дабробосанске, затим протојереја Здравка Симића из Бањалучке епархије, протојереја Миљенка Тошића и госп. Миодрага Тошића, из Тузланске епархије, и они су неколико пута долазили и показују своју братску љубав према нама. Можда нису сва имена набројана, али заиста желим све да вас поздравим, и наше свештенике из Далматинске епархије, монахе, и све вас, браћо и сестре, да се осећате пријатно данас овде, на овој академији, на нашој духовној свечаности у манастиру.

Ми ћемо се са своје стране трудити да и даље будемо и служимо на овоме месту, да одржимо нашу Богословију, да она и даље буде расадник духовности, расадник нашега свештенства и монаштва. Да ови млади људи колико их сада има, око 40 укупно у три разреда (ако Бог да, у јуну ћемо уписати и четврти разред), буду носиоци тог духа и учења које су овде примили. Када наши богослови заврше крчку богословију и оду у Београд, сусретну се са представницима других богословија, из Београда, Карловаца, Призрена (сада из Ниша), из

Крагујевца, Србиња. Ја се сећам, као студент а и после кад сам био професор у Карловцима, постоји неки начин како се препознају богослови. Постоји један профил богослова, тако да може да се каже: “Ево, ово је крчки богослов, ово је карловачки, или ово је призренски...” Значи, они се напоје једним предањем и постају препознатљиви. Надам се да ће наши богослови - следеће године ће, ако Бог да, прва генерација да заврши - бити препознатљиви у позитивном смислу. Наша Богословија је увек била продуховљена, вероватно зато што је у манастиру, и ђаци су се учили једном подвижничком животу који виде у манастиру и колико-толико су се трудили да га примене у свом животу. На нама је та обавеза да они, поред науке коју треба да изуче кроз наставне програме, имају и препознатљив начин духовног живота. То је врло битно, јер сутра кад одавде оду и сусретну се са много већим искушењима него овде, у градовима, велерадовима, тада ће им сва наука коју су овде учили бити на проверу - да се види да ли су научили да се боре с искушењима које свет доноси. Надам се да ћемо у томе успети. Међу овим младићима који сада уче сигурно ће бити највећи број свештеника, али можда ће неко од њих бити и монах, а можда некога благодат Божја призове на епископско служење.

Још једном вас све поздрављам и молим вас да саслушамо програм који су припремили наши ученици.

БЕСЕДА

Преосвећеног владике Г. Фотија
у манастирској трпезарији

Ваше Високопреосвештенство, ваша преосвештенства, часни оци, драги гости, нећу вас замарати дуго са говором, него само желим да вас поздравим за овом трпезом љубави, у своје име и у име братства манастира Крке. Желим да се осећате пријатно овде у нашој св. обитељи, на нашој слави Света Три Јерарха, слави наше Богословије, и да се осећате као да је ово заиста и ваш дом, и да вас ми који овде службујемо по благослову наше Цркве примамо у љубави Христовој, широког срца; а верујем да и ви тако долазите овој светињи и овој св. обитељи.

Пред нама су још увек велики подвизи после оног тешког времена, страдања и прогона нашег народа. Ми сада по нашој вери доживљавамо извесно васкрсење. Васкрсење у том смислу што су оживели наши манастири овде у Далмацији, манастир Крка, наша Богословија, манастир Крупа, ако Бог да, ускоро ће да оживи и манастир Драговић. То су наши духовни центри из којих треба да се напаја наш српски православни народ у

Далмацији, да очувава своју веру. И да покушамо, колико је то могуће, да се наш прогнани народ врати на ове терене. То је завет наше светиње, то је оно што обезбеђује нашу будућност овде, а надамо се да ће Бог помоћи и да ће световне власти, колико је њихова компетенција (а

словије, и сабор св. Преображења нашег манастира Крке, и друге саборе по Далмацији, у Горњокарловачкој епархији, и широм Српске православне цркве у Републици Хрватској. То је наш завет, наш подвиг, и ми као представници Цркве то чинимо. Верујем, колико свако од

умногоме јесте управо у том смислу) да поради на повратку нашег прогнаног народа. Ми немамо велику будућност овде ако се то не деси; значи, наше трајање ће бити ограничено, а ми то не желимо. Управо ова светиња манастира Крке, и други наши манастири овде, говоре да не прихватамо никаква назови хумана пресељена. Један народ ишчупати где је он хиљаду година био и постојао, и преселити на неко друго место, то просто није могуће. Није могуће без трагичних последица по тај народ, јер је народ као једно дрво које је дубоко укорено у историју и традицију свога краја. Дакле, они су ту никли, ту је њихово поднебље, ту могу да живе и треба да живе. Ту су њихове светиње, њихови манастири, њихова историја... Оно што се десило са нашим народом овде је велика трагедија. Ми се молимо Богу да не остане на томе, него да по Божјој вољи и по молитвеној заштити светиња Божјих то превазиђемо, да се наш православни народ врати на ове терене, да бисмо у што већем броју могли прослављати наше празнике овде, и славу наше Бого-

нас може, свако и чини.

Још једном желим да вас поздравим, да се осећате пријатно код нас. Верујте, могу да кажем да ми овде, братство овога манастира кроз непрестана богослужења, и наши богослови, који такође непрестано учествују у богослужењима, имамо читав наш род у молитвама, поготово страдалнике, невољнике, прогнанике, који сада покушавају да се врате, који су негде у Србији, у неким местима, такође у невољама и недаћама. Молимо Бога да се они врате и буду заједно са нама. Уствари, да наставимо да носимо онај крст који смо вековима носили. Он није лаган, али то је подвиг овога дела наше Цркве и ми га прихватамо као израз воље Божје, да је то тако и да је то добро за наше спасење. Без обзира на тај крст, наши преци овде, поготово у Далмацији, оставили су нам дивне манастире и цркве, дивне задужбине, и ми морамо бар то да чувамо, ако ништа друго, али ја верујем да треба и више од тога да учинимо.

Живели, и да подигнем ову чашу у здравље

Високопреосвећеног Митрополита Јована, наших владика Хризостома и Саве, и свију вас. Живели, Бог вас благословио.

БЕСЕДА

Високопреосвећеног Митрополита Г. Јована

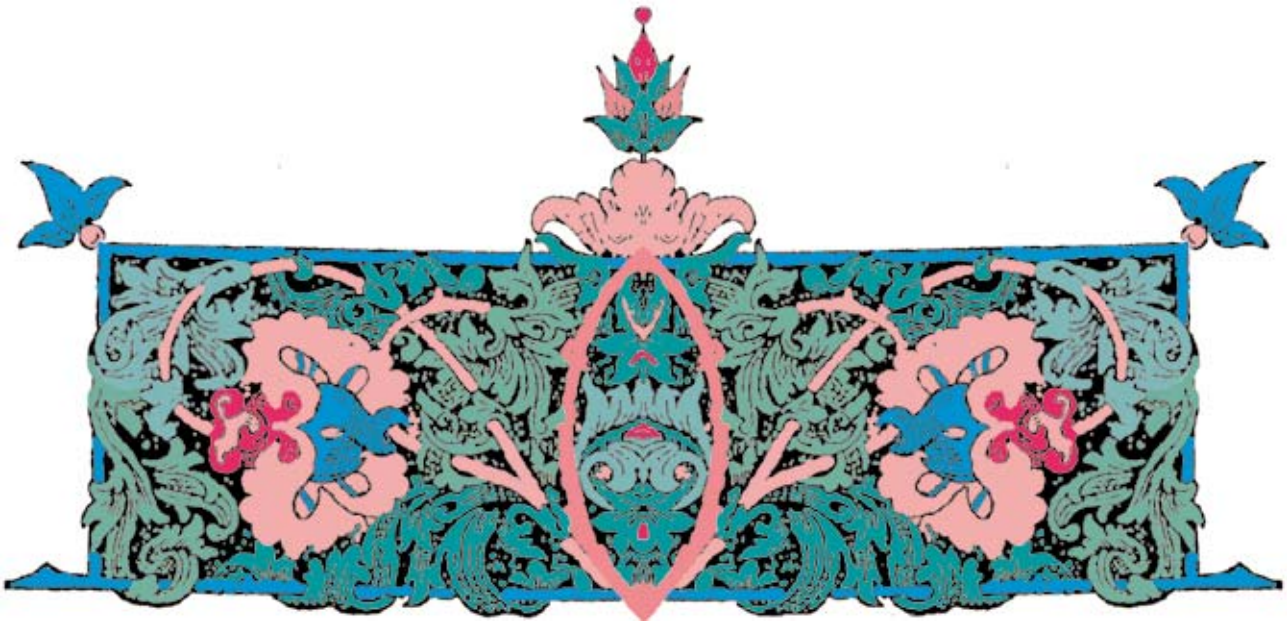
Не бих желео да много замарамо нашим говорима, али најпре да захвалимо Преосвећеном владици Фотију као домаћину, епископу Епархије далматинске и администратору Епархије горњокарловачке и ректору Богословије “Света Три Јерарха” у манастиру Крки; да поздравим и захвалим за присуство наших драгих архијереја, Преосвећеног владике Хризостома, који је ђак ове Богословије и који сада настоји да подржи све активности рада Богословије, и Преосвећеног владике Саве, епископа славонског, који је дошао да славу Богословије увелича својим присуством и да са свима вама који сте за овом трпезом да подршку нашим ђацима богословима, који су нам приредили овако лепу прославу, академију, да нам са својим професорима покажу шта су они у току свог школовања и свога рада на школском програму постигли. Оно што је централно у овом манастиру су богослужења, и ја сам замолио о. Гаврила да у име наше епархије присуствује овде, да допуни наше одсуство које смо имали због наших економских програма, пошто ће ускоро бити седница Епископског савета и домаћин мора мало да се постара како да угости своје госте.

Хтео бих да мало охрабрим наше ђаке богослове; мислим да сам овде са најдужим стажом и успоменама из манастира Крке, од 1963. године као студент, сећајући се кад су се овде где смо сада, у овако лепој трпезарији са овим живописом (што је допринос нашег Преосвећеног владике Фотија), овце затварале. И сећам се, као професор и васпитач, кад смо овде угошћавали наше парохијане из околине за Преображење, за Св. Арханђела, па касније, кад је Богословија почела са својим програмом - за Света Три Јерарха, за Светог Саву... Наши парохијани из Далматинске загоре су долазили овде и учествовали са нама у прославама и активно-

стима просветно-културног програма. За наш обични свет било је јако важно да седну за манастирску трпезу и послуже се макар најскромнијим јелом и попију чашу вина - као благослов. И на хиљаде их је излазило на ова врата, а други су улазили; наше домаћице су служиле у кухињи, а наши ђаци су то постављали и учествовали у том гостопримству. Касније су се други догађаји смењивали... Ко је могао да поверује да ће после оне страшне “Олује”, кад је све опустело, кад смо у трпезарији нашли хаос (овде је присутан наш велики пријатељ госп. Гвидо, који је заједно са мном у кухињи тражио какву посуду да припремимо ручак за оне који су чистили просторије), да ће Богословија поново да васкрсне, као у оној грчкој митологији о васкрсавању птице Феникс из пепела. Тако је васкрсла и ова Богословија. Васкрсао је и манастир Крупа, јер смо заједно улагали напоре, са протом Илијом, који је био једини свештеник у Далматинској епархији у оно време! И требало је снаге и вере да нас Бог неће оставити, да ће Епархија далматинска и уопште Српска Црква у Хрватској да настави своју мисију. И данас, кад смо сви овде сабрани, не можемо да схватимо да се то тако догодило, јер је Богословија поново стала на своје ноге. Добила је ректора епископа за свога старешину, и ево, о. Герасим овде као манастирски старешина са својом братијом, професори са ђацима - показују нама данас један академски програм на славу Богословије, која је тако лепа, осмишљена и садржајна.

Захваљујем свима вама на учешћу, што се дошли да својим присуством дате моралну подршку ђацима; да знају како имају публику која прати њихов живот и рад, и која их очекује да сутра као свршени богослови и будући свештеници дођу у свој народ да воде Цркву и раде посао за који се припремају - захваљујући нашем драгом владици Фотију и владици Хризостому, који са великом љубављу према манастиру и Богословији долази да пружи подршку, и владици Сави, који је епископ са нама у Републици Хрватској. У новим условима морамо заједнички да порадимо на успеху и просперитету Српске Цркве. И да подржимо Богословију, да она буде што успешнија у свом задатку, на добро Српске Цркве и српског народа. Живели, нека Бог да снаге и благослова!

ПРЕДАВАЊЕ АРХИМАНДРИТА ЈОВАНА РАДОСАВЉЕВИЋА,
ДУХОВНИКА МАНАСТИРА БЛАГОВЕШТЕЊЕ У ОВЧАРСКО-КАБЛАРСКОЈ КЛИСУРИ

ЗАЧЕЦИ МОНАШТВА У ОПШТЕ И ЗНАЧАЈ МОНАШТВА У СРБА

Архимандрит Јован Радосављевић, дугогодишњи професор богословије у Призрену, духовник манастира Благовештење у Овчарско-кабларској клисури, аутор неколицине значајних духовних књига, одржао је предавање у Београду пред великим бројем слушалаца на тему “Зачеци монаштва уопште са посебним освртом на монаштво у Срба”.

Отац Јован Радосављевић је један од ретких срећника који је своје почетне искушеничке, а касније монашке дане провео уз светог владику Николаја Жичког. У манастир је дошао као дете 1938. године, а од своје 16. године боравио је са Патријархом Павлом у Благовештењу, затим у манастиру Рачи. Касније прелази на школовање у Призрен, ту завршава богословију; Теолошки факултет је завршио у Београду, а постдипломски студиј у Атини. До пензионисања је био професор на Призренској богословији. Сада је духовник манастира Благовештење. Написао је неколико духовних књига, као на пример “Монашки начин живота”, “Познање Истине”, “Живи и стражи” и друге.

Сала је била премала да прими све који су желели да чују великог духовника и писца, професора, молитвеника, истраживача духовног блага Православља, архимандрита оца Јована. Пошто смо молитвено заблагодарили Господу, отац Јован устаде и тихим смиренним гласом поздрави присутне:

Часни оци, браћо и сестре, господо хришћанска,

Код нас се веома мало зна о томе колика је улога монаштва на очувању духовности у Православљу. Монаштво је једна велика духовна снага, која је заједно са свештенством учинила изузетно много на ширењу и очувању духовности и Православља уопште. Та снага има непроцењив значај за одржање нашег националног бића кроз све векове. Данас, кад сагледамо протекле периоде наше историје, векове у којима су изграђени многи манастири у нашој отаџбини, када је у њима било по неколико десетина па и стотина монаха, видимо да је тада и духовни живот нашег народа био на завидној висини. И не само духовни, већ и морални живот у целој земљи одликовао се истинском верском димензијом. Из тог периода духовне чистоте како нашег монаштва, тако и нашег народа, и потичу велики светитељи, почев од Светога Саве. Задивљујуће је просто како се наш народ држао у то време и како је умео да чува своју веру и своје Православље.

Захваљујући управо тим великим духовницима, и то светим духовницима, у то време је и владар био свети владар, епископ - свети епископ, монах - свети монах, ратари и земљорадници - били су свети ратари и земљорадници, јер су сви они живели Духом Божјим и то се свуда осећало. Тада је наш верујући народ био поштован у

целом познатом свету. Тада се српски говорило у царским дворовима многих земаља. Споменимо, на пример, Цариград. Тако управо можемо да видимо на којој смо висини уопште, и у духовном и у сваком другом погледу били тада у свету. А сада? Као никад потребно је да се враћамо себи, својим коренима, своје бићу. Како? Преко вере наше свете православне, преко светих моштију наших светитеља, почев од Светога Саве па надаље.

Ја бих вам овом приликом рекао понешто о монаштву уопште. Још за време апостола Павла у посланици Коринћанима каже се да они који једу месо не осуђују оне који не једу, и обратно, они који не једу месо да не осуђују оне који једу. Монаштво је живот у молитви који кроз многа искушења пролази пут принуђивања и поковавања људских телесних страсти ради озарења душе благодаћу Духа Светога. То је пут васпитавања како ума, тако и тела; значи, не уништавања тела, већ коришћење тела ради молитве. Тако подвижници, васпитавајући ум од утицаја свега што потиче из спољашњег света, постижу главни циљ - свету енергију Божју, односно благодат Божју...

У то време било је хришћана који су у верском погледу просто горели огњем и као ватром буктали, осећајући на себи благодат Божју и веру Божју. Много верујућих људи се повлачило из света у праву осаму. Осећали су да је верујућем човеку јако тешко у свету међу мирјанима, где човек може много да се огреши и да лако скрене са спасоносног пута молитве, односно Православља. Зато су се многи повлачили у места непроходна, у тишину, у молитву... Тим путем ће касније кренути и наши подвижници и пустињаџи.

Такав начин пустињаства, тиховања и подвижавања заправо представља највиши облик хришћанског живота, односно стварни почетак правог монашког живота. Суштина духовног живота монаха јесте "озарење Божанском силом благодаћу Духа Светога", како човековог ума, тако и целокупног бића његовог. Монашко подвижавање је заправо очишћење ума од свега спољашњег кроз васпитавање и "употребљавање тела ради молитве и трезвења". Један од главних циљева молчаника је да преко молитвеног тиховања постигну очишћење ума, бестрастије тела, и да кроз све то добију свету енергију Божју - благодат Божју, јер, када су подвижници у сталном општењу са Богом преко молитава и духовних врлина, њих Божанска благодат испуњава и Божанска светлост обасјава. Значи, такав начин пустињаства и подвижништва јесте први облик правог монаштва. По монасима пустиножителима добило је назив пустиножitelско монаштво.

Прве монахе пустиножителие сусрећемо у еги-

патским пустињама већ почетком трећег века. Познати су свети Антоније Велики (251-356), који се сматра зачетником пустиножitelског монаштва. Затим свети Павле Тивејски, свети Пахомије, свети Макарије, свети Арсеније и многи други. Чак и IV век, па и почетак V века обележавају пустиножители, "који су својим даноноћним подвизима и бдењем молитвеним, као и монашким тиховањем омиливали не само себе, него и целу Египатску пустињу и претворили је у праву, Духом Светим обасјану и миром духовним просветљену оазу и ризницу".

У житију светог Антонија Великог видимо његово унутрашње усавршавање и духовно узрастање. Антоније по угледу на апостоле одлучи да све своје имање поклони сиромашнима, а сам се повуче у пустињу у молитву. Убрзо се за њега прочу као за великог подвижника. Почеше велика искушења, којима Антоније уз велике молитве тешко одолеваше. Демони га искушаваше на хиљаде начина и Антоније се повуче у један гроб, где побеђиваше непрестане нападе сатанине, али и доживе право откроење. Онда се повуче у пустињу и ту остаде око 20 година у непрекидној молитви и борби са сатаном, али по труду свом доживе велику благодат Божју и велика откроења. Једном га из непрекидних молитава пробудише сунчеви зраци и он повика: "Сунце, сунце! Зашто ме раздвајаш од Створитеља мога?" И Господ награди труд светог Антонија и он убрзо задоби моћ да лечи људе, да истерује демоне из ђавоиманих, да утешу невољне и тужне, једном речју, да и другима послужи за пример како се служи Господу. Свети Антоније и друге поучаваше безмолвију, да морају да се смире, да седе у својој келији, да се непрекидно моле и да "сабирају свој ум у себе", јер то ствара страх Божји, чистоту и целомудрије. Свети Антоније и за живота, а и по упокојењу постаде чудотворац. Упокоји се у Господу тако што му сам Господ наговести скору смрт.

Ако је свети Антоније зачетник пустиножitelског монаштва, онда је свети Пахомије свакако зачетник општежitelског монаштва. Наиме, када се око светог Пахомија окупи велики број подвижника и у тишини затражи духовну помоћ и подршку, он се и сам нађе у чуду шта да ради са толиким бројем искрених подвижника жељних подвижавања у молитви. Помоли се Богу свети Пахомије да му Господ пошаље мисао добру. И Господ му се јави... Из историје наше цркве знамо да се светом Пахомију тада јавио сам Господ у ризи монашкој. Неки тумачи сматрају да је то био неко од анђела, али, у другим списима се бележи да је то сам Господ узео обличје човека и приказао се светом Пахомију у монашкој ризи. Тада је одређено како монаси треба да

живе у таквим заједницама. У суштини, тада настаје општежитељско монаштво. Дакле, од светог Антонија настало је пустињачко или пустиножитељско монаштво, а од светог Пахомија настаје општежитељство или општежитељско монаштво. Оно се врло брзо шири и умножава, нарочито по Египатској пустињи. Богомудри Паладије обиђе велики број пустиножитеља по целој Египатској пустињи и увиде како су они својим даноноћним подвизима и молитвама целу Египатску пустињу претворили у просветљену духовну ризницу обасјану даром Духа Светога.

Ми видимо светог Макарија Египатског, који је био је познат по својим мудрим изрекама. По овим изрекама се види да је свети Макарије био један од првих учитеља *чисте молитве*, односно непрекидног изговарања имена Божјег. Он је говорио: “Нема потребе да губиш време са речима. Довољно је да дигнеш руке и кажеш: - Господе, смилуј се по Твојој вољи и Твојој мудрости; а ако си у великој невољи, реци: - Господе, спаси ме!”

Свети Макарије је нарочито обележио скитско монаштво. То су била по два-три *монашка села*, односно, по два-три монаха у једној келији, а у средини тих скитова су имали храм где су се сви скупљали на молитву. Монаштво се на тај начин веома брзо ширило. Из Египта прелази чак у Палестину. Свети Сава Освећени гради велики манастир, који постаје веома познат и бројан, са веома приљезним подвижницима... Видите, свети Сава Освећени је као дете од седам-осам година отишао у манастир. Касније постаје игуман, да би најзад заблестао светилом живота свога. Недалеко од Витлејема се налази манастир светог Теодосија, који је исто био веома признат и бројан.

Међу најважнијим центрима за ширење монаштва, које прелази из Египта, јесте свакако Синајска гора. На Синају се сагради манастир свете Катарине Синајске, чији монаси вековима покушаваше да осете у себи нестворену Светлост, ону исту Светлост коју су видели Христови Апостоли, а којом је гледао и зрачио и свети пророк Мојсије. Највећи учитељ тамошњег монаштва био свети Јован Лествичник, игуман манастира Несагорива Купина - велики подвижник, једно велико светило, светитељ и подвижник са изузетно бројним монашством. И сада, ако одете на Синајску гору, видећете много светих људи, светих моштију у манастирима и видећете остатке купине која је горела а никада није сагорела, која је и даље зелена и стално се обнавља. Велики подвижници тог времена свакако су свети Симеон Нови Богослов (949. год.), свети Григорије Синаит и свети Григорије Палама. Свети Симеон Нови Богослов је познат по свом свакодневном исповедању свих помисли,

жеља, сумњи, радости, бола, све што наноси штету духовном животу.

Затим имамо студитско монаштво. Око Цариграда је познат свети Теодор Студит, па његов брат Јосиф, па читава колонија монашка била је веома позната по својој духовности. Студитски монаси су ширили просвету црквену и духовну и проповедали један потпуни хришћански свети живот. Ако погледамо почетке монашког живота на Светој Гори, видећемо да већ од IX и X века настаје велика монашка лавра. Оснивају се и други манастири, настаје Филотеј и многи други, и сви се они од X века нагло развијају. Иначе, пре оснивања монашких манастира, на Светој Гори је живело незнабожачко становништво. Они су се молили једном кипу који је био саграђен баш недалеко од Хиландара. Када је Пресвета Богородица, дошавши на Свету Гору, приступила незнабожачком кипу, из њега нека сила крикну, кип се претури и као да би бачен неком силином, демон из њега излете закувавши и јекнувши: “Ево Мајке Божје!” Незнабошци, кад то видеше, упиташе Богородицу чија је Она Мајка, којег Бога? Она је проповедила Сина Свог и тако је Богородица први прави проповедник Њеног Сина, Господа Исуса Христа. Како се то по промислу Божјем догодило баш на Светој Гори, Богомајка постаје заштитник целе Свете Горе, а Света Гора постаје Њена света башта. Хвала Богу, тако је и до дана данашњег.

Све православне земље су саградиле своје манастире на Светој Гори. Једино Срби, све до Светога Саве, нису имали свој манастир на овом светом месту. Међутим, када су на Свету Гору дошли Свети Сава и касније свети Симеон, отац Светога Саве, договорили су се да и Срби ту саграде свој манастир, па уз благослов цариградског патријарха добише дозволу да на рушевинама старог Хилеја (Хиландара) обнове ову светињу за српско монаштво. До тада су српски монаси били распрострањени по целој Светој Гори у многим манастирима. Јер, то Грци врло добро знају, једно време су Срби држали Есфигмен и Ксенофонт, затим манастир посвећен светом Павлу и многе друге. Чак се мисли за један диван манастир Симоно-Петра, за који Грци кажу да га није подигао ни Бугарин ни Рус, да га подиже Симон монах по благослову Пресвете Богородице. Симон монах окупи око себе многе монахе и подиже овај прелепи манастир.

Видимо колико је у то време српско монаштво заблестало Светом Гором. Зашто? Па, и Србија је тада била света земља. Зато је Србија на Светој Гори и имала толико младих монаха и зато су они могли да заблестају таквим сјајем и духовним животом. Због те духовне чистоте на крају и Свети Сава напушта свога оца, двор, ба-

лове, богатство и чувши за монахе Светогорце и сам одлази на Свету Гору и прима постриг, монаси се и не жели да се врати на двор, него и оца свога зове: “Остави то земаљско царство, па дођи да зарадиш Небеско Царство!” И, видите, отац, кога су сви слушали у земљи са страхом и трепетом, оставља престо, власт предаје свом средњем сину Стефану, а он одлази код најмлађег сина, код чеда свога, на Свету Гору. После добијања дозволе свети Симеон и Свети Сава обновише Хиландар из рушевина старог манастира Хилеја и пређоше у ову светињу 1196. године. Свети Симеон у то време подиже и манастир Студеницу, а кад га заврши, пошто се замонаши у цркви светог Петра и Павла, пређе у Студеницу, док мати Светога Саве, преподобна Анастасија, после монашења пређе у манастир Пресвете Богородице у Топлици код Куршумлије. Свети Симеон одлази затим на Свету Гору код сина свога Светога Саве, где кратко поживе, тек седам-осам месеци, убрзо се разболе и упокоји у Господу. Када је Свети Сава читао молитве на одру свог оца, из његовог светог тела потече свето миро пред очима свих монаха који су били на бденију. Тада Свети Сава од светогорских стараца добија послушање да напише житије Светог Симеона, а уједно и службу. Та два дела се сматрају првим књижевним делима српске књижевности, значи, првом српском књижевношћу. Видите, наша књижевност је заснована са делима Светога Саве - значи, са светитељима. Светитељи су, дакле, почели да стварају нашу књижевност; као што је и азбука, наше писмо, наша ћирилица, створена од светих људи, и она носи печат светости. Ми нисмо свесни, или нећемо да будемо свесни, шта ми Срби имамо, то нема ниједан народ у свету. Међутим, и даље не умемо да чувамо нашу ћирилицу као свето писмо, да чувамо књижевност као свету књижевност, да се поносимо и захваљујемо Богу, јер је први наш књижевник управо Свети Сава. Морамо да знамо да наша књижевност има печат светости, јер је Свети Сава ударио тај печат. Свети Сава је био велики подвижник који је заблестао наизрецивим сјајем у нашем монаштву, уз чудесне подвиге. Да ли ви знате колико је он препешачио по Светој Гори и бос и гладан и жедан, и колико је обилазио многе пустињаке како би и од њих тражио савете, како би што више знања прикупио од тих дивних светогорских стараца? Међутим, није Свети Сава ишао само да би нешто добио, ишао је он и да би тим светим подвижницима нешто дао, да им однесе по неку милошту, нешто новца, материјалних добара, како би им бар мало олакшао нимало лак живот.

Од Светога Саве практично почиње монаштво у Србији, на чијим принципима Свети Сава оснива Српску Цркву. Свети Сава је по свом добродетелном монашком животу био познат како у Светој Гори, тако и у Србији.

Подизао је молчалнице и испоснице где год би се настајало. Прву молчалницу подигао је у Кареји на Светој Гори, где сам себе окушава у подвизима. Ту је написао чувени Карејски типик, по коме се и дан-данас читају молитве у цркви светог Саве Освећеног. Ову посницу сагради наш светитељ и посвети је светом Сави Освећеном, светитељу по коме је и добио своје монашко име и по чијем благослову и завету доби оригинал иконе Богородице Млекопитатељнице и жезло светитељево.

Када је једном дошао из Хиландара у манастир Студеницу, Свети Сава подиже манастирску испосницу у оближњим пештерама, где се нарочито за време поста повлачио у молитву. У Каблару такође постоји пећина Светога Саве. Данас је то једна лепа обновљена црквица. Подижући цркве и манастире Свети Сава је знао од какве су вредности монасима молчалнице и испоснице, где могу да се одморе од свакодневних брига, “саберу душу своју и наставе лествицу свог духовног усавршавања”.

Многи монаси су тада са радошћу прибегавали оваквом начину духовног усавршавања и подвизавања у својим молчалницама, али зато је тада у Србији и цветао духовни живот.

У то време Срби имају још једног великог подвижника и светитеља, светог Петра Коришког. Рођен у Уњемиру, између Косова Поља и Пећи, он се подвизавао као веома млад човек, а да то нико није знао осим мајке, која је ћутала само да не би побегао у пустињу. Али, после очеве и мајчине смрти он одлази у оближњи манастир посвећен светом Петру и Павлу и ту се замонаши. Због многих посета својих сродника он одлази на скровитије место, у манастир такође посвећен светом Петру и Павлу у Старом Алтину, данашњем Јунику код Дечана и Ђаковице. Касније, трагајући за још већим подвизавањем и усамљеношћу, одлази у Коришку пустињу, изнад села Корише код Призрена. Међутим, ни то му није било довољно и он се удаљи од свих високо у планину, у једну скривену пећину, где се подвргну великим подвизима, али и трпљењу великих искушења. Демони га искушаваше прво у облику страшних звери, касније у виду привиђења, маштарија, па и физичких напада. Али, кад му је било најтеже, Господ му посла Арханђела Михаила са небеским силама да победи демона који га измушљаваше. Тада га Господ укрепи и он остаде и даље у својој пећини са својим подвизима. Тада Господ светитеља награди и испуни неисказаном радошћу јављањем Божанске Светлости и дању и ноћу. Светитељ се толико наслађиваше овим виђењем да на своју ионако слабу храну потпуно заборављаше. Када се приближи крај светитељевог земног живота, његови ученици, млади

пустињаци, боравећи на другој страни пештере угледаше где се из Петрове пећине разлива нека чудесна блага светлост и умилно појање. То појање се ни са каквим

људским појањем није могло поредити. Сутрадан су светог Петра Коришког затекли упокојеног са изразом бескрајне радости на лицу. Знали су “да је Петар у виђењима Небеске Божанске Светлости, у благодатном пламену своје љубави, пећину своју доживљавао као предворје Царства Небеског”. Свети Петар Коришки упокоји се 5. јуна 1270. или 1275. године, а мошти му постадоше мирисне и целебне.

Из свега поменутог може се закључити да је монаштво у Срба од Светога Саве до краја 14. века снажно утицало на развој живота у Србији у свим сегментима, а његов утицај се може посматрати тројако:

- снажан утицај на развијање и јачање духовног живота код монаштва, свештенства и целог нашег народа;

- немерљив утицај на развој просвете и књижевности у нашем народу, и

- преко потребни утицај на јачање х р и ш ћ а н с к и х родољубивих осећања код нашег народа, нарочито за време мрачног турског ропства, које је претило да уништи и нашу Цркву и наш народ.

Ми видимо један изузетно велики и драгоцен значај српског монаштва, како за ширење духовног живота у Србији, развој просвете и културе уопште, тако и за очување нације. Баш као што је у скорије време бого-

мољачки покрет вођен светим Владиком Николајем Велимировићем обновио и ојачао духовни живот у нашем народу, још снажније је монаштво утицало да у мрачним временима турског ропства наш напађени народ одоли свим познатим ужасима - исламизацији, мучењима, зулумима, понижавањима...

О томе сведоче како многи списи тога времена, тако и многе рушевине саграђених манастира у то доба, а и многи манастири који се по промислу Божјем обновише у последње време. Значи, многи наши подвижници, светитељи, па и владари подигоше бројне манастире и цркве, а све у циљу очувања Православља и Светосавља.

Знамо да је око Ђаковице у то време било око пет-шест манастира, од којих данас нема ни трага. Синовац цара Душана, син Симеонов Јован, потоњи Јоасаф, напусти очев двор и отишавши према Метеорима, замонаши се и сагради велики манастир, највећи у Метеорима. Ту је био један велики духовник Атанасије, он је био његово духовно чедо. Оба просијаше свештенством. Сада се ту у Великим Метеорима налазе њихове свете мошти.

Свакако треба поменути синаитско монаштво и његов утицај на развој монаштва у Србији тога времена. Значи, турски освајачи нису само угрожавали слободу православних хришћана, него умногоме и веру њихову. Зато су опасностима и били изложени међу првима духовне вође и учитељи народа - калуђери и свештенство. Манастири су пљачкани и претварани у џамије или руше ни до темеља. Због тога су монаси из Византије, Свете Горе и Бугарске били принуђени да се спашавају и да напуштају своје манастире. Највећи број тих монаха, названих *синаити*, прешло је у тадашњу Лазареву Србију, којој још није претила толика опасност од Турака, а и свети кнез Лазар је искрено волео монаштво. Као да је знао колики ће бити њихов утицај на српски народ.

Тада свети Ромило Раванички и свети Григорије млађи Горњачки, иначе ученици светог Григорија Синаита, са групама монаха прелазе у још непоробљену Србију кнеза Лазара. Кнез Лазар одлучује да своју тек довршену задужбину, манастир Раваницу, преда светом Ромилу Раваничком, а манастир Горњак даје светом Григорију Синаиту млађем Горњачком.

Знао је свети кнез Лазар да ће ова два манастирска братства дати синаитски печат и духовну снагу свим монасима који су живели са њима, па чак и онима који су били у било каквој вези са њима. Ништа не бива без промисла Божјег. Монаштво у Србији у току XIV и XV века, под утицајем синаитских монаха, брзо се умножи и разроји, а ниче и велики број нових манастира, нарочито у источној Србији. Изградише тада манастир

Туман, Нимник, Миљково, Рукумију, Јошаницу, Сисојевац, Липовац код Алексинца и друге. Око манастира Горњака, Раванице и Љубостиње монаси су подизали испоснице налик на синајске и светогорске и ту се подвизавали. У таквој једној испосници се подвизавао њихов духовни учитељ Григорије Синаит млађи. Из тог времена, сада већ времена светог деспота Стефана Лазаревића, сина Лазаревог, познати су манастири Каленић, Наупара, Копорин, Велуће, Петковица, Манасија. Веома је значајно да свети деспот Стефан Лазаревић у манастир Манасију насељава такође монахе синаите и оснива преписивачку, односно, р е с а в с к у ш к о л у, којом руководи бугарски монах Константин Филозоф. Преписивачка школа се развијала и у већини манастира овчарско-кабларских, које саградише или монаси синаити или српски монаси са Свете Горе, због чега ови манастири и носе назив *Српска Света Гора*.

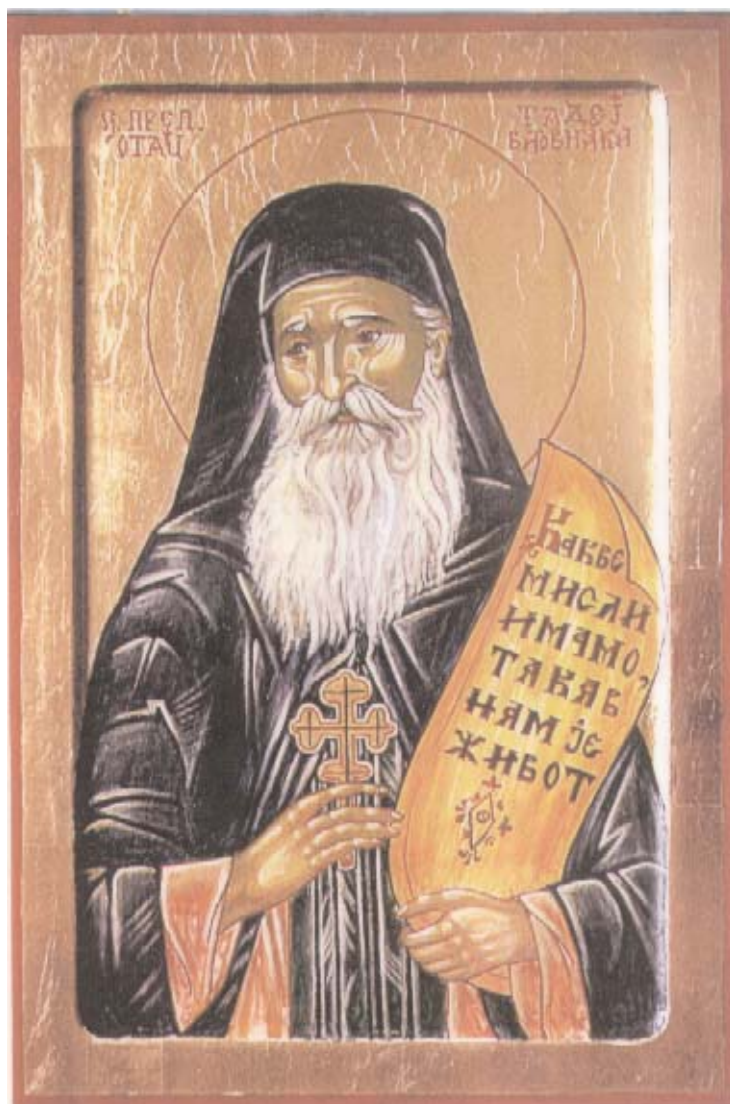
Међутим, турски освајачи дођоше и у Србију, почеше са уништавањем цркава и манастира, па и монаштво би приморано да се помера ка северу. Пређоше Саву и Дунав и настанише се у манастирима Бођани, Базјашу у Банату, Војловици код Панчева. У карловачкој митрополији уточиште нађоше не само калуђери из уже Србије, већ и калуђери са Свете Горе, Синаја, па

чак из Јерусалима. Њихов боравак је био од велике духовне користи за наше монаштво и народ. Синаитски монаси оставили су великог трага у свим крајевима српским, на Косову и Метохији, у Црној Гори и Приморју, у Далмацији, у Босни, па и у Војводини и тадашњој Угарској.

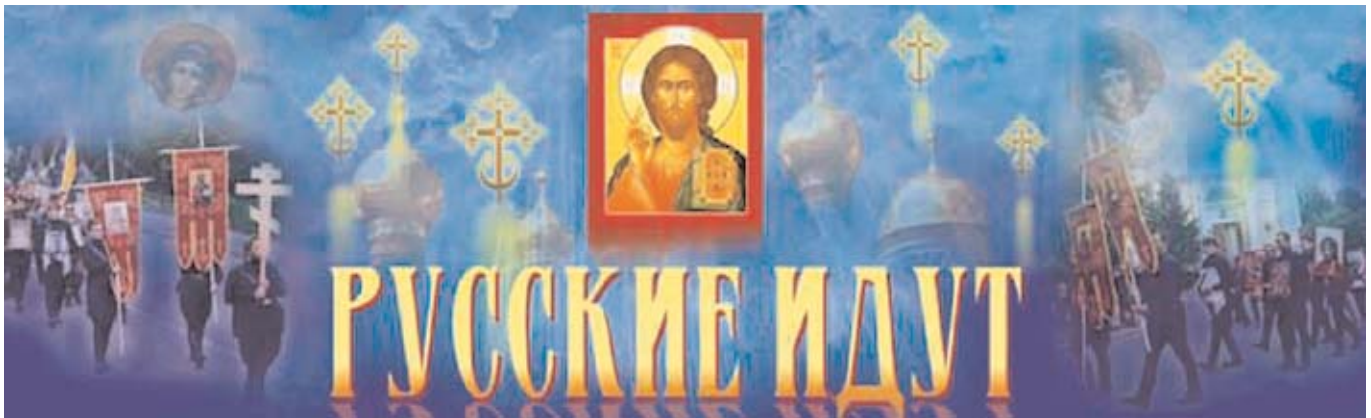
Једно је сигурно, монаштво је увек, иако претрпевши пустошење манастира и протеривање, имало чврст и здрав дух јер је слободу постављало на чврстим и дубоким темељима Христове слободе и није се плашило никаквог ропства од људи. Јер, не може да буде роб онај који је себе везао за Творца и Даваоца слободе; не може син да робује у Дому Очевог. Тако је и са народом. Физичко ропство може да спутава тело, али не може да спутава душу. То је кроз чврсту православну веру стекао и кнез Лазар и цео српски народ који се на Косову определио за духовну слободу - Царство Небеско. И данас наш народ страда и страда, издржава и опрашта, и ваљда нас због тога нису уништили ни Турци, ни Немци, а ни обезбожене вође америчких и европских народа и многи други.

приредила: Танкосава Дамјановић

П
Р
Е
П
О
Д
О
Б
Н
И
О
Ч
Е
П
О
Т
А
Д
Е
Ј
Е

М
О
Л
И
Б
О
Г
А
З
А
Н
А
С

ЛИТИЈА У ЧАСТ СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

У овој литији је по благослову ношен ковчежић са моштима (свете мошти мученика, светитеља и апостола). Литију богомољаца Липецка, по благослову митрополита Вороњешког и Липецког Методија и владике Никона, предводили су и провели борци Национално-патриотског фронта “Сећање” на челу са Ј. Н. Берниковим, оснивачем православно-монархистичког часописа “Руси долазе”. Литија се одржала у част Архистратига Михаила и сабора осталих светих небеских сила и у част иконе Мајке Божје *Брза Помоћница*.

Циљ литије је био да се пешке обиђу градови и села Липецке области, са светим моштима које су се налазиле у изрезбареној чемпресовој кутији, под стаклом. Литија са старим иконама, барјацима, те читањем Псалтира, акадиста Светима и молитава, по граничним областима ради одбране од непријатељских напада и клевета, како би православни руски народ био сачуван од истребљења. Маршрута је била следећа: Липецк - Сјолки - Плеханово - Чапљин - Данков - Тројекурово - Паниковец - Јелец - Чернава - Задонск - Коњ-Колодез - Воробјевка - Грјази - Липецк. Духовни значај ове литије је огроман. Она је подигла дух градских и сеоских житеља, будући спасоносно радост у срцима измучених руских људи, који чврсто “спавају” поред својих телевизора. “Док телевизор ради, ми гледамо на њему убиства, мучења и насиље, учествујући и мимо своје воље у њима, што је неопростиви грех”. Свеопшта греховност

руског народа подстакла је свештенство и богомољце да организују такве литије по целој Русији, како би са лица руске православне земље очистили глобалну нечистоћу, и упутили људе не на пијанку и разврат, већ на заштиту Божје творевине - наше душе, природе, коју смо сами уништили. Загађујући земљу, реке, обале, поља, своје улице, повртњаке, ми нарушавамо целовитост света којег је Бог створио. Ми сами правимо (и дозвољавамо да се прави) око нас пакао, срамоту, болести. Окрените се, Руси, и погледајте шта сте сами направили, и шта је направљено по вашем допуштењу! Шта? Царство антихристово! Због чега се давите у страхотама пропадања? Зар више нисте хришћани? Ради нашег спасења и очишћења богомољци те православне литије из Липецка су направили четири крста због заустављања у четири места Липецке области: у селу Плеханово (исток), граду Данкову (север), у селу Чернава Измалковог региона (запад), у селу Коњ-Колодез Хлевенског региона (југ). Тридесет три православна богомољца су напустила Липецк великим аутобусом рано ујутро у пола седам.

Прво место заустављања је било село Сјолки, поред цркве Архангела Михаила. Богомољци су се упутили у цркву са отвореним моштима Божјих угодника, са барјацима, иконама и песмом “Царе Небески Утешитељу”. У цркви је већ била у току Литургија. Био је престони празник, људи су се исповедали, прилазили распећу и иконама, и причешћивали се. Затим су заједно са

настојатељем, оцем Стефаном, уз молитве обишли цркву.

Потом су дошли у село Плеханово, где су се зауставили, закопавши у земљу крст на истоку. У то вре-

ме су учесници литије певали тропар *“Крсту Твојему поклањам се, Владико, и Свето Твоје Васкрсење славим”*, и друге молитве. Становници свих села у којима је путем пролазила литија су целивали мошти, плакали...

У Чапљигину је литија дошла на извор Тихвинске иконе Мајке Божје, на територију такозване Петропавловске Раненбуршке пустиње. Овде су људи који су дошли на извор, са страхопоштовањем целивали мошти, молили се, и били покропљени светом водом.

Прилазећи Данкову богомољци су изашли у поље, у равницу, где су уз молитве поставили православни крст на север. Даље је аутобус кренуо према селу Тројекурово. У сусрет липецкој литији је ишла тројекуровска литија, на челу са протојерејем оцем Олегом. Две литије су се објединиле у светлој духовној радости, прошле заједно два километра по селу, и уз звук звона ушле у Тројекуровски манастир Архангела Михаила, где се чувају мошти преподобног Илариона. Отац Олег, настојатељ цркве, јасно је и изражајно прочитао (први пут!) акатист тројекурском преподобном Илариону. Људи су га пажљиво слушали, и памтећи - искреног срца понављали речи акатиста. Затим је отац Олег одслужио молебан преподобном Илариону, покропио све присутне светом водом, и уз звуке звона дао сваком учеснику литије папирну иконицу светог Илариона. У пуном саставу са барјацима, иконама и ковчежићем са светим моштима, верници су изашли из цркве, прекрстивши се и поклонивши.

Даље је пут водио аутобус у село Паниковец Јелецког рејона, према старој Покровској цркви, која је била разрушена од стране атеиста и Немаца, али је сада обновљена. Богомољци су после литије и појања православних песама у цркви преноћили у том селу. А ујутро

22. новембра, у Вазњесенској цркви града Јељца, свештеник отац Василије (Романов) је дао благослов учесницима литије да целивају икону Мајке Божје *Брзе Помоћнице* и мошти светих Митрофана Вороњешког и

Тихона Задонског, а такође је благословио и да се постави додатни (пети) крст у Јељцу, у подножју Камене Горе, на левој страни извора затворнице Јелецко-Знамењског манастира, мати Меланије. Отац Василије је липецкој литији поконио икону св. Игњатија Иркутског, дао нам благослов да обиђемо територије Знамењског манастира, упутивши с нама и послушницу тог манастира - сестру Надежду. Она је испричала о историји манастира, као и о затворници Меланији. Затим је отац Василије предложио свима да пођу на чај, али су богомољци пожурили у село Чернаву Измалковског рејона. И отац Василије је

срдачно прекрстио литију за путовање у отацбину св. Теофана Затворника Вишинског. У цркви Покрова (бившој саборној) све је било спремно за сусрет са богомољцима: гореле су свеће, све је блистало од чистоће, топлине и лепоте. Учеснике литије је дочекао руководилац измалковске администрације Виталиј Јегорович Казмин, и председник села Чернава В. П. Глухова. Они су заједно са свима прошли у литији око Покровске цркве, која се обнавља, где је у своје време службовао отац светог Теофана, о. Василије (Говоров). Верници су се молили, певали, носили иконе, свете мошти и топлим рукама додиривали олтар цркве. Затим су се помолили у молитвеном дому поред цркве, целивали икону Мајке Божје *Утоли моју тугу*, која је насликана и поклоњена у Чернави. А затим су се упутили ка светом бунару Утоли моје туге. Овде су липецки учесници литије у сусрету са богомољцима из Чернаве поставили крст, узели воду из

бунара и попели се, уз молитве, на стрми брежуљак. Шетајући чернавским путем, богомољци су се помолили на месту бивше Димитријевске цркве и поред куће у којој се родио свети Теофан Затворник. Такође, у близини цркве оца Јована Нецветајева, поред протојерејеве куће,

помолили су се и за све погинуле у Великом Отаџбинском рату. Чернавци и гости из Липецка су осећали радост у души. “Пасха, Господња Пасха...”. Том литијом по селу Чернави, православни су очистили себе и своју земљу од непријатељског, сатанског срамоћења. Мештани су прилазили и молили да целивају мошти и иконе, и осећало се неописиво благоухање. Даље смо се упутили у Задонск преко Долгорукова. Отишли смо у село Паниковец, у цркву Покрова Мајке Божје. У литији смо обишли цркву и ушли у њу. Цркву је отворио Божји слуга Сергеј, који и обнавља ту цркву. На аналоју је лежала икона *Покров Мајке Божје*, која је благоухала. Сви смо је целивали. Уз благослов смо целивали и крст мученика, који је био украшен цветовима. Њега је за време рата пробила великокалибарска граната. Мештани причају да је за време рата један немачки официр, улазећи у цркву, почео да нишани Спаситељев Лик на куполи. Рекао је да ће стрелати нашег Бога, али није погодио. Остале су само рупе од метака на куполи. И само Господ Бог зна даљу судбину тог Немца.

А сасвим недавно су се становници села возили трактором и угледали над пољем, на облацима, Архистратига Михаила који се споро подизао навише, а затим су облаци све прекрили. Даље смо пошли у Задонск. У Задонску смо у литији ушли у цркву посвећену Владимирској икони Мајке Божје. Целивали смо мошти св. Тихона Задонског, узели благослов од оца Јосифа и извинили се за кашњење.

Даље смо наставили пут у село Коњ-Колодез. Пошли смо за оцем Зиномом из Задонске гостопријемнице, замолили од њега опроштај због кашњења и заједно са њим се упутили у Коњ-Колодез. Већ се

освећењем и са читањем акатиста, сви су стајали и молили се. Нама су почели да прилазе мештани са децом, а остали су гледали телевизор. Поставили смо пети крст, који су сви целивали уз певање тропара. Опростили смо

се са оцем Зиномом, он нас је благословио и ми смо пошли даље. У селу Воробјевка смо у литији обишли око цркве посвећене Архистратигу Михаилу, уз појање песама, али нам се придружио само мали број мештана. Та црква је веома јака - буквално витез стоји на њеном улазу. Њене куполе личе на шлем. Даље смо се упутили према граду Грјази. Тамо су нас чекали православци који су се веома радовали. Сви заједно смо у литији уз песму пошли на гроб поштованог светог схимонаха Јосафа Оптинског. Тај молитвеник се последњих година свог живота подвизавао у граду Грјази, и овде је имао пећиницу-затвор, у коју су долазили сви невољници и по његовим молитвама добијали олакшање. Та пећиница се по цео дан брижљиво чува. И данас људи долазе и узносе своје молитве на гробу, на којем се дешавају чуда. Ми православни знамо да су код Бога сви живи, и да Бог чује његове молитве по којима људи добијају помоћ. Келејница оца Јосафа, матушка Николаја, прича да је он

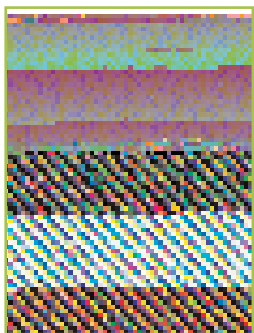

свркло. Дошли смо на обалу реке Дон. Осветливши фаровима место где ће се служити молебан са водо-

био прозорљив, да је говорио шта ће бити са Русијом, и за своју смрт је рекао да ће им открити Мајка Божја на Благовести. Он је тихо и мирно отишао Господу на Благовести, 7. априла 1976. године. У Грјазима су се сви усрдно молили и узносили молитве нашим угодницима да заштите нас и Липецку област од видљивих и невидљивих непријатеља. Пасха је трајала свих тих дана и желели смо да певамо “Христос Воскресе”. Разни људи су учествовали у литији, тако је Господу било угодно. Осећали смо присуство Божје, Мајке Божје, наше Заступнице, Архистратига Михаила са свим Небеским Војскама и свих Светих, који су пратили литију.

КОМЕНТАР

МОЛИТВАМА И ЛИТИЈОМ ПРОТИВ ЗЛА

И наш народ би могао, по угледу на браћу Русе, да пође у литије* у ово данашње време пуно искушења која нападају нашу православну земљу. У време налета било каквог зла, треба да похитамо Богу и Њему узнесемо молитве и молитвене песме, јер смо се у то осведочили на многим примерима из житија.

Молитвама бисмо умилостивили Господа да нас заштити од зла, и истовремено да спречи наше непријатеље да чине грех. Човек је често сам узрочник зла које га сналази - оно му се, по Божјем допуштењу, дешава због његових грехова, а ради његовог исправљања. Као у причи из Старог Завета: “И Јона поче ићи по граду један дан хода, и проповиједати и рече: јоште четрдесет дана, па ће Ниневија пропасти. И Ниневиљани повјероваше Богу, и огласише пост, и обукоше се у костријет од највећег до најмањег. И Бог виђе дјела њихова, гдје се вратише са злога пута својега; и раскаја се Бог ода зла које рече да им учини, и не учини” (Јона 3, 4-10). И код нас као да је завладала свеопшта греховност; наша омладина ноћи проводи у кафићима и дискотекама, док њихови родитељи своје слободно време губе пред телевизором, гледајући призоре убистава и насиља (на тај начин, чак и мимо своје воље, учествују у њима, што је велики грех). Наш народ треба одвратити од пијанки и разврата, којима сами око себе стварамо ад, а упутити га на заштиту творевине Божје - наших душа и свецеле природе. Божји гнев се не може ублажити митинзима и концертима, већ једино постом, молебанима, литијама, свеноћним бденијима... Ми се још нисмо пробудили, и још смо у духовној учмалости, па страдање нашег народа не престаје - Косово и Хиландар су нам велике опомене. Страдање ни неће престати док сви ми, као народ Божји, не схватимо опомену и духовно се не пробудимо. Заборавили смо на време када су по селима ношене литије и читане молитве за освештање поља. А у то време пре рата, наведемо као пример, једној су се литији у неком месту на Косову прикључили и муслимани, и Господ је спречио даље уништавање житница од штеточина (записано у делима св. Владике Николаја).

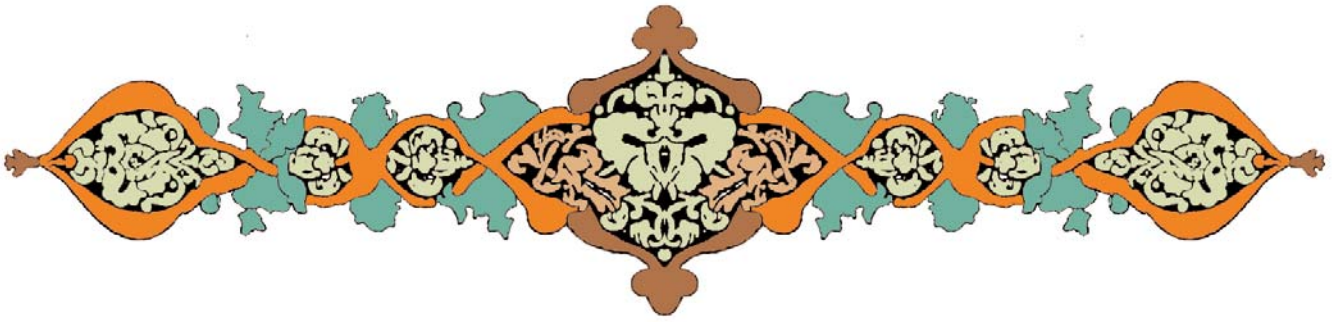
Пре рата су биле заветне литије (посебно на Духове и Спасовдан), када се у литијама ишло на освештавање поља. Такође су у време св. Владике Николаја организовани молитвени сабори, у манастиру Жичи и другим местима, када су богомољци са свих страна долазили са литијама и барјацима са ликовима Светих, чија је слава прослављана.

После рата их је комунизам забранио, а људи који су покушали да носе литије су прогоњени ради нарушавања јавног реда по тадашњем закону. Тромесечни молитвени скуп у манастиру Жичи, са средишњом славом на дан летњег св. Архиђакона Стефана, обновљен је најпре у време владике Василија, па затим настављен у време владике Стефана; после његове смрти нема вести да је настављен, већ се одржавају неки симпозијуми, са некаквим декларацијама, који немају карактер оног времена. Такав је био и омладински скуп у манастиру Студеници прошле године. На те скупове, изгледа, иду само одабрани, као да наша помесна Црква не представља једно духовно и административно тело. Где је ту саборност, када знамо да би из сваке епархије требало да дође по један представник, који би представљао ту епархију на нивоу званичне Цркве, а не неке одвојене групе, из чега пак могу настати нежељене последице?

Поставља се питање зашто се литије и данас не организују. Писање протестних писама је неупоредиво мање ефектно, јер Господ шаље опомене, али се ми као народ духовно не будимо. Лупање у шерпе, звиждаљке и траке, у очима света пре могу да створе слику неког “домородачког племена”, а не народа који се достојанствено брани. Дакле, браћо и сестре, “јачајте у Господу и у сили јачине Његове. Обуците се у свеоружје Божије, да бисте се могли одржати против лукавства ђаволскога: Јер наш рат није с крвљу и с тијелом, него с поглаварима и властима, и с управитељима таме овога свијета, с духовима пакости испод неба. Тога ради узмите свеоружје Божије, да бисте се могли бранити у зли дан, и свршивши све одржати се. Станите дакле опасавши бедра своја истином и обукавши се у оклоп правде, и обувши ноге у приправу Јеванђеља мира; а сврх свега узмите штит вјере о који ћете моћи погасити све распаљене стријеле нечастивога; и кацигу спасења узмите, и мач духовни који је ријеч Божија. И сваком молитвом и мољењем молитве се Богу без престанка, и уз то стражите са сваком трпљењем и молитвом за све свете” (Еф. 6, 10-17).

И зато, вратимо се овом дивном старом обичају, организујмо литије - са светим моштима, са старим иконама, са барјацима, са читањем Псалтира и акатиста Светима, као и молитвама по граничним крајевима ради сачувања од непријатељских напада. Тада бисмо осетили присуство Бога, Мајке Божје и свих Светих, који би нас штитили од видљивих и невидљивих непријатеља.

Архимандрит Гаврило (Вучковић)

МОРЕ ЧУДЕСА

О чудима у граду Кримску, у краснодарском крају, где у кући свештеника-иконописца Михаила Осипенка мироточи неколико икона и крстова, већ смо више пута писали. То велико чудо милости Божје, као и раније, остаје не само једно од најтајанственијих чуда нашег времена, већ, нажалост, и најнеприметније. Иако су обилна мироточења икона у Державину и у Клину у почетку такође била различито прихваћена од стране црквене јавности, да би затим та чуда постала позната у целој Русији - чудо у Кримску није признато ни на локалном епархијском нивоу. Многи православни до сада ништа нису чули о том најобилнијем мироточењу последњих година. То је разлог што је наш дописник поново отишао у град Кримск.

Разнобојно чудо

Рано ујутру куцам на врата куће у Лагерној улици, број 6. Иза врата се чује тихо кевтање смешних малих псића. Домаћица, иконопишчева кћерка Наталија Михајловна Осипенко, прилази капији. Уводи ме у кућу. Ту је свештеникова келија, у којој су се десила многа за-

дивљујућа чуда Божја. Сам свештеник се удубио у молитву над насликаном мироточивом иконом исцелитеља св. Пантелејмона, тако да ме није ни приметио када сам ушао. Искористивши паузу, осврнуо сам се. У кући није било скоро ничега сем икона и мачака. Право сиромаштво, по Светом Писму... Коначно, упознали смо се и сели за сто. Однекуд се једна за другом појављују флаше, теглице и бочице са разнобојним миром. Зелене, ћилибарске, жуте... Понекад је у једној бочици миро разних боја... “Само је у кући сликара Бог могао да дарује миро разних боја и прелива”, - примећује Наталија, татина ‘помоћница’. - “Бог може све, али не жели све што може”, -

мудро одговара о. Михаилу. Свештеник отвара бочице једну за другом и почињемо да осећамо пријатан мирис. Он је другачији у свакој бочици, али увек - неземаљски. Без обзира каква је префињеност тог мириса, не може

се заменити са било којим овоземаљским. Мирис Небеса се јасно разликује од свега материјалног.

- То миро нам је дошло с Неба - свечано изјављује свештеник. - Огромна Божанска енергија се чудесно излила на нашу собицу и прекрила благодаћу не само нашу кућу, већ, мислим, и цео град. Данас је град Кримск под Божјом благодаћу! А за мене је и дан-данас заго-

нетка зашто нам је Бог дао тако много те чудесне неземаљске течности. Не би ме чудило да је дао мало, ради укрепљења и вере. Али неколико литара! Не схватам. Знам само да Господ Сам све пројављује у своје време.

То миро се, према причи свештеника Михаила и Наталије Осипенко, не потчињава никаквим физичким законима. Иако као да мирно стоји, различено по бочицама у углу собе испод икона, ипак није изгубило ништа од својих необичних особина. И у тим мехурићима и бочицама се дешавају за око невидљиви, тајанствени и необјашњиви процеси. При мућкању, мехурићи с ваздухом полазе навише, како и треба, али онда

одједном наниже. А онда се између два слоја разнобојног мира појављује облик крста и задржава се неколико недеља. И затим нестаје исто тако тајанствено и неочекивано како се и појавио... Понекад миро почиње

одједном да капље кроз стакло бочице, иако је то по законима физике немогуће. А понекад чудесно испуни већ полуиспражњену бочицу. (Одмах по доласку у Самару сам одлио мало из Кримска донешене неземаљске течности с мехурићима, за чланове редакције. Када смо ту бочицу дали духовнику “Благовести” свештенику Сергеју Гусељникову, у њој је остало веома мало светог мира, само у доњем делу. Свештеник је у својој кући уз молитву тим миром помазао себе, своју децу и супругу, а када је донео бочицу натраг у редакцију, у њој је било знатно више мира него када сам му их дао. Количина светог мира у мехурићима се на чудесан начин повећала у свештениковом стану! - А. Ж.). Семена урми и манга, која се ставе на део бочице са миром, брзо набубре и пуцају (манго), односно дају род (урме). И то почетком марта, када у Криму још има снега...

- Била сам одлучила да нешто испитам, - прича Наталија. - Желела сам да видим како се металне кутијице пуне миром које истиче из крстова. Отац и ја то никада раније нисмо видели. Кад бисмо пришли и погледали, оне су већ биле пуне... Или, зове нас моја сестра од тетке, Домника: “Погледајте, већ су се напуниле!” И тако сам почела да гледам и да чекам. Дуго сам чекала, а мир се није појављивало. Ипак, била сам одлучна да и даље чекам. Домника ме је нешто зовнула и ја сам се на тренутак удаљила - а када сам погледала бочице, оне су већ биле пуне до краја... Очигледно, грешно људско око није достојно да види како се дешава чудо Божје. Једном смо седели за столом и пили чај. И одједном, као да је одозго, с плафона, севнула муња над крстовима и “ушла” у њих... Ја сам то јасно видела, а моја рођака чак и неколико пута.

- То је Благодатни Огањ сишао на крстове - укључује се свештеник Михаило у разговор. - Овде је била присутна тако силна Божанска енергија, да ме није зачудила појава Огња...

* * *

Породицу Осипенко чине не само живи, већ и умрли чланови. И учешће последњих у том чуду је несумњиво, јер су у кући осим икона и крстова мироточиле и фотографије - свештеника Сергеја Јахлакова, његове ћерке Злате Сергејевне и - пошто ми о томе раније нисмо писали, дошло је време да се то каже! - и самог дома-

ћина, данас здравог 80-годишњака о. Михаила (он је на мироточивој фотографији веома млад, после немачког заробљеништва, 1947. године). На тим снимцима се и до данас виде трагови мироточења. Судбина свештеника Сергеја Јахлакова је задивљујућа. Такве судбине имају само Божји изабраници. Сјајан хирург, који је први у Русији почео да ради пластичне операције, главни лекар Московске губерније, чији родослов води од гране углицких кнезова, задужбинара цркве Светог Теодосија Черњиговског. Бољшевици су лекару већ доделили дужност “свесавезног надстојника” уместо М. И. Калинина,

а он је неочекивано, за месец дана, положио све испите у духовној семинарији и ускоро примио свештенички чин. У студентским данима, за време учења на Казанском универзитету, упознао се са младим Владимиром Уљановим, будућим Лењином. Када је његов студентски пријатељ отишао у илегалу,

Јахлаков га је неколико пута скривао у својој кући, под креветом. Једном је упитао Лењина колико у његовој партији има комуниста. “Свега три!”, био је одговор. “Уљанов, Лењин и ја...” Можда му је Иљич у знак захвалности за та ноћевања под креветом дао “заштитни документ” у дане бољшевичког беспопштедног терора. Или је Бог чувао Свог изабраника. Свештеник Сергеј Јахлаков је без икаквих препрека напустио главни град. Био је свештеник у Устјугу, а затим у Красноуфимску (Свердловска област). Тамо је постао познат по свом ретком дару исцељења поседнутих. Читао је молитве увек само над једним болесником. И често је унапред знао хоће ли злодух изаћи из човека на видљив или невидљив начин. Зато је увек говорио треба ли при читању молитве у цркви отворити врата. Ако је злодух имао да изађе на видљив начин, врата су била отворена, а ако на невидљив - затворена... Често су злодуси искакали из уста поседнутих у виду жаба, гуштера и сличних гмизаваца. Једном је наредио да се при читању молитве врата шире отворе. И злодух је изашао из поседнутог у виду огромног црног пса... Свештеника су убили његови “црквењаци”. Мајка и ћерка, које су шиле ризе у цркви, позвале су га у своју кућу да причести болесника и тада га зверски убиле пеглом. Биле су тајни агенти НКВД-а, што су касније признале. Свештеник је знао шта га чека у том стану, али је ипак отишао. До краја је остао веран свештеничком позиву.

* * *

Звали су је Злата - ћерку убијеног свештеника, кнегињу углицку, супругу свештеника Михаила, мајку осморо деце. Треба само погледати њену фотографију са млазевима осушеног мира и одмах постаје јасније зашто је Господ за Своја чуда изабрао баш ту породицу. Али, у свакој породици се може наћи таква предивна жена. И то ретко име, Злата, сасвим јој одговара, јер она чак и са фотографија као сунашце сија са својим чудесним осмехом...

- Био је случај: мојој сестри Вери је дошла пријатељица Татарка - прича Наталија Осипенко. - Она је угледала Злату Сергејевну и упитала: "А зашто над њеном главом нешто сија? Како бих ја волела да се упознам са њом..." Упознале су се. Моја мама је одмах почела да јој чита Јеванђеље. Девојка је убрзо изјавила да жели да се крсти. Ми смо је упозоравали да њени рођаци можда неће одобрити ту одлуку, али је она одговорила да је чак спремна да страда за Христа. Моја мама је много година, да би нас прехранила, трговала на пијаци малим фигурама (гипсаним мачкама, зечићима, итд.) које је правио мој отац. Поред ње је једно време у Красноуфимску трговао Татарин. Ако су и причали о нечему, било је то само о вери. О чему је она још могла да прича? Он је једном тако смело дошао у нашу кућу да смо се сви изненадили. Питали смо га шта се десило, а он је просто одговорио: "Ја сам сада ваш!" И сви његови су се крстили...

Породица је била много гоњена и живела је у 50 разних градова. Поступали су по јеванђељској заповести: "Ако вас гоне у једном граду, бежите у други." Злата Сергејевна је путовала старцима Кирилу и Науму у Тројице-Сергијевој лаври, и они су јој помагали саветом и молитвом, па и новчано. Било је велико сиромаштво: некада сам морала по мразу на босу ногу да обувам гумене чизме и тако идем у школу. Али мама се увек уздала у Бога и томе је и нас учила. Путujemo возом у неки град и срећемо случајне сапутнике. Она с њима мало поразговара и исприча им нешто о вери. А затим јој пишу да је тај младић с којим је разговарала уписао семинарију или се цела породица крстила. Знала је цео Псалтир напамет. Живела сам с њом. Сликам иконе, а она се поред моли - и на души ми је било тако лако. Умрла је пре 20 година, а ја сам још увек тужна што је више нема. Мој брат се недавно јако разболео. Одмах сам отишла мајци на гроб. Тамо сам помолила - и осетила сам да ме је мама чула. Враћам се кући, а он је већ здрав...

"На Злати је била Божја благодат, само што ми то раније нисмо знали", рекао је свештеник. А ја сам угледао сузу у његовим очима.

Под Покровом Мајке Божје

Отац Михаило Осипенко је примио свештенички чин у граду Екатеринбургу, на Тројицу 1974. године. Пре тога је много тога преживео. А колико је после тога било невоља! Господ је у искушењима снажио породицу Осипенко, да би затим преко ње пројавио свету велико кримско чудо.

Године 1931. власти су породицу са деветогодишњим дечаком отпремиле вагоном за стоку у далеки Сибир - у сигурну смрт. У породици су решили да беже, а пут су нашли по траговима својих претходника. И када су већ изгубили наду на спасење, целој породици се јавио Свети Николај Чудотворац и показао пут...

Затим се заратило - курсантска обука, Стаљинградска битка, немачко заробљеништво. О Немцима о. Михаило не говори са љутњом: "То је предиван народ", сматра он, иако је од тог 'предивног народа' много тога претрпео. После победе се вратио у Русију, оженио свештеничку ћерку и - дошла су деца. Да би исхранио велику породицу, почео је да боји ћилиме и од гипса прави разне ситне предмете. У то време је знао само једну молитву, Оче наш, али је и она била довољна да започне нови живот. Почео је да слика иконе, иако су власти спроводиле истраге. "Цео наш живот је био право чудо, а ми то нисмо ни примећивали", каже свештеник. Једном је о. Михаило започео рестаурацију велике престоне иконе св. Георгија Победоносца из цркве у Красноуфимску. Ту икону је заједно са сином носио кући кроз цео град. Пролазили су и главном улицом. И одједном су угледали да им у сусрет иде висока жена, сва у црном и са великим крстом на грудима. "Да, Циганка!", помислио је. Она је ишла тако брзо да јој се огртач растварао. Жена је прошла поред њих и кренула даље. Он је желео да сазна камо се упутила и окренуо се. Али иза њихових леђа више није било никога. А у околини није било споредних улица у које би могла да скрене. Дошли су кући, а жена је, управо се вративши са пијаце, рекла да је тамо видела необичну жену у црном, с великим крстом на грудима (то је по опису била та иста жена коју је о. Михаило сматрао за Циганку). Она се молила на коленима на самом тргу, испред затворене "црвене" цркве (у њој је у то време био музеј). Управник пијаце јој је пришао и захтевао да престане са молитвом.

- Ко је то могао да буде? - упитао је жену будући свештеник.

- То је била Мајка Божја...

* * *

Једном је о. Михаило пошао у цркву да рестаурира фреску Мајке Божје. Повео је са собом четворогодишњу ћерку Варју. Сам је пошао шумом према куполи, а ћерка је у цркви почела да скаче преко конопца за прескакање. Одједном је чуо како га девојчица дозива одоздо: “Силази, брзо силази!” У чему је ствар? “Мајка Божја нам је наредила да хитно идемо кући.” Отрчали смо кући, кад тамо - синчић Серјожа умире од менингитиса. Викао је од болова. Шта да се ради? Требало је отворити молитвеник и прочитати правило, али док би он отворио књигу, син би већ умро. Тада је одлучио да се само с вером помоли Богу и прекрсти главу Серјожи. Тако је и урадио. Дечак је затим скочио са постеље и радосно потрчао на улицу да се игра са другом децом.

“Када отац благосиља, видиш чак и затворених очију крст који ставља”, прича његова ћерка Наталија.

* * *

Породица Осипенко је живела на једној од станица на Кубани, када је једном о. Михаило у цркви добио осушен цветић с иконе Мајке Божје. Донео га је кући и није га ставио у воду, јер је већ био увенуо. Сутрадан је свештеник приметио да су се преостале латице одједном подигле. Ћерка Наталија је још током дана видела да су прашници цвета набубрили и постали зрели - цветић као да је васкрсао... А ускоро су их власти усред зиме истерали из станице. Пресвета Богородица их је унапред тешила пред невоље...

Одлучили су да живе у граду Кримску. Али нису имали ни стан, ни новац. Тада је Злата Сергејевна у сну угледала Мајку Божју. Она јој је рекла: “Иди улицом која је цела раскопана.” И више - ни реч. Злата је дошла у Кримск, изашла из аутобуса покрај моста и пошла куда су је очи водиле. Одједном је угледала да је улица са њене леве стране цела раскопана. Звала се Лагернаја. Скренула је у њу. Тамо су спроводили гас и секли цеви, и стога раскопали улицу. Дошла је до куће с бројем 6 и угледала домаћицу, која је седела на клупи уз кухињу. Рекла је да продаје ту кућу. Тако је породица Осипенко по благослову Мајке Божје нашла кров над главом.

* * *

Једном је о. Михаило у сну угледао жену у тамној одећи, која му је стајала иза леђа. Она му је донела две иконе: велику - Казањску Мајке Божје, и мању - такође Богородичину. Он се обрадовао што му је дошла муштерија. Позвао је ћерку и... пробудио се. Од тада је одлучио да сваки дан чита акатист Казањској икони Мајке Божје. Цео живот те породице је протекао у невољама и беда-

ма, али под Покровом Царице Небеске. Није случајно што је једно од места њиховог земаљског странтовања био и мали град на Владимиршћини назван Покров. Тамо живи неколико деце свештеника Михаила.

Замке злих духова

- Зли дух нас је мучио још док нисмо Богу ни служили, - сећа се свештеник. - Он очигледно све мучи... Једно време сам у Красноуфимску бојио тепихе за колективе. Плата је била стабилна и тај сам посао веома ценио. Једне вечери су ме неочекивано позвали код управника. Предосетио сам нешто непријатно, али сам пошао. Улазим, а он седи за столом и говори ми: “Узмите овај платни обрачун, јер раскидамо уговор са вама.” Потписао је неки папир и дао ми га. С тим документом сам отишао на касу, добио новац и као незапослен пошао кући. Сутрадан су ме позвали из уреда, питајући што им нисам донео тепих. Објаснио сам им: ваш управник ме је јуче отпустио. “Како отпустио?” - зачудили су се они. “Он јуче није био у граду. И још увек није стигао...” Схватио сам да је то био зли дух, а не управник. И тако је он све преварио, да су људи били као ван себе слушајући његове наредбе.

У Красноуфимску је породица Осипенко изнајмила стан у кући, поред које је живела друга породица, а тамо је била зла вештица. Она је на све начине наносила штету Михаилу и Злати. Једне вечери су погледали на прозор и ужаснули се. Према њима је на три црна коња директно с неба летео сам Велзевул, кнез злих духова. Долетео је до прозора, коњи су ударали копитама и кресали ватру. Михаило и Злата су почели да се крсте и зли дух је нестao.

Тада је о. Михаило одлучио да сваки дан прави по хиљаду земних поклона с молитвом. Због тога га је јако напала ђаволска сила. Једном је идући у цркву нагазио на зарђао ексер и до костију расекао ногу. Извукао је ексер и пошао на посао. “Ми већ тада нисмо признавали болест и нисмо ишли код лекара”, признаје свештеник. А увече је, као и обично, стао на молитву са поклонима. Нога га је јако болела. Правио је поклоне - и плакао. Одједном се Злата пробудила и рекла му: “Михаило, Бог ми је сад рекао да не плачеш док правиш поклоне...” Михаил је одмах престао да плаче, снажно затворивши уста. Но није престао да прави поклоне. Тако су живели.

Пророчанство о Кавказу

- Године 1985. сам са децом пошао аутомобилом у Грузију да продајем иконе по црквама, - сећа се

свештеник. - Затим смо отпутовали у Абхазију. Тамо се налази језеро, поред кога је камен светог Василиска на коме му је одсечена глава, почетком IV века. Деца су одлучила да се окупају у језеру, а ја нисам хтео. Одједном су почели да вичу и зову ме к себи. Шта се дешава? Пошао сам према камену, а на њему је била... крв! Цео камен је био у крви, цео! Ми смо га пажљиво разгледали, а затим сам замолио синове да чекићем одломе мали део окрвављеног камена, као успомену на чудо. То су урадили. На том камену је остала згрушана људска крв...

Много сам размишљао зашто ми је Господ дао да видим то страшно чудо. А ускоро се све разјаснило. Почели су крвави обрачуни на Кавказу. У Азербејџану, Грузији, Абхазији, затим у Чеченији...

Отац Михаило је донео мали камен из кутије, на којем се заиста лепо видела скоро незгрушана крвава мрља. Покушао сам да сликам камен, а фотоапарат се закочио. Не 'прима' светињу. Тако нам се више пута догађало у нашем редакцијском раду - значи Сам Бог одлучује да ли је тај кадар потребан или не. Помолио сам се и блиц је шкљоцнуо!

Миро исцељује

Божја благодат има исцелитељску силу, јер је Господ благ. Тако и свето миро у Кримску исцељује страдалнике. Недавно је у кућу породице Осипенко дошла жена са поседнутим сином. У цркву су га обично водили свезаног, јер се ваљао по путу. И још је пио воду из пет полулитарских флаша... Сада је дошао у кућу. Мајка прича о својим несрећама и као да не примећује да јој син седи миран, радостан. И није се ваљао по путу, није тражио воду... "То је било право чудо!", узвикнула је она на крају.

Друга жена је имала бронхитис на десном плућном крилу. Дали су јој плочицу очврслог мира и рекли да стави на болно место. Она је ставила и миро се прилепило за тело. Тако је и ишла, са њим на телу, неколико дана. Затим је миро неочекивано отпало. И колико год се жена трудила да га понови прилепи, није успевала. Отишла је код лекара, а они нису могли да потврде дијагнозу - болест је прошла!

Пријатељица је донела неколико иконица у кућу иконописца. Од свих њених икона замироточила је само једна - светог Николаја Чудотворца.

Жена из Сибира је писала да јој је муж нестао у тајги. Молила је да се помоле за њега и да јој пошаљу салветицу са миром. Послали су јој - и ускоро је писала да је муж пронађен...

Сарадник наше редакције Александар Евстиг-

њејев је још од детињства имао липом на нози. Он је на то место ставио ватицу са миром и ускоро је нестала квржица на нози.

- Ако те боли зуб, иди код лекара и извади га. Ту се не треба надати у чудо - објашњава протојереј Михаило Осипенко. - Или, дешава се да човек сагреши. И због греха му се шаље нека болест. Ту миро тешко да може да помогне. Покај се, и не греши... Али има случајева када миро на чудесан начин помаже болеснику. Мени се недавно запушило уво и ништа нисам чуо. Отишао сам код лекара и он ме је лечио тако како су га учили: напунио је шприц водом и под притиском је убризгао у уво. Није помогло. Целу недељу ме је уво јако болело. Тада сам ставио ватицу на шибицу, умочио у флашицу са миром и споља намазао уво. У почетку нисам ништа осећао. Мислио сам да ни то можда неће помоћи. После неког времена ми се на длан излио велики комад ушне масти. Сада чујем на то уво...

Покрај чуда

У цркви Архангела Михаила у граду Кримску сви знају за чудо, али не журе у кућу о. Михаила Осипенка ради исцељења. Свештеник и настојатељ јереј Сергеј Карпец је једном с амвона рекао да тамо не треба ићи. Зашто? Објаснио ми је то кад сам га срео. "Да је то право чудо, онда мачке не би седеле на флашицама са миром", рекао је он. У кући иконописца је заиста било много мачака. Пет или шест, чак ни домаћица не зна тачно, јер код њих долазе и мачке из суседства. "Ја у току свог живота нисам ударио ниједну мачку", прича остарели свештеник. "Некада ми младе мачке гребу ноге - оштре канџе. А ја - ништа... Помажем огреботине светим миром, и оне одмах нестану." У кући Осипенко су ми рекли да је њихову мачку недавно давио пас из суседства. Мачка је једва жива допузала до икона, тј. до места где се налазе флашице са миром. И лежала је поред светиње три дана, није ни јела ни пила. "Мислили смо да ће умрети, а видите, њој није ништа, игра се сада... Мислим да ју је исцелило то миро. Животиње осећају благодат", каже свештеник.

Постоји предање које каже да је Мајка Божја волела мачке. Ето зашто те животиње пуштају у цркву, па чак и у олтар. А на земљи нема светијег места од олтара. Зашто онда да мачке не седе покрај светог мира? У кући су осим освећених икона мироточиле и неосвећене, скоро насликане. То је такође смутило оца настојатеља. Поводом тога ми је испричан интересантан случај у породици иконописца и свештеника Осипенка. Једном је о. Михаил одвезао своје иконе у Грузију. Њих је добио мес-

ни епископ Грузијске православне цркве. И када је сазнао да их је сликао свештеник, наредио је да се иконе одмах донесу у цркву, да би им се верници поклонили - без освећења. “Отац слика иконе са молитвом, и често их за време рада кропи светом водицом”, прича ћерка Наталија.

Чудном се чини и чињевица да то миро нема мириса, а оно “обавезно треба да мирише.” Као прво, није обавезно, а као друго - треба само отворити флашицу, и одмах ћеш осетити не снажан, али јасан мирис...

Последњи аргумент (за разлику од претходних) неке ће се чинити недовољно убедљивим. Како у кући могу да мироточе фотографије оних који су ту недавно живели, и чак (као у случају о. Михаила) сада здравих људи? Одговор на то питање нећу наћи ни ја, ни нико други. То је Божја тајна. Али не треба због тога закључити да је то чудо тобоже “неистинито”. Напомињем да најважније мироточење није било од фотографија, па чак ни од икона - већ од крстова! Мироточили су сви крстови који су се налазили у кући. Велики и мали - напрсни, као и свештенички крст оца Михаила. Миро је очвршћавало према облику крста. А на обичном камену, на којем је о. Михаило мешао боје, појавио се нерукотворени осмокраки крст правилног облика. Како је могуће неверовати таквом *крсном* чуду?

Нажалост, у Кримску и у целој епархији преовладава тачка гледишта оца Сергеја. Сергеј Карпец је изложио свој став у свом извештају митрополиту краснодарском и кубанском Исидору. Али зар по закону чак и старог римског правосуђа не треба да буде саслушана и друга страна... Породицу Осипенко из неког разлога нису слушали. На моје питање када ће доћи комисија из Краснодарара, која ће проценити све “за” и “против”, добијен је лаконски одговор: “Она неће доћи...” Свештеник Сергеј Карпец говори с поштовањем о свештенику Осипенку и његовој ћерки Наталији, као и о иконописању о. Михаила. Неколико његових икона се налазе у недавно саграђеној цркви. Ипак, на чудо у њиховој кући се и даље гледа са подозривошћу. А треба се само окренути... Треба само пожелети да се види...

Због посла којим се бавим имам неког искуства у општењу са људима “власницима” чуда (редакција је

одавно у контакту са Олгом Јефимовом из села Державина). И мени је јасан тај главни (иако по правилу прећутан, неизречен) “аргумент” о који се спотичу многи цењени, праведни људи. Зашто је баш “њима” (њој, њему - није важно) *то* дато? По чему су они бољи од других,

зашто су баш “они” изабрани? Када има толико заслужних, праведних... Заиста, зашто?

По молитвама св. Николаја Чудотворца

Сам о. Михаил је једноставан и некњишки човек. (види Дела 4, 13). Он никада и није покушао да напише нешто складно о чуду. И одједном је рука сама кренула према оловци, а оловка према папиру... Ево шта је он написао:

“Милост Божје благодати пројављена преко великог светитеља Николаја Чудотворца је - Христово миро миомирисно, тајанствено, које истиче са два крста. Свето миро исцељује болести и изгони зле духове. Благодат Божја је милујућа

љубав према грешном човеку, то је незаслужени дар спасења. Благодат се даје независно од праведности или заслуга. То је чисти дар Божји, који се даје по вери у Исуса Христа, по вољи Оца, преко Сина, ради искупљења Њиме у Светом Духу. Таква благодат је сила Света Тројице, Која човеку опрашта учињене грехе, дарујући му вечни блажени живот у Царству Небеском. Такво мирисно миро у тако великој количини нико никада и нигде није видео. То је јавни доказ да постоји рај и вечни блажени живот.” Отац Михаило, 11. фебруара 2003.

Мене лично је у писму највише од свега задивило помињање св. Николаја, јер свештеник Михаило Осипенко баш њега наводи као разлог мироточења. Недуго пре почетка чуда о. Михаило је у сну угледао лик св. Николаја. Интересантно је напоменути да је у Державину такође прво замироточила икона светог Николаја Угодника...

Миро велике милости

Није случајно да се то чудо десило баш у пограничном јужном региону Русије. Кримск је, може се рећи, прифронтovski град, јер је у близини Чеченија. Међунационални конфликти у том крају веома брзо и крваво

избијају. Пишем ове редове у ове посне дане, када са Косова стижу трагичне вести о геноциду над српском православном мањином од стране муслимана Албанаца. Ко зна не спрема ли се и нама Русима наше Косово у овом плодном и благодатном крају? Зато се и десило чудо, да би напоменуло свима - и Русима, и онима који то нису - да је ово православна земља. Да је то неодвојиви део Свете Русије. Није случајно да се свега 20 км од Кримска, у пустињи међу горама, подвизавао велики руски светитељ - “граничар” Теодосије Кавкаски. Та места се моле за Русију...

- Лета 2002. године страшна је поплава захватила Кубан - сећа се свештеник Михаило Осипенко. - Око 300 кућа је било однесено због поплаве у Кримску. Вода се зауставила на десет метара испред наше куће. У то време је силно истицало свето миро на икони великомученика Пантелејмона, из очију Светитеља. Истина, да није било тог чуда, последице поплаве би биле много страшније...

<http://www.cofe.ru/blagovest/article>

Шта је то свето миро, нико не зна. Чини се да још нико није урадио хемијску анализу те неземаљске материје... Чуо сам да се у неком музеју чува “месечев камен”, који је стигао са Месеца. Не знам да ли је то стални експонат или јефтин предмет, али је миро код нас дошло из много удаљенијих места од Земље. Оно је дошло са “умног неба”, како говоре аскете. У историји се мироточење први пут десило од светих моштију Николаја Чудотворца (не даје ли се преко њега и данас та предивна благодат?). Иако је чудо мироточења престало да буде реткост, оно нам и даље није ништа јасније, нити мање чудесније. Јер земаљски плотски ум не може да објасни оно што је небеско. Јасно је само једно: мироточење је увек знак милости. За нас незаслужена милост, коју Бог има за све...

Антон Жогољев, град Кримск
превела с руског Р. Ма.

У липљанској цркви Св. Флора и Лавра на Велику суботу проплакала је икона Богородице са Христом. Парохијски свештеник о. Ранђел Денић приметио је траг дуг 20-ак цм испод десног Богородичиног ока на икони која се налази на иконостасу. “У тренутку када сам пред иконом изговорио: *Пресвета Богородице, спаси нас!* приметио сам траг који ту раније није био. Јасно се види траг као од суза...”, рекао је о. Ранђел, додајући да је то знак и благослов који након мартовског погрома Богородица дарује свом народу. Непуних месец дана раније, 17. марта, ову цркву и српске куће у Липљану напала је огромна маса косовских Албанаца... (Инфо-билтен ЕРП КиМ)

Михаило Арнаут, свештеник

О МИСИЈИ СВЕШТЕНСТВА ДАНАС

Приступ савремен - начин библијски

Бог датог наслова, треба напоменути да се данас у свим областима људског стваралаштва говори о улози и значају стваралаштва данашњег тренутка. Говори се о новом изразу у књижевности, музици, филму, уметности и осталим областима човековог духовног стваралаштва. Говори се о укупним новинама материјалне и духовне културе и њиховим утицајима на формирање свести данашњег човека као свесног и подсвесног конзумента небројених новина, које се свакодневно рефлектују у свести и емоцијама, а неприметно вајају један нови психофизички лик. Таквом човеку, схваћеном у раскораку између вечних вредности и тренутних инвазија разноврсних информација, Црква се окреће на свој начин. Окреће се човеку чији се морални лик мења под утицајем новог стваралаштва. Ако је већ измењен човек, разумљиво је онда да ће се и начин црквеног приступа њему нешто изменити. Нормално је да нико није против нових метода, које се морају пажљиво одабирати и чврсто наслањати на изворе Св. писма и искуственост верског живота Божјих угодника. Ту превиђања не сме бити, јер бисмо у супротном пошли у мисију без Бога, а то би било издајство, једнако великом издајству неких западних “теолога” који су открили максиму: Бог је мртав!

Долазимо на питање: који је то начин којим ће се данашњи свештеник окренути данашњем човеку? Да ли се он пуно разликује од класичног пастирствовања? Шта новог садржи тај нови начин? - Рекао бих да се новина налази само у приступу. Почетни чин је покушај схваћања човека и његовог укупног духовног живота у садашњем тренутку; у садашњем и увек изнова садашњем, условљеном новим квалитетима или новим деформацијама свести и савести. Сав остали однос свештеника према данашњем човеку је чисто библијски, што ће рећи: однос заснован на љубави и светости; однос који је једнако важио за време Христа, св. апостола, кроз читаву историју хришћанства - до данас. Нема ни новог односа, нити новог метода без типолошког узора у Св. писму. Другим начинима се можда могу створити извесни успеси за самоуспављивање, али кроз љубав, веру и светост жи-

вота ствара се прва Црква Божја - Црква Васкрсења.

Апостоли некада - ми данас

Ако желимо себе видети истински, морали бисмо се запитати: да ли смо данас библијски спремни за стварање Цркве Васкрсења? - тако бих је најрађе назвао. Да ли смо наследници апостола Христових? Данашње време не тражи ништа мање светости него апостолско. Нас данас ухвати страх кад се сетимо Христових речи упућених апостолима: “Болесне исцељујте, губаве очистите, мртве дижите, ђаволе изгоните; забадава сте добили, забадава и дајите” (Мт. 10,8). Упоредимо ли себе са носиоцима ове Христове заповести, мораћемо се сажалити над сопственим моралним сиромаштвом; мораћемо се замислити над питањем могућности Цркве да преко нас делује благодатно на данашњег човека. О могућности дизања умрлих, исцељења губавих, колико нам се чини, можемо говорити само у перфекту, а Црква мора увек бити жива садашњост, животворно место Божје воље и благодати. За једног посленика Цркве данас је потребна огромна вера. Колико је то тешко, видимо из примера младића “који много пута пада у ватру и много пута у воду” (Мт. 17,6). Христови ученици га нису могли исцелити. На њихово питање: због чега га они нису могли исцелити, Христос одговара: “Због неверства” (Мт. 17, 20). Мислим да нам је сада јасно због чега ми нисмо у стању много мања чуда да направимо. И, управо је то оно што данашње посленике на њиви Господњој треба да забрине; и не само да забрине, него и застраши. Морамо осећати тај зов повратку светости, поверењу у Бога и Његовој љубави према нама. Неко ће вероватно приметити да је то данас мало теже, јер данашњи човек нема толико слуха за префињену духовност, а Црква, ето, уза се мора везати и оне који су даље од правог духовног живота. Ту је, по мени, у питању само број. Истина, свакоме човеку треба пружити могућност учешћа у животу Цркве, али оне најдостојније у молитви држати, да им Бог помогне да раде у славу Његовог имена и на добро сваког хришћанина и његове Цркве.

Свакодневно се морамо окретати себи самима, стајати у огледалу пред Богом, како бисмо бар донекле

заслуживали присуство Божје благодати на нама. Помоћ Божја и благодат Његова не долазе без истинског тражења и искреног мољења, а тога, чини се, треба много више. То је управо најважније за пријатељство с Богом, кроз које постајемо сарадници у Његовом плану спасења.

Између формалног и истинског верника

Подручје на коме ми данас вршимо мисију, захтева много више од других делова наше Цркве стрпљивости и истинског прегалаштва од својих пастира. Морамо се присетити да је упоредо са разарањем материјалних добара разорен и духовни интегритет овога човека; разорен је духовни склад и један начин веровања, који до тада није био на тако великим искушењима. Рат је донео велики број језовитих призора. Омаловажено је посланство позитивног дела човечанства. Чинило се да само злочинци раде прави посао, јер им се ништа не дешава због недеља њихових. А призора је било сатанских. Нашег човека је болело оно исто што је и праведнога Јова мучило: “Мирне су колибе лупешке, и без страха су који гњеви Бога, њима Бог даје све у руке” (Јов. 12,6), или: “Куће су њихове на миру без страха, и прут Божји није над њима” (Јов. 21,9). Но, Јов је знао да се утеши речима: “Жив је Спаситељ мој!”, јер је религиозна клица у њему била незадрживо снажна у своме бујању ка Божјој истини. Друге су прилике у којима данашњи човек гаји веру. Некада је био сувише преокупиран физичким опстанком, после тога напретком, а сада већ помало и престижом. Ни у бољим приликама верски живот код њега није доведен до краја (уколико је то практично уопште могуће); његова религија је била исувише приземна, везана за напредак, благостање, здравље, мир и срећу породице. Вечност је јако мало места заузимала у његовоме животу. Било би врло интересантно и корисно спровести анкету о веровању у загробни живот. Ја претпостављам да би та анкета за нас била поражавајућа. Како иначе друкчије можемо објаснити резонување готово сваког човека овога краја после нечије смрти: “То је једина правда на овоме свету!” За њега је, видите, смрт једина правда, а то значи да он нема готово ни мало слуха за свођење рачуна у загробном животу, односно - по васкрсењу. Хришћанство без васкрсења не постоји. Није ли практично тако, поново ће вегетирати ова приземна вера коју ће и најмањи ветар искушења моћи да однесе. Највећа сигурност за Цркву су синови васкрсења. Циљ данашњег пастира мора да буде у напору да данашњег човека, коме је много ближа ова приземна религија, надахњује религијом васкрсења. “Ако се само у овом животу уздамо у Христа, најнесрећнији смо од свих људи” (1 Кор. 15,19) - каже ап. Павле, “јер ако сам се по човјеку борио са звјеровима у Ефесу, каква ми је корист

ако мртви не устају” (1 Кор. 15,32).

Избегавати поделу на вернике и невернике

Одавно је запажено, а није на одмет да поновимо, да у нашем раду треба већ једном превазићи ону класичну поделу на вернике и невернике, јер се у бити ради о томе: како ко верује. Ради се о стварању религије васкрсења. Читав живот је заснован на вери, на вери вишега реда; празно место се надомешта снагом, луксузом, лепотом, надомешта се групним овоземаљским тежњама (човек је храбрији кад греши у већини). Наше је да проповедамо религију вишега реда, да проповедамо Бога личног, нашег, васкрслог, Господара и Творца, Судију, милост и промисао, јер се тиме задовољавају праве духовне потребе које је Бог у нама заискрио. Наше је данас да помогнемо човеку у проналажењу правих разлога живљења. Не можемо му дати никаква материјална добра, али ако му помогнемо да макар назре логику вечности, ми смо много учинили за себе и за њега, за план спацења, јер од тада Бог постаје изразито присутан у мишљењу и стварању боголиког човека. Он је у ситуацији да буде моћан, запажен и горд (и то су небеске категорије). Тиме покушава да сублимира своју потребу за неким јачим, трајнијим, непрекидним. Дуго бежи од свога правога призива, заклањајући се за обожаване предмете. Но, код сваког човека долази један или више моментата у животу када мора прихватити Божји изазов. У том периоду, који може да траје врло дуго, дужност пастира је да му присуствује својим посланством, да му помогне да постане поново моћан кроз признавање сопствене немоћи и Божје свемоћи. Треба да му помогне да се определи за духовне вредности, за живот уз Бога. Овим изазовима треба посветити већу пажњу него што је иначе посвећујемо. Ми смо сведоци мењања многих људи. Понајчешће то иде са бројем година, али се дешава и много млађима. Има Бог начина да некога за нешто опомене и да га понука на друкчији начин живљења.

Вечност у бежању и несигурности

Сигурно је да нисмо довољно испитали разлоге човекова бежања од Бога, оне разлоге који настају у времену садашњем, у времену осиромашене духовне вертикале. Да ли ће то изгледати парадоксално, ако кажем да је и то израз инстинктивног нагона за трајањем, за вечним трајањем. Човек се ограђује и осигурава материјалним добрима, унапређује, дограђује, ствара - све на тај начин, што би рекао народ, као да ће живети хиљаду година. Није ли то секуларизована вечност, у којој се смрт не доживљава као првобитна казна. Разумом, човек се присећа да умирати мора, али читавим својим сензибилитетом живи једну чудну вечност. Ако је то тако, онда би нам предстојали напори

да тај сурогатни доживљај вечности доведемо схватању разумне вечности, схватању васкрсења.

При вршењу мисије морамо узимати у обзир и све већу несигурност данашњег човека, несигурност која се граничи са страхом. Човек је данас несигуран за опстанак сопствене планете, за сопствени опстанак, за будућност свога потомства, несигуран у здрав разум и поштenu намеру најзначајнијих личности света. Несигурност су му донели и многи индустријски гиганти и технолошки процеси, који прете да га упрограмирају и од њега створе још сиромашнијег духовног субјекта. Овде бисмо морали видети један велики духовни простор, који би требало попуњавати сигурношћу с Богом. Све што се откида од свога природнога чиниоца зависности, мора бити несигурно, а човек је најприроднији изданак Божје слике и прилике.

Отворенији приступ и нове (не)прилике

Не можемо у овом излагању мимоићи појаву веће отворености данашњег човека према свештенику. Како ћемо гледати на његово нешто веће интересовање за религијске истине? Како ћемо одржати углед који нам је у задње време дат, рекао бих, изнад нашег очекивања? То су појаве које нас радују, али те појаве стављају пред нас још веће обавезе. Сваког дана нам је потребно све више личне исправности, јер је данашњи човек пробирљивији у свим областима много више него што су то били његови претходници. Он је избирљив када купује робу, кад бира пријатеља, кад бира лекара, адвоката итд., па је сасвим разумљиво да ће и свештеника ставити “на вагу” хиљаду пута, јер, колико год он истински припадао верском животу, јасно му је да је свештеник нешто посебно, посебно по својој задатку и својим моралним вредностима. Зна он да је свештеник Божји слуга, а оно што је Божје, то се мора разликовати од свакидашњега.

Неколико реченица морамо посветити данашњој ситуацији у којој се свештеник налази. Готово свакодневно читамо у штампи да наше друштво поклања Цркви све више пажње, и не без конфронтације. У многим нашим листовима мањег и већег значаја, као нарочита посланица, објављују се само негативне појаве из историје Цркве (уопште). У средствима јавног информисања неки ставови према Цркви постају забрањивајући. Код неких је, изгледа, Црква и данас “кочница прогреса”, а не актер у стварању складне духовне и моралне личности. Ми морамо ватрено заступати ово друго становиште и у ту сврху употребити фундаменталне односе истинске религије и истинске науке. Видљивост наше улоге зависиће понајвише од нас самих.

Лаицима више места

Размишљајући, при крају овог излагања, о даљој улози Цркве и могућности њеног изражајнијег утицаја на савремена духовна кретања, морамо себи поставити питање: да ли је данашњи свештеник у стању да буде носилац целокупног црквеног живота? Одговор на ово питање је свакако негативан. Данашњег верника видимо у црквеноопштинским одборима, понекад за певницом, а понајчешће као статичког посматрача. На нама је да од њега направимо мисијскога помагача. Трбало би перманентно код верника стварати свест о мисијској задужености, свест о његовој одговорности за улогу и углед Цркве. Ако то успемо, онда ће он сваки напредак сматрати својим напредком, а неуспеси ће га болети колико и свештеника. Ту су евидентна два вида ангажованости верника. Један је вид ангажованости градског, а други сеоског верника, јер услови њиховог живота одређују ову разлику. Чини се да је данас у граду лакше ангажовати верника за мисију него на селу. Грађанин данас има своје радно време сасвим одређено, а остало може да употреби на оно што може и жели. Ту лежи основна могућност да се данас грађанин нађе при руци својој парохи. Постоји данас у градовима завидан број интелектуалаца који би своје услуге понудили Цркви. Наша је кривица што њихову помоћ не употребимо за свестранију активност Цркве.

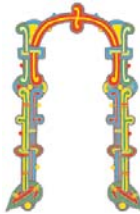
Са сеоским верницима, који су данас нешто друго, ствар је много тежа. Због велике миграције из села у градове, они који остају на селу постају потпуно прекупирани својим физичким опстанком, јер мали број обавља невероватно велике послове. Уз то, многи желе да се запосле у некој радној организацији, па на тај начин имају две радне обавезе. Овде се само може констатовати да је његов радни дан од зоре до мрака. Такав једва може да одржи оне основне везе са Црквом, а о његовој активности једва се може говорити. Но, и на селу постоји изванредан број верника који би се могли више ангажовати у Цркви. Најзгодније је искористити оне који су познати по својој исправној животи. Они су већ тиме нека врста сведока Божје истине, али им уз то треба пружити могућност да кроз основне истине вере постану и њени пропагатори.

Да ли би данашњи свештеници са оспособљеним и активираним верницима могли успешније прићи човеку, разбијеном у сопственој личности на многе делове - од несигурности до исконске жеље за сигурношћу у Богу? Могу ли свештеници са оспособљеним лаицима дати више духа и више срца данашњем човеку?!

КРАЈ СВЕТА, ЦАРСТВО АНТИХРИСТА, ОТКРОВЕЊЕ
- БЕСЕДА СА ПРОТОЈЕРЕЈЕМ АНДРЕЈЕМ КУРАЈЕВИМ

И ЦЕЛО НЕБО СЕ ЧИНИ БЛИЖЕ

Протојереј Андреј Курајев је професор московског Свето-Тихонског богословског института, старији научни сарадник катедре за филозофију и религију Филозофског факултета Московског државног универзитета; предавач филозофских наука и богословља; аутор многих књига и чланака на религиозно-филозофске теме. Недавно је изашла из штампе књига оца Андреја “О нашем поразу” са размишљањима аутора о антихристу и крају света. Та књига, у којој недостаје “апокалиптична хистерија” и наглашавање страдања, изазвала је велики интерес најшире читалачке јавности. Зато смо одлучили да се обратимо оцу Андреју са молбом да нам одговори на многа потресна питања - шта је то крај света, царство антихриста, апокалипса.

- Оче Андреје, обично се крај света повезује са доласком антихриста. Кога само нисмо називали антихристом - Петра I, Лењина, Стаљина, чак и Горбачова. А ко је антихрист по црквеном схватању, шта од њега очекивати?

- Као прво, Апостол Јован у својим посланицама (не у Откровењу) говори да има много антихриста. У том смислу антихрист написан малим словом - то је сваки човек који је у стању активне борбе са Црквом. У ужем смислу антихрист - то је лик Господа Христа у огледалу. Уопште, за античку и средњовековну културу огледало је веома чудан предмет, у којем постоји нешто неправилно. У енциклопедији “Митологије народа света” поменут је чланак о антихристу, који прати добра илустрација - фреска са једне италијанске катедрале из времена ренесансе, где је насликан антихрист, који стоји усред гомиле људи. Тај антихрист споља веома личи на

Господа Христа: има одећу као Господ Христос, косу као Господ Христос, фризуру као Господ Христос, и лице, и уопште је као Господ Христос. Разликује се само једном детаљу - има зле очи.

Не треба заборавити да префикс “анти” на грчком језику не означава само “против”, него и “уместо”. Антихрист долази *уместо* Христа, тј. замењује собом Христа. И да би таква замена могла “проћи”, он треба веома да личи на Христа. Овде постоји неки лик у огле-

далу: ми знамо да је Господ Христос три и по године проповедао на земљи, три и по године земаљске службе. Тачно толико по Откровењу, три и по године, трајаће земаљска владавина антихриста. Господ Христос је чинио чудеса, несумњиво ће и антихрист “чинити чудеса”. Господ Христос је имао Своје ученике, Своју Цркву, наравно да ће и антихрист нешто тако имати. Господ Христос се јавио читавом свету, несумњиво да ће се и антихрист јавити читавом свету, и такође ће бити спреман апсорбовати у себе и потчинити својој власти, својему “еванђељу” све културне, националне и религиозне традиције, сваку од њих изокренути по његовом, нара-

вно.

Сличности има много. Али, како говори Честертон, ако човек кога не интересује садржај узме, рецимо, две новине, од којих се једна назива “Атеист”, а друга “Католик”, наћи ће у њима много заједничког: исти модели, штампани једном истом технологијом, догађаје, редакцијске чланке, и такође страначки фељтони и новости. С тачке гледишта структурализма, све је веома слично, но била би велика грешка извести закључак да су атеизам и католичанство једно те исто. Такође и у нашем

питању - спољашности ће бити сличне. Разлика је у намерама. Због чега Христос одбацује земаљску власт? Због чега је антихрист узима? Намере су супротне.

- Значи, антихрист ће бити конкретан човек, који ће осим тога имати и огромну светску власт?

- Да. Ја сматрам да је антихриста могуће описати помоћу супротног богословља. Знамо шта је било са Христом и из тога можемо закључити шта ће бити с антихристом. Знамо за три кушања Господа Христа, о којима је прелепо говорио Ф. М. Достојевски у “Легенди о великом инквизитору” - искушење хлебом, искушење влашћу, искушење чудом. Та три искушења која је Господ Христос одбацио, антихрист ће, очигледно, прихватити. Он ће преузети власт над људским душама преко чудеса, власт над односима међу људима полугама закона земаљске управе, власт над телима контролисањем механизма расподеле земаљских богатстава. Треба рећи да је последње - повећани интерес у области расподеле - навело Достојевског да посумња на антихриста у идеалима социјализма.

- Да ли Ваше речи значе да ће царство антихриста представљати неку глобалну наддржавну структуру, нешто попут светске владе?

- Пошто антихрист долази да би преварио ако је могуће и изабране, то значи да ће предмет његовог специјалног интереса бити контрола над животом оних који су за њега опасни, контрола над животом *хришћана*. Због тога, да би царство антихриста могло у потпуности достићи своје циљеве, биће неопходно спровести маргинализацију Хришћанства с његовим пратећим нестајањем, тј. уништењем. А за то антихрист не мора законе своје земаљске власти у буквалном смислу да рашири на свим земаљским територијама.

- Али, значи ли то такође да су нехришћански народи од самог почетка осуђени?

- То је та ситуација у којој је неизвесно и “да” и “не”. То јест, могуће је дати аргументе у корист “да” и у корист “не”. Хајде да чак питање поставимо овако: да ли ће се нехришћани спасти? Мислим да питање може бити отворено дотле док убеђења нехришћана нису достигла сазнајно, директно супротстављање Јеванђељу.

- Помињали сте чуда, али већ сада већина савремених рационалиста уопштено схвата да су све то “бапске приче”...

- Искрено говорећи, ја сам већ давно заборавио како изгледају “савремени рационалисти”. Мене срећу савремени антихришћани, савремени светски мислиоци, али рационализам код њих по правилу “не мирише”. То је могуће видети из тога што ће са заносом, с којим ти назови рационалисти прилазе сваком зарезу у библијским текстовима, с тим истим заносом, само променивши ње-

гов знак, они ће износити најчудније приче о чудесима која се дешавају на граници Цркве. Рецимо, окултизам, екстрасензорика и слично. Зато, авај, због обичног рационализма у наше време људи сасвим не страдају. Супротно, ја жалим што је из савременог обичаја нестала тако значајна узречица која је била присутна у универзитетској и академској средини протекле декаде. Када је неки студент, дисертант или просто предавач предлагао неку тезу, тада је његов старији колега (професор или научни супервизор) претећи стављао прст испред и суровим гласом говорио: “Докажите!” Мени је искрено жао што је та реч данас ишчезла из нашег живота. Ја сам заправо убеђен да се савремено мишљење не дотиче рационализма.

- Шта, у крајњем случају, иде на руку долазећем антихристу?

- Наравно, власт над душама, тј. у ужем смислу религиозна власт, то ће бити власт која ће покушати да изгради неки сурогат реалних историјских религија кроз њихову замену ‘ништавностима’. Неке спољашње форме ће остати, али ће садржај бити сасвим другачији. Уопштено, ако човек тражи општу особину разних филозофских система, као резултат ће добити нулу. Покушајте да узмете, на пример, грчку античку филозофију и нађете у њој једну идеју с којом би се сагласили сви грчки филозофи. Ето, гарантујем вам да такве идеје једноставно нема. Исто је и у индијској филозофији. Само издалека изгледа да је индијска филозофија нешто целовито. Ништа слично. То је већ двехиљадегодишња историја спорова, раздора, бесконачних дискусија, своје схоластике, бесконачног дељења, итд.

Зато, ако ми и још све заједно објединимо, добијамо европску филозофију, хришћанску филозофију, китајску, и пробајмо извући одатле нешто заједничко - ништа разумно нећемо добити! Исто је могуће рећи и за религије: из њих се не може извући заједничка особина. Она ће бити пушта, савршено неинтересантна, вештачка. Али ако неко има стремљење к томе да би се под згодним изговором *спасао* од религије, тада се то може ускладити, зато што сваки човек осећа да религија носи у себи још и неку опасност за њега, да је то императив, потреба обнове живота, потреба служења. То не жели свако. Али, рећи о томе искрено и право - такође не могу сви.

Јосиф Бродски има дивну изреку: “Неверје је слепоћа, али чешће подлост.” Ја се с тим могу потпуно сагласити. У мом животу само је један младић искрено признао узрок свог удаљења од Цркве. Када смо са њим на интелектуалном нивоу све мање-више разјаснили, он је изјавио: “Не, ја се сигурно нећу крстити, јер би онда требало да се растанем од жена, зато нећу” (треба

приметити да се после, пошто је завршио институт, оженио и пришао Цркви). У основи људи мисле да Цркву заправо не оставља мозак, већ нешто сасвим друго. И зато сматрају да је боље неку 'вашку' у мозгу замислити, која би ми објаснила зашто ја не идем у Цркву, зашто се не слажем са Јеванђељем. И онда нагомилавају такво смеће у главу: "Ја бих пошао, прихватио бих нашег Бога, да је 'вашка' рекла да то треба". Зато је Господ Христос и говорио: "Дођите к Мени сви уморни и обременјени, и Ја ћу вам дати мир", и самим тим чином Он је потпуно испунио другу социјалну, психолошку, психотерапеутску улогу - Он је узнемиравао, Он је разрушио грађански мир, душевни мир, фарисејску саможивост. С те тачке гледишта је потпуно оправдано у Господу Христу видети бунтовника. У Јеванђељу су хришћани названи "сољу земљи", а ако је притом "земља" (тј. ми) болесна, представите себи реакцију рањеног организма на со!

- Обично сви Хришћанство схватају као религију љубави. И онда одједном Откровење! Откровење светог Јована Богослова са његовим страшним сликама. Десила се чак нека промена смисла саме речи. Па реч апокалипса означава само "откровење", тј. оно у принципу не садржи још никакве страшне слике само по себи, тада када се не схвата нипошто неутрално. Не говори већ о додатном "апокалиптичном", иза чега стоји нешто веома страшно, које говори о крају света. Казнени мач последњих времена...

- Може бити да је и мач. Ја овде видим потпуно друго поређење: ован. Ован, који пробија јака врата. Ево у чему је ствар: врата ада, као што знамо, закључана су изнутра. Није Господ тај који нас затвара у неки концентрациони логор вечних мука, вечног погубљења, већ се ми сами затварамо од Њега изнутра. Притом, затварамо се на разне начине. Постоје затвори који функционишу потпуно логично: када ја сам хоћу, дођем до врата и затворим их. А дешава се да се та врата просто затварају од промаје. Уопштено, у човечјој души 'шетају' такве 'промаје', врата која се нагло затварају, кроз која бисмо ми могли доћи до Бога. Посебно у последњим вековима друштвеног живота бити хришћанин је све теже... Ето неке резе, које стихијски настају у друштву, понекад делују чак невидљиво. Пошто их не видимо, онда и не осећамо колико нас блокирају. А пошто их не осећамо да нас блокирају, онда и не осећамо да су нас лишиле слободе. Природно, у нама се не рађа бунт против њих... Тачније, бунт се понекад може појавити, али он по правилу упливава у потпуно ненормале форме - наркотика, самоубиства, итд. Људи не схватају против чега треба бунтовати. Тако се полако навикавамо на нашу тамницу, и када се потпуно привикнемо, када наш

свет постане потпуно изолован и затворен, тада се споља и дешава то куцање ована. Зато у наш затворени свет спаситељска команда мора да се пробија споља, да би нам омогућила да дишемо свеж ваздух. Најтужније је то што та спаситељска операција, коју врши Господ Христос на крају историје, може бити успешна само делимично, зато што Господ Христос моћно слама те затворе који су изникли, како се не би произвољно "тако десило". Али Он никада неће сламати врата душе која разумно није хтела да Га прими. У том смислу неретко говоре да је Господ Христос - џентлмен, Он никада не улази без браве и без сагласности домаћина. Такве затворе Господ не може разрушити силом. Ти затвори, истичем, нису социјално-историјски, већ су они унутар самог човека, сам човек. Овде Господ одступа од Своје свеомогућности и бира пут ненасиља.

Произилази из овога, може се сматрати, да људи (делимично произвољно, делимично непроизвољно) граде такво друштво у којем губе најважнију слободу - слободу да буду са Богом... И тада се Бог к њима пробија, и пробија се Сам, али ако се притом покаже да неко разумно хоће да остане сиротим, он ће такав и остати. Управо у том смислу спаситељска мисија Господа Христа не може бити доведена до краја, до свеопштег, апсолутног, тоталног успеха. Просто зато што је, након бацања спасоносног обруча ономе који се дави, потребно је да и он жели да се за њега ухвати. А ако је он самоубица, не треба ни бацати - све је бескорисно.

- Оче Андреје, за савременог човека слике Апокалипсе - страшни коњаници, Анђели са трубама - никако не иду са реалним животом. У чему је узрок: у дубоком, сакривеном симболизму апокалиптичних слика или у нечем другом?

- Ја мислим да треба још мало да причекамо. Тада ће Апокалипса, као и цела Библија, постати јасна. Ствар је у томе што Библија и јесте књига Цркве. Православна Црква - то је Хришћанство периода касне антике. Православље је формирало своје основне принципе црквеног живота у периоду када су хришћани живели у незнабожачком свету. Зато је оно довољно добро прилагођено животу у мањини и паганском окружењу. А затим су хришћани постали већина и Црква је замрла у тој тврђави коју је себи изграђивала у време незнабоштва. И постало је много тога нејасног у прошлости, више или мање успешног у спољашњем...

Знате, Православље можемо упоредити са корњачом: ако погледате ту животињу, одмах желите да запитате: зашто те је Бог тако одвојио? Али такво питање се јавља само зато што је корњача у школском углу. А ако је посматрате у природној средини, онда ће бити јасно: ако корњача има тако дебео оклоп, значи неко има

оштре зубе. Ето тако, сваком човеку који прилази Хришћанству јавља се приметан парадокс: Хришћанство - то је религија љубави, и притом то је јединствена догматска религија мира. Подвлачим: не “једна од”, већ просто *јединствена* догматска религија мира. А ствар је у следећем: пошто је хришћанска вест о љубави била вест слободе, њу је у паганским стереотипима било лако тајно изменити, лако тајно изокренути. И требало је да се заштити од тих лажних извртања. Уопште, сваки текст учествује у интерпретацији: сваки читалац схвата и изврће текст по своме. Зато је Јеванђеље нужно морало да се заштити Предањем, да би се својевољне, лажне интерпретације одбациле и да би апостолско схватање Христових речи, тј. схватање тих људи који су били са Христом и које је Он Сам учио, не угасне вековима. С тим циљем и настају догмати, који не само да утврђују нешто о Богу, колико одстрањују тајне и једнолинијске концепције.

Тако се Православље као догматски систем формирало у првим вековима хришћанске вере, и затим је оно у тој љусци, у том оклопу тако и живело. И доживело до нашег времена. И одједном се показало да је све то веома актуелно, зато што почиње нова ера паганства, како је називају - ера Водолије. Када свет почиње да рачуна године не од Христовог Рођења, већ по принципу “година плаве свиње” или “лепог бика” и поздрав “срећна Нова” ће се трансформисати у “гадна Нова”. Ето, у ово време се Православље показује свевременим. И више од тога, православни, који су били више од свих презирани и омрзнати сто година уназад, данас се показују потребнији свим људима. Ево зашто су презирани: “Ви имате спољашњу обредност, ви не проповедате Јеванђеље”. А данас се показује да није довољно само проповедати Јеванђеље, показује се да је најважније дати ту “енергијску”, ако хоћете, заштиту, саме обреде и црквена Тајинства. Данас када нас на сваком кораку окружују непријатељи, показује се да благодатни покров Тајинства Цркве није само идиом. Показало се да призив ка Христу после Тајне Причешћа - “продри у моје удове, у сав састав, у утробу, у срце”, тј. напуни Собом све делове мога организма, и моје душе - то није просто метафора, већ *УСЛОВ ЖИВОТА* човека у свету, у којем су сва геена и прах изашли испод земље.

И у том смислу постаје јасно зашто нам Откровење оцртава слику која веома личи на епоху ране хришћанске Цркве, где хришћана опет нема много и њих опет гоне, а около влада паганска звер. И Православље, на основу своје невештости, показује се у веома погодној позицији у тој незнабожачкој епохи, у коју се враћа историја. Због тога ја мислим да ће нам ускоро постати јасни ти застрашујући симболи духовне борбе добра и зла из

књиге Откровења. Показује се да се не треба борити само љубазном речју. И додатна реч проповеди показује се не као мач инквизитора или крстоносца, него управо најблагодатније “оружје” у рукама Христа, у рукама Његове Цркве. И тада ће сви ти апокалиптични коњаници постати мало више јаснији. Иза савремених нагомиланих окултних пракси ипак стоји сасвим опредељена реалност.

- Ви сматрате да ће ти ликови постати јаснији, јер ће се претворити у реалне животне слике?

- Потпуно тачно. Исто то могу да кажем и о броју Звери - три шестике...

- Хтео бих да поставим конкретније питање у вези тога. Ствар је у томе да су странице многих часописа и новина, укључујући и православне, биле пуне прича о страшном компјутеру названом “Звер”, који се налази негде у Бриселу; потврде да шифровани код на роби из западних земаља садржи број Звери, и на крају, да ће на руку и на чело ускоро бити стављани неки знаци... Или га већ негде стављају, у Чеченији... Колико су оправдани тако истакнути спољашњи опажаји апокалиптичних знака?

- На то питање немам једнозначан одговор. С једне стране, по речима апостола Павла, “идол у свету је ништа”. И зато је за хришћанина: “Ако је Бог с нама - ко је против нас?” Ти спољашњи идолопоклонички и окултни знаци над њим неће имати власт. Али, с друге стране, Православље - то је религија с целокупним виђењем човека. Ту је душа неодвојива од тела, унутрашње неодвојиво од спољашњег. Зато је сва хришћанска традиција, посебно ранохришћанска, пуна упозорења: бојте се, бојте се чак да у спољашњем грешите.

Рецимо, пагански следбеници, државни чиновници, предлагали су хришћанима, који, молим вас, срцем верују у Господа Христа, да једноставно ураде неки формални гест жртвоприношења пред статуом незнабожачког бога, званичног бога империје. Хришћани су одбијали да учине тај гест, по цену да умру. Зато су гласови о духовности хришћанства веома преувеличани: Хришћанство цени култ и култивира чак етикете спољашњих гестова. Ми знамо да и одећа човека говори о његовом настројењу, о његовим манирима. Показује се да пост може бити повезан са искреношћу, срдечношћу покајања, најунутрашњијег духовног дела. Зато није искључено да се неко “чудо” у огледалу деси и овде: да кроз материјално дејство проникне у душу нешто страног, туђе.

Ипак, ја мислим да не треба тако јефтино ценити своју душу. Одакле таква претпоставка да ако човеку бу-

ду ставили печат у пасош или чак на руку, да тај знак одузима човеку слободу? Шта ме може одвојити од Христа? Једноставно, треба схватити, да нас *НИШТА* не може одвојити од живота у Господу Исусу Христу, ни садашње, ни долазеће, ни начала, ни власти, ни анђели, нико нас не може одвојити. И какав ће то печат бити јачи од Љубави Божје, јаче од свих тих инстанци које је апостол Павле побројао? Шта се то односи на број 666, ја не видим у њему мистерију? Просто зато што се тај број доводи до броја који се помиње у Апокалипси. Уопште, задатак пророка је увек био да открива вољу Божју, да обзнањује, а не да крије. Тај нам се број даје да бисмо препознали антихриста, а не због тога да бисмо му помогли да се скрива. А што је до шифрованих кодова, ја им не бих придавао толико значаја, тим пре што сада има много вештачких разговора на ту тему...

Враћам се на питање о печату на руци и челу. Примећујем да је за православну традицију карактеристично алегоријско, духовно схватање тога места у Откровењу. У Библији, уопштено, десница је традиционално рука која означава начин делатности. А чело је начин мишљења човека. Зато, када антихрист стави та два печата, он почиње да контролише начин мишљења човека и начин његове делатности. И то је потпуно логично, у том смислу да антихрист као земаљски владар узима на себе контролу над социјалним односима, а преко система масовног информисања и система образовања он контролише идеологију друштва и самим тим утиче на разум људи.

Човек масе последњих времена биће васпитан и формиран тако да за Господа Христа у његовом животу једноставно неће бити места. То му неће бити интересно, зато што, прво, само друштво неће постављати питања о Христу, а друго, то друштво ће тајно предлагати убрзане одговоре на њих. Почевши од тога да је Господ Христос просто велики древни исцелитељ, Кашпировски првог века, или је то један од оних са друге планете који нам долећу, а може бити један од махатми, но ми с тим немамо ништа...

Уосталом, то се односи и на многе православне, зато што у православном свету понекад одговор на питање “шта значи бити хришћанин” поражава својом примитивношћу... Неретко данас видимо људе који говоре фразе типа: “Ја сам атеиста, али сам притом Рус, значи православан”. Или супротно: “Ја сам православан, истина, али сам, наравно, атеиста”. Наравно, таква редукција Хришћанства к етнографији не води до Христа, али ће она бити веома блиска замислима антихриста. Чини ми се да о томе такође постоји потврда у Откровењу - у људском друштву сазреће такав систем међуљудских односа, такав систем идеологије, у којем ће бити тешко

чути питање о Христу, а још теже, чувши га, дати правилан одговор на њега... У том смислу небо постаје све даље.

- А шта ће бити са страшним компјутером “Звер”, и уопште са компјутерским светом. Сада, ето, постоји и “адски” интернет?

- Ви знате, у литератури су описани сви ти “ужаси”, са много довољно смешних обрта. С великом ‘ганутошћу’ ја читам чланке у којем се компјутер разобличава као дете ђавола. Нарочито је пријатно читати чланак такве врсте у новини која је на компјутеру сређена, у брошури која је такође на компјутеру направљена. То буди здрав осећај хумора. А ако је озбиљно, тад је све ствар, како сам говорио, у намерама, у томе *КАКО* све то искористити, у том броју и компјутерима...

- Ипак, како треба да се понаша човек који искрено не жели да подлегне прелести антихриста?

- Прво је, наравно, потребно удаљити се од свих техника које су повезане са продором у човечју душу. Пре свега, овде је реч о медицинским техникама, тј. никаква ‘зомбирања’, кодирања, итд. Хемотерапија - да, хирургија - да, тј. рад са телом тамо где ви не допуштате да у вашу подсвест уђе нечија друга подсвест. Критеријум је овај: не откривати своју душу отворену. То претпоставља избегавање свих могућих медитативних техника, технологија мантри, контроле ума. Све оне имају један циљ - да вас лише контроле над сопственом свести. То је потребно на све начине одбацивати.

И поред тога, наравно, ја мислим оно што схвата сваки озбиљан човек - треба имати велику дистанцу од средстава јавног информисања, испитивати себе: да ли се ја мењам, моја убеђења, мој свет, мој језик, једноставно у копију коју је створио телевизор... Не тако давно на једном од мојих предавања за предаваче московских високих школа (то су били предавачи хуманитарних дисциплина: културолози, филозофи...) једна слушатељка ми је поставила питање: “Реците ми, зашто се дешава да бих с једним свештеником хтела да разговарам, а други ми не улива поверење?” И нисам успео да одговорим, кад њена сусетка каже: “Али то је енергија! Схваташ, један има добру а други лошу!” И аудиторијум је подржао тај став. Шта је могуће констатовати него да се наша интелигенција толико банализовала кад она тим нечовечним жаргоном карми, аура и енергија описује најкомпликованији свет људских односа... То је стварно катастрофа: данас у Русији (и уопште у целом западном свету) долази до смене језика: нестаје језик традиционалне хришћанско-средоземне културе, а уместо њега долази жаргон псеудо-источно окултни: карма, чакра, астрал, итд. У том смислу, треба се трудити да не

прихватамо те речи, већ да користимо своје, свој језик, како не бисмо почели себе осмишљавати у потпуно нечовечним терминима... Људи не схватају шта говоре. При упознавању је могуће чути: “Знаш, ја сам шкорпион, а ти?” - “А ја сам пацов. Баш лепо.”

Притом не треба заборављати, да је Православље *источно Хришћанство*. И зато није потребно, доживљавајући отргнуће од атеизма, одједном тако оштро јурнути на Далеки Исток, зато што овде код нас, такорећи под ногама, а такође и над главама, постоји такав свет, такво дубоко схватање човека, у којем постоје све те дубине које радују нашу душу када се упознајемо са светом источне мудрости, али постоји и нешто о чему је Исток хиљадама година маштао да чује, а што се први пут чуло на обалама Јордана...

- Оче Андреје, ми смо разговарали о литератури, у којој се прилично примитивно излаже схватање Апокалипсе и дешавања везана за крај света. Да ли бисте могли да наведете неке књиге које, по вашем мишљењу, треба прочитати?

- Што се тиче Откровења, треба упамтити да је то јединствена књига, која се не чита на богослужењима, што значи да нема безусловно ауторизованих тумачења. Али мени се чини да је, улазећи у ту тематику, корисно упознати се са причама Луиса - “Последња битка” из његовог циклуса “Хронике Нарније” и “Раскид брака”. Затим Честертонов роман “Кугла и Крст”, плус антиутопијска класика (Орвел, Замјатин). У наредној етапи то би могла бити “Три разговора” Владимира Соловјева, укључујући ту причу о антихристу. Из савремене литературе, нарочито из православне, ја бих топло препоручио оца Серафима Роуза “Православље и религија будућности”...

- Оче Андреје, некако је ужасно тешко размишљати о крају света...

- А зашто вас толико плаши то сазнање о крају? Па крај - *telos* на грчком, “циљ” - има значење не само краја, већ и неке завршености, испуњености, постизање неког циља. Зато, ако настане историјски крај, то значи да у историји постоји и *смиао*. Ето, ако у њој не би постојао крај, она би се схватала, по речима Достојевског, као “ђаволов водвиљ”: неко бесконачно стремљење које никуда не води. Пошто Хришћанство утврђује крај историје, оно *спасава* идеју историје, утврђујући постојање смисла у њој. Зато, када говоримо о крају света, претпостављамо позитивност историје. То није историјски нихилизам...

Наравно, ја предобро схватам да у хришћанској филозофији историје, као уопште у хришћанском схва-

тању човека, постоји веома много светлих тачака, али и неких противуречних и нејасних... Делимично, у Хришћанству до краја није јасно постоји ли у историји прогрес или регрес. Хришћанин има право да размишља и овако и онако. Али о Хришћанству је могуће рећи нешто што је једном Черчил рекао о демократији: “Демократија је ужасна ствар, али је све остало - горе”. Хришћанство је, с тачке гледишта филозофије - ствар, може бити, не увек праволинијска, не потпуно логична, можда не потпуно убедљива, али је све остало горе, све остало је нечовечије.

- Да, али у својој књизи о антихристу ви пишете: “Хришћанство је убеђено у свој историјски пораз”. Шта нам остаје да кажемо онима који сумњају, са чиме прићи читаоцима?

- С питањем: а шта човек жели да добије? Шта се бојао да изгуби, а шта је маштао да добије? Ако човек постави за свој циљ да добије земаљску власт и земаљска задовољства, онда ће, повезавши се са Православном Црквом, он, наравно, изгубити све. А ако човек хоће да угоди својој души, тада знамо шта је Јеванђеље каже: горе је човеку ако цео свет задобије, а науди својој души. А заштити душу је једино могуће сасвим је наситивши Вечношћу, пуноћом Бивствовања, пуноћом Смисла, пуноћом Радости. И то је могуће, ја сам дубоко убеђен, једино у Православљу. Зато ми често говоримо: нама је све лоше, нама је много лоше. (Мислим, сваки православно човек ће рећи заједно са Висоцким: “Не, у Цркви није све тако”). Веома је тешко, веома је болно бити православан, зато што када зовемо у Православље, ми зовемо не на бесконачни банкет, не на пикник на ивици цивилизације. Ми зовемо на бој. Понекад у том боју бунтује твој сопствени коњ, понекад нападе не заустављаш. Но најтужније је то што неке стреле лете иза леђа, и позади, где очекујеш подршку, најједном осећаш пустош... Ситуација је на основу пређашњег одређена: с Христом ће души бити тешко, али без Њега до крајности очајно.

- Значи небо постаје све даље, али њему треба и даље стремити?

- Наравно. Или, знате, чак не сасвим тако. Небо увек постаје ближе, зато што небо има једну жељу - да се као киша излије на земљу. Али људи непрекидно отварају своје кишобране и њима парају небо. Зашто се онда жалимо на небо? Затвори свој кишобран.

разговорао Владимир Легојда
превод: Р. Ма.

Др Ксенија Кончаревић

“ПРИСТУПИО САМ ОНОМЕ У КОМЕ ЈЕ ИЗВОР ЖИВОТА”

Образац савршеног идења за Христом у стваралачком подвигу Николаја Гогоља

“Дарови које поседујемо су различити, али сви они имају један заједнички извор - Духа Светога. Свакоме се дарује пројава Духа на корист: по речима апостола Павла, једноме се кроз Духа даје реч мудрости, другоме реч знања, некоме вера, некоме дарови исцељивања, некоме чињење чудеса, пророштво или разликовање духова, различити језици или тумачење језика... Али дарови Духа не дају се ради самог човека као појединца, и они не представљају његову личну својину. Сваки дар добијамо ради служења Цркви. Свети Јефрем Сиријски учи да, премда свако од нас поседује благодат различитих дарова, ипак нам се сви они дају како бисмо их творачки умножили у Цркви. Дакле, душевне силе и различите способности којима располажемо дате су нам како бисмо их несебично ставили у службу Цркви”.

Овако учи, развијајући мисао Апостола Павла, Свети Иларион Тројицки, епископ верејски и талентовани професор Новог Завета на Московској духовној академији, који је за Христа Господа мученички пострадао у доба крвавог большевичког преврата. Позив на благодатно умножење дарова у служби Богу и ближњем пастири и учитељи Цркве Христове вековима упућују људима свих звања, узраста и занимања, од краја до краја земље. Али колико је оних који су заиста осетили потребу да дело своје принесу на дар Богу, да га укњиже за вечност? Колико је стваралаца који су одлучно одбацили сујету и гордост, презрели богатство, част, славу и без остатка принели плодове умножења својих дарова Дародавцу свих добара? Данас, на почетку новог миленијума, сведоци смо небивале деградације књижевности, уметности, науке, њиховог потпуног отуђења од Христових богочовечанских идеала, њиховог уму непојмљивог унижења и безнадног утапања у бесловесност. Али утолико блиставијом светлошћу хришћанима нашег доба сјаје примери стваралаца који су се у животу и раду управљали према поруци Цркве Христове: “Сами себе, и један другог, и сав живот свој Христу Богу предајмо!” У сазвежђу таквих праведника, који су све своје душевне и

умне способности несебично принели на жртвеник наднебеске љубави Господње, име Николаја Васиљевича Гогоља (1809-1852) једно је од најсветозарнијих светила.

Аутора “Тараса Буљбе”, “Ревизора”, “Шињела” и “Мртвих душа” својатали су многи. Следбеници реализма у руској књижевности називали су га родоначалником свога књижевног правца, са поносом истичући да су сви они “изашли из Гогољевог *Шињела*”. Највећа имена руске авангарде с почетка XX века такође су се позивала на његову поетику фантастичног, сматрајући да је он прокрчио пут њиховим књижевним стремљењима. Читалачка публика у њему је видела пре свега изванредног сатиричара, комичара и врхунског приповедача. Али ретко је ко био дорастао да у њему препозна истинског хришћанског ствараоца; ретко ко је познавао другог и другачијег Гогоља - аскету и усрдног молитвеника, настављача светоотачких традиција у руској уметности, хришћанског мислиоца и публицисту. Гогољ јесте био књижевник, али са једним посебним, јасно осмишљеним духовним даром и призивањем, уметник способан да се уздигне изнад литерарног стваралаштва у уском смислу те речи, да се не заустави на њему као на земаљском благу, него да одважно крене ка непропадљивој, небеској ризници која се дарује онима што талант свој без остатка принесу Христу Господу. Иако пишчево трагање за Христом није прошло без извесних лутања и падова, његово самопожртвовано служење Ономе Који је једини “Пут, Истина и Живот” (Јн. 14, 6) оставило је снажног трага на руској књижевности, приправивши пут великом Достојевском и уневши у њу непролазна начела правдољубивости, човекољубивости и богољубивости, због чега ју је Томас Ман својевремено и назвао “најчовечнијом књижевношћу у свету”.

Међу Гогољевим белешкама налазимо и овакву мисао: “Каква је корист лађи од јарбола, крманоса, морнара, једара, сидра, ако нема ветра? И каква је корист човеку од красноречивости, оштроумности, знања, кул-

туре, памети, ако у души његовој нема Духа Светога?” Нема сумње, ова нас пишева спознаја умногоме подсећа на познато откривење Светог Серафима Саровског о стицању Духа Светога као о циљу нашега живота. Николај Васиљевич био је свестан да не само стицање Духа, него ни истинско познање смисла живота није могућно без дуготрајног и мукотрпног рада на себи, без понирања у дубине свога бића. “Мене је привлачило све у чему је налазило одраз познање људских душа - од исповести обичних људи из света до искустава анахорета и пустињака - и на томе путу, ни сам не знајући како, дошао сам до Христа. Увидео сам да је у Њему кључ познања душе човекове, да још нико од душезналаца није усходио на ону висину душевног познања на којој се налазио Он. До овог закључка дошао сам и анализом своје властите душе...” Сам списатељски дар он је схватао као велики благослов Божији, али и изузетну одговорност. Зато није чудно то што је у причи “Портрет” у уста главног јунака, иконописца, ставио овакве речи као поуку упућену његовом ученику: “Спасавај чистоту душе своје! Онај ко је примио талант од Бога мора бити душом чистији од свих. Јер другим људима много тога ће бити опроштено, али њему се неће опростити”. Није ли ово непосредан одзив на поруку Јеванђеља Христовог: “Свакоме коме је много дано, много ће се тражити од њега; а коме је поверено много, од њега ће се више искати” (Лк. 12, 48)?

Религиозност се у пишевој личности укоренила од детињства, у чему је пресудна улога припадала његовој мајци Марији Ивановној. Веома рано будући уметник осетио је богопромисаону управљеност свога животног пута и све уздање своје положио је на Бога. Још као четрнаестогодишњи дечак, после очеве смрти, записао је: “Овај ударац поднео сам са чврстином истинског хришћанина. Благосиљам те, света веро православна! Једино у теби налазим извор утехе, једино ти ми помажеш да превазиђем свој бол. Прибегните сви Свемогућем, као што сам Му ја прибегао!” Још док се школовао, почео је да се занима за богословље, да проучава дела Светих Отаца. Неко време, додуше, допуштао је себи младачке бунтовне “испаде” и хирове - да се не прекрсти у храму, да каже понеку ружну или подсмешљиву реч о свештеницима, али са сазревањем тога је нестало. Његов хришћански идеал уобличиће се касније, у четвртој деценији живота. Непосредан повод за дубоки и одлучни преокрет у његовој души наступиће после тешке болести коју је прележао у лето 1840. године. Од тога доба он ће се у потпуности посветити богоискатељству и раду на својој души, што се непосредно рефлектовало и на његово стваралаштво. Док је у првој поло-

вини свога живота настојао да приведе људе Богу указивањем на њихове недостатке и на негативне појаве у друштву, од овог преокрета Гогољ ће све своје снаге управити на властито духовно усавршавање, делатно покајање и преумљење. “Нађи пре свега кључ за властиту душу, па ћеш тим кључем моћи отворити свачију душу”, - записао је Николај Васиљевич у једном писму. Велики писац дошао је до сазнања да се зло у свету не може победити било каквим спољашњим деловањем, па ни снагом књижевне речи, ако оно није праћено унутарњим очишћењем и охристовљењем. Стога је као свој, али и основни задатак сваког истинског уметника он видео безрезервно приволевање Цркви Христовој и дубоко усвајање истина свете православне вере.

Сачувано је доста сведочанстава о Гогољевом духовном животу тих година. Један пријатељ који га је упознао за време боравка у Риму записао је: “Већ тада Гогољ ми се чинио изузетно побожним. Једном приликом сви Руси дошли су на свеноћну службу у руски храм. Видео сам да је дошао и Гогољ, али после извесног времена изгубио сам га из вида, тако да сам помислио да је можда раније напустио службу. Нешто пре завршетка бденија изашао сам у пронаос, пошто је на месту где сам раније стајао већ било загушљиво, и тамо сам, у полураку, приметио Гогоља: клечао је у једном углу, оборене главе. Док су се читале неке молитве, он је усрдно метанисао...” Из тих година датира и његово искрено признање пријатељу Н. Д. Белозерском: “Чини ми се да ми више лежи манастир него живљење у свету”. Другом пријатељу, Н. М. Јазикову, писац исповеда: “Потребна ми је осама, апсолутна осама. Нисам рођен за трзавице које намеће свакодневни живот. Сваког дана и сваког часа све јасније осећам да нема узвишенијег удела на свету од звања калуђерског”.

Пробуђена душа није се могла наситити речи Божије и мудрости Отаца Цркве. Писац који је ушао у сам врх светске књижевности своју лектуру свео је на Свето Писмо и светоотачке списе. Сачуване су бележнице у које је он уносио изводе из прочитаних дела, своје анализе и коментаре на теме као што су: Изложење вере; О црквеним предањима; О поштовању свештеника; О литургији; О истинском покајању; О хришћанским врлинама; О присуству Духа Светога међу нама; О љубави према ближњем... А исписе је уносио из дела Св. Атанасија Великог, Св. Јована Златоуста, Св. Василија Великог, Св. Григорија Ниског, Св. Прокла Константинопољског, Св. Теодора Анкирског, Св. Јована Дамаскина, Св. Кирила Александријског, Св. Филарета Московског, Св. Димитрија Ростовског, Св. Тихона Задонског... “Лествица” Св. Јована Лествичника била му је најомиљеније

штиво, а најдража молитва - "Господе, дај ми сузе умиљења и сећање на смрт" (седма молитва Св. Јована Златоуста пред одлазак на починак). Молитве је узносио и својим речима, при чему је неке од њих и забележио: оне су несумњиво сведочанство његове топле љубави, дубоке вере, искрене наде и свецеле укоренености у Тросунчаном Господу.

Године 1845. Гогољ поново пада у постељу. После мучне и тешке болести његова решеност да се у потпуности приволи Господу све је изразитија. О томе периоду у његовој преписци налазимо и овакво сведочанство: "Живео сам у унутрашњости свога бића, владао се као да сам у манастиру, нисам пропустио скоро ниједну службу у нашој цркви..." Духовни напори нашли су одраза и на његовом физичком лику. "Гогољ је остарио, али је стекао једну посебну врсту лепоте, која се не би могла другачије окарактерисати него као лепота мислећег човека", - сведочи П. В. Ањенков. "Лице му је побледело, увело; дубок, напоран рад мисли оставио је на њему печат умора и исцрпљености, али израз његовог лица, у целини посматрано, учинио ми се светлијим и спокојнијим него раније. То је било лице философа". Као девственик, неспутан брачним и сродничким обавезама, могао је да се у потпуности преда духовном делању, усходећи све више и више у свом аскетском усавршавању. Искусио је и сиромаштво, које је доживео као својеврсну припрему и пробу за полагање завета нестицања. "Сиромаштво је велико блаженство, кога свет још увек није свестан. Али онај кога је Бог удостојио да окуси сласт његову, онај ко је заволео своју просјачку торбу, неће је продати ни за каква блага овдашњег света..." Писац-аскета почиње да озбиљно размишља о одласку у манастир. "Нема звања узвишенијег од монашког, и дај Боже да се удостојим да понесем монашку ризу - већ и сама помисао на њу испуњава радосћу срце моје", - пише он грофу А. П. Толстоју. "Ипак", - исповеда се писац, - "без призива Божијег то се не може учинити. Да би човек стекао право да се удаљи од света, мора се достојно од њега опростити. Онима који одлазе у манастир обично се саветује да претходно раздају свој иметак сиромасима. А шта да је раздам? Мој иметак није у новцу. Бог ми је помогао да стекнем извесно интелектуално и душевно добро и подарио ми неке способности које су на корист и потребу другим људима. То је оно добро које сам дужан раздати другима, онима који га немају, да бих се затим мирно могао удаљити у манастир..."

Многи Гогољеви познаници и пријатељи сматрали су да је он имао истинско монашко призивање. Тако, на вест о пишевој смрти 1852. године В. А. Жуковски са болом је записао: "Сигуран сам да би Гогољ, само да

није био започео *Мртве душе*, чије му је привођење крају оптерећивало савест, премда му рад на рукопису није ишао од руке, одавно био монах, и сигуран сам да би нашао савршени мир да се обрео у средини у којој би душа његова дисала лако и слободно..." Велики оптински старац Варсонуфије (Плиханков) казивао је својим духовним чедима да се Гогољ једном свом блиском пријатељу поверио: "Ах, како сам много изгубио, како сам ужасно много изгубио што нисам ступио у манастир!" Разлог одустајања од кретања монашким путем највероватније је лежао у амбивалентности његових мотива, односно у чињеници да је у њему постојао дубок конфликт између духовних и литерарних стремљења. Ипак, одлука да остане у свету била је пропраћена пишевим унутарњим помонашењем, које већина савременика, нажалост, није разумела. Дела која је објављивао у последњем раздобљу свога живота књижевна критика дочекивала је са одбојношћу, не без ироније и пакости, у чему је предњачио тада неприкосновени литерарни арбитар Висарион Григорјевич Бјелински. По ко зна који пут испуниле су се речи Светог апостола Павла: "Тјелесни човјек не прима што је од Духа Божијега, јер му је лудост, и не може да разумије, јер се то испитује духовно" (1. Кор. 2, 14).

Свој дубоко хришћански поглед на уметност Гогољ ће формулисати на више места. Тако, у књизи "Изабрана места из преписке са пријатељима" њено назначење писац види у томе да она служи као "невидљива степеница према хришћанству", јер данашњи човек "нема снаге за непосредан сусрет са Христом". По Гогољевом мишљењу, књижевност има исту улогу као и дела духовних писаца - да просветљује душу, да је узводи ка савршенству. Писац-аскета искрено је веровао у снагу речи, у могућност да се речју човек прожме и преобрази. И што је његов однос према уметности био узвишенији, то је веће захтеве постављао пред себе као писца коме је поверен велики дар Божији - реч.

Подсећајући на јеванђељску поуку да ће "за сваку празну реч коју реку људи дати одговор у дан Суда" (Мт. 12, 36), Николај Васиљевич устао је против празнословљења и било какве злоупотребе речи у књижевности. "Однос према речи мора бити поштен. Та реч је најзвишенији дар Божији људима! Веома је опасно ако се писац лакомислено игра речима. Нека ниједна трула реч не изађе из уста ваших!" - наводи он у већ поменутој књизи. А у писму В. А. Жуковском он овако сагледава основне предуслове за бављење књижевним радом: "Чистија од горског снега и светлија од небеса мора бити душа моја, како бих задобио снагу и отпочео подвиге на великом попришту (књижевног ствара-

лаштва)”.

Учење Цркве представљало је за великог писца крајеугаони камен изградње руске националне културе. Стање духова у тадашњем руском друштву, особито у његовим вишим слојевима, који су се све више приклањали верском индиферентизму и релативизму, у њему је изазивало велики бол. “Имамо бесцену ризницу, али не само што се не трудимо да постанемо тога свесни, него се чак ни не сећамо где смо је оставили. То је као да домаћина замоле да покаже најлепшу ствар коју има у кући, а он ни не зна где се та ствар налази. Ми не маримо за Цркву, која се, као целомудрена девојка, сачувала још од апостолског доба у својој првобитној чистоти и непорочности; не маримо за Цркву, која као да је сишла с неба, са својим догматима изузетне дубине и предивним обредима, нас ради, и која једина има моћ да отклони све недоумице и одговори на сва питања наша...Ту и такву Цркву, која постоји нас ради, још увек нисмо увели у живот свој!” Задатак сваког верујућег човека, а поготово интелектуалца, јесте да живљењем својим посведочава истину Цркве: “Живљењем својим морамо заштитити нашу Цркву, која је сва - живот; миомиром душа наших ваља нам објављивати њену истину... Проповедник Цркве од Истока дужан је да тако иступа пред народом да већ од његовог смиреног изгледа и тихог гласа који излази из дубине душе, оживљујући оне којима се обраћа, све почне да се покреће још пре него што он изложи поводом каквог дела је дошао, тако да му сви углас узврате: “Речи нису потребне - и без њих ми чујемо свету истину твоје Цркве!”

Остатак живота Гогољ је провео у свакој побожности и чистоти, неуморно радећи, али и надањујући се богослужењима Цркве, сусретима са монасима, посећивањем светих места. Неколико пута боравио је у знаменитом Оптином манастиру, за који је записао: “Мислим да ни на самој Светој Гори није лепше! Овде је благодат опипљиво присутна. Нигде нисам видео такве монахе. чинило ми се да са сваки од њих разговара све што је небеско”. Молитве оптинских старца давале су му снагу да истраје на свом трновитом путу служења истини. “Мој пут је тежак, и посао којим се бавим је такав да се перо моје не може покренути без очигледне,

нескривене помоћи Божије у свакоме трену и свакога часа. Моје снаге не само што су ништавне, него њих ни нема без вишњег оживотворења. Молите се за мене, Христа ради”, - поручује писац оптином јеромонаху Филарету. “Покажите ово писамце оцу игуману и замолите га да узнесе молитве своје за мене грешног, како би ме Господ удостојио да обзнањујем људима славу имена Његовог, иако сам грешнији и недостојнији од свих”. Много пута поклонио се и моштима Преподобног Сергија у Лаври Свете Тројице, а четири године пред смрт Господ му је подарио благодат да оде у Свету Земљу, поклони се живоносном Гробу Господњем и на њему прими свето причешће на попутнину у живот вечни.

Иза себе је, поред приповедака и романа који су ушли у златни фонд светске књижевности, Николај Гогољ оставио и обимну духовну прозу, у којој је успео да савременицима и потомцима пренесе драгоцену искуства литургијског и подвижничког живота Православне Цркве. “Почетак, корен и темељ свега јесте љубав према Богу. Али нама је тај почетак на крају, и ми све што постоји у свету љубимо већма него Бога. Бога ваља љубити тако да све друго, све што је мимо Њега, узимамо за споредно и мање важно, да законе Његове држимо за више и важније од свих наредби људских, савете Његове - више од свију савета људских, и да се много више бојимо да увредимо Бога него ма кога од људи”, - поручује писац у свом “Правилу живљења за хришћане у свету”. “Земни живот наш не може бити ниједног трена спокојан - то вазда морамо имати на уму. Бриге само сустижу једна другу, данас овакве, сутра онакве. У свету је наше призивање - војевање, а не празновање: победу ћемо славити на ономе свету. Овде смо дужни да се мушки, не малаксавајући духом, боримо, како бисмо добили више награда, већу славу на небесима”. Гогољ је на томе крстоносном, али победном путу пролио много суза и зноја, умноживши и на добро душа људских употребивши таланте које му је Господ подарио. Нека би његово одважно и неуморно сведочење Христа било подстрек свима нама да у нашем свакодневном раду и стваралаштву не заборављамо Онога Ко је извор живота, да бисмо од њега и награду примили и у овоме веку, и у будућем.

НА ФОРУМУ

православног сајта “Библиотека Свети Наум”
(bsn.org.yu, наслов: “Добро дошли, оче Гаврило”)

Пуно успеха на њиви Господњој, много душекорисних поука и савета на форуму.
Поздрав и благослов из манастира Лепавина

о. Гаврило (17. јул 2003.)

Благословите, оче, и добро нам дошли!

Свима нам је драго да међу нама имамо и праве искусне трудбенике на њиви Господњој. Помјаните и нас бескорисне слуге Свевишњега.

ђакон Горан (17. јул 2003.)

Драги оци, браћо и сестре,

Хвала вам свима који сте својим јављањима обогатили садржај овог, нашег, заједничког форума. Хвала Вам на речима подршке и молитвеној потпори.

Овом приликом, посебно желим да се захвалим на јављању драгом нам у Господу оцу Гаврилу, чији труд на њиви Господњој је несумњиво већи и вреднији од нашег, и да му пожелим свако добро од нашег Пастирначалника Христа, на много, много година.

Добро дошли драги оче!

Опростите, опростите, опростите, и помјаните све нас пред Пречистим Образом Пресвете Богородице Богомајке Лепавинске.

од свију најмањи, лењ и душом и телом, од јуче, милошћу Божјом,
ђакон Живојин Кнежевић (22. јул 2003.)

П.С. Јавите нам се поново, кад Вам то обавезе допусте, драги оче. Уједно позивам и оце свештенике да се активније укључе у рад нашег форума - својим одговорима, саветима и поукама, на славу Божију а на добро и корист свих нас.

Помаже Бог!

Неизмерно бих волео да имамо прилику да попричамо са нашим свештеницима, па макар и на овај начин кроз дискусије. Знам да је крст који носе тежак, да имају пуно обавеза, али бих јако волео да имамо чешће прилике да чујемо њихове речи на овим дискусијама...

Свако добро од Господа свима

Иван (25. јул 2003.)

Драги “мраве” ,

Драго ми је да си се јавио и указао ми духовно поверење, а још драже да си, како сам кажеш, остао у СПЦ - тако и треба! Свака грана која отпада од стабла вене и не рађа плода... У Цркви је послушност стављена испред поста и молитве, а нарочито у манастиру. Питања која си ми поставио врло су одговорна, па сам их послао надлежном епископу на разматрање и одговор, који сам благодарећи жртви Његовог Високопреосвештенства Г. Јована, који је у оскудици са временом, врло брзо добио. Шаљем вам званични одговор Митрополита Јована и надам се да сам задовољио ваше духовне потребе:

Оче Гаврило,

Примио сам од Вас две информације путем факса по истој ствари, о духовним разговорима у којима има неколико питања. Свети Владика Николај многа слична питања објавио је у “Мисионарским писмима”, па за сваког побожног хришћанина има праве хришћанске литературе да нађе одговоре на своја интересовања. У наше време јавља се слична потреба, али код извесних има и питања која су нецелисходна и треба имати мало више поверења у своју Цркву! Не би било добро да паднемо под тежину речи Светог Еванђеља: “Са киме ћу упоредити род овај? Сличан је дјечи која сједе по трговима и довикују друговима својим говорећи: Свирасмо вам, и не играсте; нарицасмо вам, и не ридасте” (Мт. 11, 16-17).

Питање јединства у Цркви било је од прворазредног значаја, па је тако ушло и у јектеније на богослужењу: “За мир свега света, за непоколебљивост светих Божјих Цркава, и сједињење свих, Господу се помолимо”! Колико ову јектенију изговарамо са разумевањем и стварним расположењем о чему она говори, о јединству свих, или само изговарамо не марећи за њен садржај? Како постићи јединство свих? Могу ли нам дати одговор они који себе називају “зилотима”, или ревнитељима за чистоту Еванђелског наслеђа и црквене традиције? Садашња јерархија има апостолско прејемство и користи право управљања Црквом, као што су то радили у своје време Свети Оци. Послушност је врлина која стоји на првом месту, испред поста и молитве!

Ово су теме за разговор који изискује више времена, за које се интересује ваш саговорник “Духовних разговора”. Екуменизам неке саблажњава, па излазе из СПЦ, највероватније тамо где могу да нађу неку материјалну корист! Отац Јустин је написао дивну књигу, “Црква и екуменизам”. Треба је прочитати и научити оно што је Православна вера. Црква на земљи је друштво несавршених људи, грешних људи и кроз Цркву се спасавамо покајањем и причешћем, као и осталим Светим тајнама, које нас освећују. Спаситељева беседа о јединству Пастира и стада и молитва Оцу да сви једно буду у пуном јединству, савршеном као што је јединство међу Светом Тројицом. И друге овце има које жели да доведе у јединство. Спаситељ оставља деведесет и девет оваца и тражи ону једну, залуталу.

Питање Православне финске цркве је неспорно, уколико је у јединству са осталим Православним аутокефалним црквама.

Учествовање на скупу религијских лидера света у Асизију за мир у свету је уствари својеврсна конференција да се дође до међусобног договора да се не ратује, да се људи не убијају, да буде мир међу људима. Миротворцима је обећано да ће се синовима Божјим назвати.

У Цркви више немамо *вратаре*, да чувају врата храма да неко од иноверних не би присуствовао богослужењу. И друге службе су се током времена изгубиле.

Кога занима календарско питање, када у нашој Цркви није било уопште речи о томе? Ко то подгрева и жели полемике? На свечарским ручковима можемо ли неправославне истерати иза трпезе док се ми молимо пре јела, да би само православни били присутни?

Питање зашто се не погружавамо, већ поливамо приликом крштавања? У Учењу Дванаесторице апостола - Дидахи, има за то објашњење да ако нема довољно воде може да се крсти и у мало воде! То је у Литургици, науци о богослужењу, сваком ђаку-богослову познато. Да ли су праведнији и светијег живота они који су се погружавали од оних који су са мање воде крштени? Знамо смисао погружавања три пута! Ко жели да буде крштен кроз погружавање, свештеник ће то и учинити! Имамо и крштење у крви - мучеништво за веру хришћанску, где нема ни погружавања, ни поливања, а вредније је пред Богом од свега реченог.

Ево неколико места из Светог писма које треба созерцавати: 1. Кор 9, 22; Рим. 14, 1 и 17; Јн. 10, 16; 17, 21; Јн. 3, 17, да се спасу сви кроз Њега (Лк. 9, 56); Бог жели да се сви људи спасу, Мт. 9, 13. Спаситељ је дошао да позове грешнике на покајање (Лк. 19, 10), да спасе изгубљено (Јн. 3, 15 и 16); Јн. 17, 3 о Христопознању и Богопознању.

У оскудици са временом нисам се осврнуо на детаљнија разјашњења наведених тектова из Светог Писма. Сматрам да је и оволико довољно. Свако је дужан да ради на своме спасењу, упореди причу о талантима!

Желећи Вам свако добро од Господа поздрављамо са благословом Божјим, Ваш

+Митрополит Загребачко-љубљански Јован

(27. јул 2003.)

Помаже Бог!

Ја морам да кажем да сам одушевљен што је Владика Јован и што сте Ви, оче Гаврило, нашли времена да

одговорите на постављена питања. Хвала вам велико на времену и пажњи коју сте нам указали и надам се да ћемо често имати прилике да Вас чујемо. Надам се и верујем да знате колико нам значе овакви контакти и речи наших духовних пастира. Не замерите и помените.

Свако добро од Господа

Иван (28. јул 2003.)

Драги оче Гаврило,

Хвала Вам што налазите времена да нам се јавите у оквиру форума и одговорите на наша питања. Хвала и високопреосвећеном Митрополиту Јовану, који је исто тако нашао времена да одговори на питања брата “мрава”. Мислим да би оваквих разговора требало бити што више јер се стиче утисак, на жалост често сасвим тачан, о удаљености пастира од народа. Народ је тада збуњен многим њиховим поступцима и често не зна да ли је нешто што се каже истина или је у питању лаж преко медија. Поготово теме попут екуменизма или календара треба приближити народу и објаснити, а не некако скривено, тајно говорити о томе, па тако да дође до неспоразума између пастира и народа. Или можда пастири немају одговора?

Пеђа (28. јул 2003.)

Помаже Бог, оче Гаврило и братијо Световаведењска!

Благословите.

Јавља Вам се брат Пеђа са форума “Библиотеке Свети Наум”. Драго ми је што се отац Гаврило чешће јавља на форум. Ред је да нешто и неки духовник каже. Ми световњаци можемо причати и причати, али наше речи су ништавне и пре лично на насликани извор на зиду који личи да тече воду живу, као што то рече св. владика Николај. Но, ја вам сада не пишем да бих вас хвалио, знам да очекујете хвалу од Бога, а не од човека. Знам да немате пуно слободног времена, а исто тако верујем да се сваки прековремени труд враћа човеку стоструко од Бога. Читам тако поуке браће и сестара на форуму и видим да многи траже Бога, многи питају чак и банална питања, нема ко да их поучи, као овце без пастира... И стварно бих и ја, а колико тек они желели да им неки духовник, колико је у његовим моћима, одговори на нека основна питања. Реч једнога свештенослужитеља има велику тежину, а поготово ако се ради о монаху. Зато бих желео да Вас питам, оче Гаврило, да ли бисте Ви могли да нешто учините по том питању? Не замерите на томе. Знам да би се и брат Живојин сложио да при новом уређењу форума буде постављен и подфорум “Ваша питања духовнику” или сл. Наравно, ту би се временом укључили и други свештеници. То је оно основно што сам хтео да Вас питам.

Надам се да сте на прави начин схватили моје питање, на радост свих чланова Духовног форума Библиотеке Свети Наум.

брат Предраг, Ваљево (15. новембар 2003.)

Поводом текста “Плодови виртуелне пустиње”

Пошто сам нашао врло користан текст на тему коришћења Интернета, а у сврху духовног просвећивања, желим да га учиним доступним за посетиоце нашег форума.

Овај текст је врло користан за виртуелне медије. Не знам колико су наши посетиоци заинтересовани за руске православне сајтове, који користе Интернет у сврху мисионарења и упознавања човека са Православљем и богословљем, као и учествовање на разним конференцијама. У данашње време морамо бити обазриви због постојања раскола и разних групација, а такође и световних људи који имају своје веб-странице, што некад може да користи, а понекад да унесе и смутњу. Начину учествовања на Интернет-конференцијама треба приступити веома озбиљно. У Русији су присутна и Интернет радио-предавања као “Радио Радоњеж” и “Радио астраханско-енотајевске епархије” (www.astrakhan-ortodox.astranet.ru), са могућностима директног емитовања радио програма. У Руској Цркви чак постоје и епископи којима се директно на сајту може обратити са питањима православне вере. Епископ је увек спреман да радо одговори на сва питања.

Могућности наше Цркве за ангажовање у оваквом начину информисања су знатно мање него могућности Руске православне цркве.

Наш најпосећенији православни сајт је “Библиотека Свети Наум”, што се може оценити по дневној посећености забележеној преко регистарског броја (од покретања сајта до данас регистровано је преко 100.000

посетилаца), али опет у зависности од теме: уколико је квалитет теме бољи, интересовање је веће.

На другом месту је сајт “Светосавље”, чији су уредници прота Љуба Милошевић и прота Срба Милетић, који врло квалитетно уређују сајт са богатом библиотеком и великим бројем тема.

Поједине црквене општине у дијаспори и земљи су ставиле и регистровале своје сајтове, али су они мање активни и концентрисани само на информативни рад.

Можемо да наведемо и званични сајт СПЦ, који се углавном своди на званична обавештења СПЦ и важније вести, а не укључује, барем за сада, разне друге аспекте из црквеног живота, који се тичу проблема верника, опасности од разних секти и других групација и друго, што би такође требало да се нађу на истом. Такође би требало омогућити контакт путем форума на којем би се дискутовало о разним питањима вере, а који би уређивали и давали одговоре богословски образована лица, постављена од Светог Синода.

Дечанци су својевремено били активни, али се тренутно баве тематиком у окружењу у коме се налазе.

Манастир Студеница има постављен сајт, али недостаје иницијатива за активирање младих људи, а на корист и спасење што већег броја људских душа.

Црногорска митрополија је такође својевремено била веома ангажована, али се на њеном сајту тренутно могу наћи само вести.

Наш Митрополит загребачко-љубљански Јован је индиректно учествовао на форуму, што је било на корист свим посетиоцима сајта.

За разлику од тога, има и световних сајтова са православним темама, али се на њима не могу добити озбиљнији одговори, јер учесници њихових форума немају право знање, али би уз присуство некога са богословским знањем цео ток разговора на сајту био усмерен на праву страну.

Значи, постоје људи које треба ангажовати да би се мисионарило у виртуелном простору, ако не може у физичком, и то се односи како на монахе који су стекли стручна богословска знања, тако и на мирјане који познају страни језик.

о. Гаврило (15. април 2004.)

Плодови виртуелне пустиње

“Ми смо заборавили да разговарамо”, рекла је у прошлом веку главна глумица филма “Москва сузама не верује”, глумићи Лију Ахеджакову. Али, можда тражећи излаз из знане самоће у зградама са много станова, где не знаш чак ни име суседа, самоће у маси која стално негде жури, самоће усред заједничке грознице радника у канцеларији, ми смо научили да разговарамо на други начин? Још јуче, ако је требало нешто урадити - на пример, знати најефикаснији начин кисељења купуса или просто попричати о “животу” - ми смо се обраћали онима с којима смо живели и радили, чак и ако ти наши ближњи ништа нису схватили ни о белим главицама (купуса) ни о тајнама твоје душе.

Од тада, како је у наш живот ушао Интернет, ситуација се у корену изменила. Сада, желећи да добијемо користан рецепт, ми своју наду полагамо на претраживање Интернета, и он нам даје одговоре на сајтовима - о кисељењу купуса, као и *chat*, где се сатима може празнословити. Уосталом, у оба случаја - и када се ми сопственим ногама пењемо степеницама у стан суседа, и када “кликћемо мишем” пишући електронско писмо, остаје и даље питање шта је за нас важније: добити ову или ону информацију, или ступити у контакт са неким човеком.

Жива људска душа тражи састрадање и љубав. Она тражи Бога. И када човек то схвати, он почиње да се губи у трагању за информацијама и сарадницима. У реалном свету, желећи да нађемо одговоре о своме Творцу, можемо прећи праг Цркве и разговарати са верницима и са свештеником. Али како је тежак тај корак за свакога од нас! Непознати свет Цркве улива страх: урадићу одједном нешто неправилно? На мене ће одједном викати, исмеваће ме, гонити?

И зато неко покушава да учини своје прве кораке на путу ка вери у “виртуелном свету”, то јест на Интернету, где на човека не делују утврђени стереотипи. Сећајући се начина мог оцрквљења, као и уласка многих пријатеља и познаника у црквени живот, могу да приметим да смо сви ми преживели период личног “Старог Завета”, када Реч за нас још није постала плот. То јест, ми смо поверовали у Бога, читали духовну литературу, покушали да се молимо,

али још нисмо били спремни да учествујемо у Тајнама Цркве. Али потреба за једномишљеницима, у таквом кругу општења где би постојала могућност разматрања духовних питања која те занимају, у том је периоду посебно критична. У тој етапи духовног живота неко је посећивао протестантске скупове, а неко секташке. Слава Богу, нико није застао на пола пута, и сви су срећно дошли до аналоја (налоња) с Крстом и Јеванђељем - до Чаше (Тајна Светог Причешћа) у Православној Цркви.

Сада сви схватамо да смо довољно дуго лутали “у земљи далекој”, не зато што нам је у Православљу нешто недостајало, већ зато што нисмо могли да нађемо такав скуп у којем би могли да учествују сви они који још нису ушли у литургијски живот Цркве. Разуме се, при црквама постоје недељне школе, одржавају се беседе, предавања. Али људи са улице у правилу не долазе на такве скупове - њих похађају они људи који су већ парохјани одређене цркве. Можда ће онај који је још у заблуди у трагању за истином по улицама и трговима пронаћи одговарајућу адресу на *мрежи*?

Ако кренемо у екскурзију по руским православним Интернет-ресурсима, онда можемо да видимо да они на први поглед поражавају својим бројем и разноликошћу: као да пред тобом светли васкрсла престоница са својим куполама и крстовима. Веома професионално урађене странице манастира и цркава, електронске верзије православних издања, форуми, књиге посетилаца с одговорима свештеника на питања, библиотеке, календари... Али ако то мало боље размотримо, а посебно ако се упознамо са стопом посећености и бројевима посетилаца, приметимо да веома мали број православних ресурса има озбиљан аудиторијум, а прстима једне руке могу да се преброје та места на *мрежи* на којима се може учествовати у живом разговору о православној вери.

Главна опасност која прети ономе ко тражи истину на *мрежи*, а која је карактеристична за Интернет уопште, јесте анонимност и лакоћа њеног остварења. Чак није увек једноставно наћи извор информација коју корисници Интернета добијају у режиму *read only*. Далеко од тога да сваки ресурс на *мрежи*, који је прикривен под Православље, тежи да прецизира своју припадност овој или оној “конфесији”, или једноставније речено - секти, јереси или расколу. Али ако издвојимо власнике сајтова или портала, показаће се да је практично немогуће одредити дугогодишњу религиозну (или антирелигиозну) припадност појединих учесника конференција на *мрежи*. На тим мрежним конференцијама, на којима је главна тема Православље у његовим различитим аспектима, срећу се градови-гиганти са неколико хиљада учесника, али и скромни салаши са две-три куће.

Несумњиво, најнасељенији мегаполис православног *Рунета* је форум ђакона (сада протојереја, нап. прев.) Андреја Курајева. За пет година постојања је на тој великој мрежној конференцији (на www.kuraev.ru/forum) било регистровано више од 15.000 учесника, отворено скоро 30.000 тема, а укупна количина информација се приближава милиону. Популарност Курајевског форума носи са собом доста проблема: све је теже држати под контролом тај велики и даље проширивани ресурс.

Читаоци православних Интернет-ресурса су се усагласили у мишљењу да форум који носи име ђакона Андреја Курајева сам о. Андреј практично не посећује. Сада је на форуму настала једна не сасвим здрава ситуација: форум је захватио талас емиграције - раније активни учесници један за другим објављују своје напуштање форума, а неки моле администратора да укину њихову адресу. Као резултат се добијају затегнути односи “власти” и “народа” - администратора Андреја Ричковског и обичних учесника.

У чему је суштина конфликта? Народ је више пута молио “власт” да не уводи људе у саблазан, дајући модераторска права човеку који себе сматра “пророком Енохом”, те одбојном расколнику “игуману Кипријану”, који је, чини се, већ био у свим могућим и немогућим јурисдикцијама. Такође је молио за поштовање према православним свештеницима, као и да се не прави сопствено “богословље”. Али, очигледно, од мирјанина који снисходљиво поучава свештенике није могуће добити адекватну реакцију на мишљење већине. Неко ко поседује власт може да унесе искушење, чак и у области једне Интернет-конференције. Далеко од тога да су обични учесници - анђели. Остаје само да се молимо да форум, који је покренут пре пет година ради мисионарског проповедања о Христу и који има јединствене могућности, не постане предмет исмејавања.

Уосталом, као резултат масовних искључивања људи са форума ђакона Андреја Курајева, појављују се други нови форуми: например, нови форум www.beseda.org.ru. Узимајући у обзир како успешне тако и неуспешне покушаје ранијих конференција, организатор датог форума, протојереј Александар Стрижак из Татарстана, нада се да ће овај недавно оформљени ресурс привући доста активних учесника, како оних који су у потрази за вером, тако и већ оцрковљених људи, којима у обичном животу недостају разговори о православним питањима. Ево шта о себи пише отац Александар: “А зашто се бавити мисионарством са таквом срчаносћу? Па све због радости спознаје вере.

Јер ја нисам бољи од других, и ја бих желео све да присајединим тој радости живота у Богу, јер они то заслужују више него ја”.

Православни корисници Интернета, који би желели да дискутују са православним истомишљеницима о питањима породице и брака могу да учествују на форуму “Добри разговори”. На том порталу се налази и страница за упознавање, “Добра срца”, где се може оставити порука о тражењу животног сапутника или пријатеља, као и одговорити на питања других.

За православне који желе да комуницирају у оквирима традиционалне благочестивости, без могућности за мисионарење, постоји форум www.pravbeseda.org. Овде се могу наћи одговори на “често постављана” православна питања: да ли давати милостињу, како се односити према кодовима и ИНН... Уосталом, они који желе да добију одговоре на сложеније, а тим пре, на богословска питања, боље да се укључе у професионалне форуме.

Од ових претходних форума, разликује се форум “Руски разговори”, који има јако изражену патриотску ноту, али има слабу тачку - анти-ИНН-изам.

Последњих неколико година је међу омладином веома популаран међународни Интернет пројекат *LiveJournal.com* - отворени дневник, у који може да се упише било ко то жели. Учесници *ДНЕВНИКА* налазе себи истомишљенике по разним интересовањима: од љубитеља мачака па до формирања добровољачких оружаних одреда.

Постоје и форуми на руском језику чија је главна тема Православље. Њих је једноставно наћи: за то је потребно написати кључне речи у кућицу претраге. Међу учесницима “Живог журнала” су и професионални богослови, патролози, с којима је много лакше ступити у контакт и поразговарати на *мрежи* него у реалном животу.

Разуме се, и овде треба напоменути то да нису сви који наступају као православни заиста православни. И као по правилу, вукови у виртуелним овчјим кожама пројављују много већу језичку умешност него они који вам заиста желе спасење. На пример, на страницама “Живог журнала” активно иступају суздаљски расколници, који улазе у многе дискусије са својим бесцеремонијалним расуђивањима. Нови члан може да стекне утисак да су само они на *журналу*. Али, то није тако. Главно је у томе спознати ко се за кога представља. Проблем је у томе што расколници и секташи себе добродушно називају “баћушкама”, свештеницима, полемишу на богословске теме и дају благослов свима онима који желе да скрену налево или надесно.

Али, без обзира на сва искушења и замке које ‘вребају’ на *мрежи* младог тражитеља истине, бацање у виртуелно тло семена доноси и добре плодове. Доказ за то су прави дугогодишњи, а не виртуелни пријатељи, који су успели да задобију многе православне младе људе на Интернету. Ево одломка из писма Николаја Архипова на Курајевском форуму: “Рећи ћу вам искрено - ја нисам имао православних пријатеља. То ме је мучило... Сада их имам много - пријатеља и просто људи, блиских и веома блиских... У веку усамљености тешко је рећи топле речи и тешко је добити топлину и разумевање, тешко је открити неку своју тајну у нади за разумевањем... Овде је лакше... Среће се и Усамљеност у мору Интернета, као и Човек у мору безљудности... Може се много дискутовати о корисности и бескорисности форума, *chata*, Интернета, али сам ја захвалан што све то постоји, јер сам срео људе. Дај, Боже, да то не покварим, да не прекинем ту танку нит...”

(извор: <http://www.rusk.ru>)

Христос васкрсе,

Наишао сам на заиста много руских сајтова, и на многима сам видео веома интересантне теме, и по први пут ми је жао што не знам руски, јер “дешифрирујем” сваку трећу реч, па сам дигао руке. Али ми је посебно драго кад неко са њихових сајтова пренесе неку вест о неком догађају, чуду, о препознавању замки времена у коме живимо, практичним питањима вере итд.

На лепавинском сајту сам, на пример, у рубрици “Питања и одговори” нашао бар десет питања која сам ја себи постављао, а која су са руских сајтова. Мислим да иду далеко испред нас по питању “рачунара и Православља” и да би више превођења и преузимања добро дошло.

Бобан (15. април 2004.)

Захваљујемо брату Бобану на јављању, и с обзиром на интересантност теме “Плодови и замке Интернета” желимо да се и други учесници форума укључе у дискусију. Такође бих желео да чујем и ваше мишљење о мом коментару поводом “Плодова...” У прилогу шаљемо занимљив интревју са јеромонахом Петром о Интернету:

“Сам по себи Интернет је морално неутралан”

(разговор са одговорним секретаром Наставног Комитета РПЦ и гл. уредником веб-странице *bogoslov.ru* јеромонахом Петром)

- (...) Неки људи изједначавају Интернет са средствима комуникације као што су телефон или пошта, док други сматрају да он представља моћно мас-медијско средство. Шта ви сматрате?

- Несумњиво, Интернет је у данашње време једно од најчешће коришћених и подесних средстава комуникације. То је у потпуности очигледно. Такође је очигледно и то да је Интернет погодан као средство за добијање различитих информација. Друго је питање да ли се Интернет може искористити и за утицање на масовну свест, слично као штампа, телевизија или радио.

Сам по себи, Интернет - као и већина других технолошких достигнућа - јесте морално неутралан, због тога што га неко користи у корисне или штетне сврхе, и не треба имати према њему негативан став. Али, то је већ посебна тема за разговор.

- Да ли је истина да је Патријарх Алексеј II позвао православне да активно користе Интернет?

- Неко може да се зачуди, али је предмет Интернета веома често присутан у јавним наступима и интервјуима Свјатјејшег Патријарха. Његово Свјатјејство је чак на архијерејским саборима позвало архијереје Руске православне цркве да усвајају Интернет и да се користе његовим могућностима у свом епархијском раду. Наравно, схватате да када Патријарх говори о коришћењу Интернета, он има у виду искључиво његове позитивне стране, о којима смо ми претходно говорили. Његово Свјатјејство се пажљиво односи и према усвајању Интернета од стране Наставног комитета. Ми смо тражили благослов за почетак рада на изради Образовног сајта, после чега се он неколико пута са задовољством изјашњавао о нашем раду као о правовременом и корисном. Чак је у време недавне болести, када смо му предали последње издање публикација, нашао за сходно да изрази своју очинску благодарност.

- Није тајна да, пошто на Сету не постоји цензура, веома велики део ресурса на њему представљају ресурси који су према хришћанским начелима оцењују као “непотребни”. Како се односити према томе да се данас због могућности приступа Интернету информишу не само црквене наставне установе, већ и неки манастири и храмови?

- У том смислу саблазан и штетност Интернета није опаснија од телевизије или штампе. И реклама у метроу може да саблани, ствар је у самом човеку. Наравно, када се Интернетом користе деца или омладина (нека ми опросте за овакве изјаве), посебно ако се ради о црквеним темама, ја бих размотрио могућност ограничавања приступа ресурсима Сета. Ако се, на пример, говори о семинарији или академији, онда ту, чини ми се, треба мислити за добро наших студената. Матурант духовне научне установе у правилу постаје свештеник. Он би требало да научи да користи Интернет у корисне сврхе још док је студент.

- Шта је тренутно православни Интернет? Које сајтове саветујете да се посете?

- Коректније би било рећи православне сајтове или ресурсе на Интернету. Таквих сајтова нема много, ако њихов број упоредимо са укупним бројем сајтова Рунета. По неким прорачунима, данас постоји више од хиљаду сајтова на руском језику. Они су различитог садржаја: од специфично богословских до општих, мисионарских. Несумњиво, као и сви други ресурси, и православни сајтови су квалитетни, професионални. У зависности од тога шта вас интересује и коју информацију о Православљу тражите на Интернету, могу се предложити различите групе православних сајтова: ако говоримо о образовним и богословским, то је онда несумњиво Образовни сајт Наставног комитета Руске православне цркве (www.bogoslov.ru), новости и аналитички чланци се могу наћи на www.russian-orthodox-church.org.ru, www.pravoslavie.ru, www.sedmitza.ru, www.religare.ru, www.xxc.ru, мисионарски су: www.kuraev.ru, www.fomacenter.ru, www.seminaria.bel.ru. На Интернету постоје и библиотеке православне литературе: www.wco.ru/biblio, www.vehi.by2.ru. Много већи списак православних сајтова се може наћи на страници Николаја Ардабјевског (www.spasi.ru).

- Да ли процењујете да су Интернет-удружења, као Сета, корисна у изради и напредовању православних ресурса или планирате да користите своја средства?

- Наш сајт постоји само захваљујући помоћи Интернет-удружења. Наши главни сарадници у изради сајта и његовог развоја су управо из Сете. Колико сам ја успео да приметим, условно речено, за време професионалног

рада на Интернету, професионални Интернет представља тачно одређени и не превише широк круг људи, у коме свако свакога познаје. Тешко је замислити да се може покренути у *Сети* неки нови ресурс, који би био амбициозан, а без опште подршке. Православни ресурси су, како се чини, новина на *Рунету*, па је наше обраћање Интернет-удружењу у почетку 'животног пута' нашег сајта сасвим разумљиво. Желео бих још да позovem све који читају наш сајт, да учествују у изради *www.bogoslov.ru*.

- Који ће Интернет-пројекти Наставног комитета Руске православне цркве угледати светлост наредне године?

- Образовни сајт *Bogoslov.ru* и јесте наш највећи пројекат, који планирамо да развијамо и следеће године. Реализација тог пројекта подразумева изградњу система за образовање на даљину. Ја бих то назвао нашим главним пројектом за наредне године, тренутно, нажалост, само на папиру. Такође, планирамо да 2003. године озбиљно приступимо доради још неактивних делова сајта, као што је Клуб матураната, Студентско друштво, Ходочашће и туризам. Нешто од тога што ми радимо не постоји у православним ресурсима или, у крајњем случају, представља праву реткост, јер је наш пут тежак. Главни проблем је материјалне природе. Овде треба напоменути да данас сајт постоји захваљујући труду само четворице сарадника: главног уредника, његовог заменика и двојице техничара. Притом, то није њихово основно занимање, већ свако од њих има црквено-друштвене обавезе у синодалним установама, а један од њих је студент семинарије. Зато се сајт не развија довољно брзо, те се у његовом раду почесто дешавају прекиди. Али опет, да би неко почео да ради непрекидно на сајту потребна су средства. Сва наша нада је на Деда Мраза; у крајњој линији, место за поклоне под јелком је спремно. (...) (извор: <http://www.runet.ru/interview>)

о. Гаврило (15. април 2004.)

Христос васкрсе!

Заиста занимљива и вредна тема. Помало личи на тему "Како мисионарити?", коју је поставио брат Милета. Ја се надам да ће се развити плодноне дискусије у обе теме, јер су стварно значајне. Данас је више него икада потребно мисионарење. Иако смо формално можда и 90% православци, од тих 90% њих 90% не зна ни основне ствари у вези Цркве и Православља, а и живе као незнабошци.

Мени се поготово допада овај други, руски текст, посебно први део. Чињеница је да је данашњи човек доста затворен у себе, и од другог очекује само критику и подсмех. То га паралише и демотивише да било шта корисно учини са собом и са другим. Тако му јесте лакше да овим путем, којим често као учесник остаје анониман, постави нека питања. Мало ће ко питати некога свога пријатеља о неком проблему или се некоме потпуно отворити (овде искључујем духовника). Поготово су православни сајтови и форуми важни за наше људе из расејања, јер они нису у могућности да дођу до информација, књига и часописа православне садржине, и тако чути мишљење некога Светог Оца или савременог духовника о савременим искушењима и питањима. Ми овде колико-толико имамо духовника, а и свуда око нас су светиње. Опет, не треба заборавити ни на речи св. Пајсија Величковског, који је рекао да ће у последњим временима свет оскудевати у духовницима - великим и прозорљивим подвижницима и да ће се хришћани управљати по књигама Светих Отаца... али опет, жива реч је жива реч. Св. апостол Павле каже: "Зато се трешите узајамно, и изграђујте један другог, као што и чините" (1. Сол. 5, 11)

Што се тиче наших архијереја, ни они нису изузети од тога синдрома затворености, сем наравно неколико њих, и то углавном млађих. Сви раде свој посао као чиновници. Нема духа, нема вере, нема онога што је блаженопочивши епископ браничевски Хризостом рекао: "Што год да чините, од срца чините!" Само таква дела дају плода.

Као што је лепо речено у горњем тексту: данашњи човек тражи љубав и разумевање. Тога у данашњем свету нема, јер су људска срца окована хладном страшћу која их потапа у тихо беснило и себичност. Страсти човека чине неспособним да прими праву љубав. Уопште га чине неспособним за поимање праве љубави, и често му на њеном месту и под њеним именом нуде оно што је супротно њој. Никада се толико реч љубав није користила, а тако је заиста мало било као данас!

Мени је драго што се онда укључио у дискусију Митрополит Јован, али и ту се видела та затвореност и уопште овдашњи менталитет... (...)

Свако добро од Господа!

"Хришћанин увек треба да се радује. Радост је сведочанство његове вере. Радујте се, чеда моја,

радујте се и онда кад паднете у велика и тешка искушења” (старац Никон Оптински)

Пеђа (15. април 2004.)

Христос васкрсе!

Шаљемо вам адресе два световна форума, како бисте имали могућност да процените о дискусијама које се на њима воде: <http://www.b92.net/invboard> и <http://forum.blic.net/viewtopic>.

о. Гаврило (15. април 2004.)

Ево, оче Гаврило,

ја сам се можда упецао у једну интернет замку. Наишао сам на један сајт који је невероватно добро рашчланио Свето Писмо: на сва могућа поглавља Старог и Новог Завета, са свим могућим претраживачима по речима, поглављима и слично. На пример, желите да се присетите неког цитата а сећате се, рецимо, да се у њему помиње реч “ђаво”, укуцате ту реч и изађу вам сви цитати са том речју. Тако сам ја тај сајт и користио у неким дискусијама, а ево, да не покренусти ову тему, ја не бих мало дубље завирио у овај сајт и видео да га уређују адвентисти. Ето. Прва мисао ми је била, па како да није православан? Зашто ми немамо такав? Или ја не знам да га има?

Не веруј ђаволу ни кад истину говори. То сам ја научио из Православља. Па ми је сад криво што, ето, наше Православље каска иза разних и некако су ту за корак бржи, како би кога одвукли од истине у своју заблуду. Остављам вам линк да га и сами проучите, уз напомену свима још једном да буду веома опрезни: <http://www.biblija.org.yu/index.htm>

Пазите, и сам интернет-домен је веома безазлен и не упућује на секту.

Поздрав свима.

Бобан (15. април 2004.)

Боби,

покушај да набавиш *cd* “Свето Писмо” који је издао САС СПЦ.

Ваистину васкрсе!

Предраг (15. април 2004.)

Драги брате Пеђа,

Христос васкрсе! Захваљујемо на предивном коментару на текст у вези Интернета, и шаљемо ти руски линк на коме је у сајтове уврштен и сајт “Библиотека Свети Наум”, иако исти није уврштен у адресар сајтова Патријаршије СПЦ. На најбројнијем руском сајту је уврштен међу сајтове помесних цркава - <http://www.hristianstvo.ru/orthodoxy/countries>

о. Гаврило (16. април 2004.)

Оче Гаврило, благословите.

Била сам на форумима које сте нам препоручили да видимо и проценимо их, и ја само могу да кажем: Богу хвала што сам на овом предивном форуму. Они од Б92 и “Блица” су за мене превише мрачни. Не бих могла ни имала снаге да читам такве...

“О, кад би ти знао, љубазни брате, каква радост, каква сладост и милина очекује душу праведника на небу, ти би се решио да подносиш све беде овог привременог живота са захвалношћу” (Св. Серафим Саровски)

Теодора (16. април 2004.)

Христос васкрсе!

Данас постоји нови, виртуелни начин проповедања, али се са световних форума види да ти људи немају право богословског знања, па треба да се укључи неко ко га поседује. Питамо се где су ти теолози у Београду, јер

се тамо налази и Средња богословска школа, и Богословски факултет, и богословски образовано свештенство...

И Ви, сестро Теодора, својом хришћанском сестринском љубављу можете неке да помогнете, али само уколико и сами имате духовно руководство неког духовника. Такође сматрамо да ти други форуми не треба да се игноришу, јер и Сам Христос Спаситељ није дошао ради праведника, већ ради грешника.

Ето као пример, брат Пеђа, који поседује знање и може да помогне другим људима, јер се и он сам, како каже, пробудио за веру када је срео свог данашњег духовника, оца Јована. Млади људи лакше разумеју младе људе који су имали нека претходна духовна искуства пре него што су се пробудили за веру. Данас постоји много већа верска слобода напајања са правога извора, која је некада, у време атеизма, била ускраћена.

о. Гаврило (16. април 2004.)

Драги брате Пеђа, Христос васкрсе!

Желим да напоменем да је Митрополит Јован са очинском љубављу, искрено и са уважавањем одговарао на питања посетиоца форума и вас младих људи који ревнујете за веру и Православље.

Треба да будемо свесни да у дискусијама мора постојати један ред уважавања, као што деца треба да поштују родитеље. Његови одговори су на форуму изазвали различите реакције, па смо могли да увидимо да су неки посетиоци прихватили његово присуство на форуму са пуно поштовања, као брат Острог, док су појединци негативно реаговали, чиме ништа нису постигли сем уношења немира на цео форум.

Слично се дешава када појединац ‘минира’ одређена организована предавања. Морамо водити рачуна о томе како се понашамо и које речи бирамо у дискусијама, како не бисмо нарушавали углед своје помесне Цркве, јер је линк сајта “Библиотека Свети Наум” постављен у адресар руских сајтова, као један од најбројнијих православних сајтова. Тиме не нарушавамо углед своје помесне Цркве, а у супротном се понашамо као деца која напуштају родитељски дом и почињу да негативно говоре о својим родитељима и дому у којем су расли и одгојени. Ако и говоре против, тиме ништа не добијају и не постају цењенији или бољи од родитеља из чије су куће изашли.

о. Гаврило (16. април 2004.)

Ваистину васкрсе!

(...) Мислим да је питање где су наши богослови и свршени теолози помало и сувишно када се зна да је још о. Јустин давних двадесетих тражио један вид реорганизације богословија. А какво је тек време данас! Каква школа, такви и ученици... Једино онај који се могао здравој побожности научити код куће или стварно у срцу осетити призив Божји и љубав Божју и са вољом кренути у ту школу. Какве су то богословије у којима богослови никада не чују о Благодатном Огњу, мироточивим иконама, чудима... Какве, него протестантске! Но опет, све је то по Божјем допуштењу због наших греха...

Ја сам имао прилике да виђам свршене богослове на Богословском факултету, као и оне који су после неке друге свршене школе уписали овај факултет. Разлика је у већини случајева стварно била велика! А и како је се чудити? Ова друга деца су касније пришла Цркви и са срцем је прихватила. Желе што више да сазнају, кад тамо... чекају их Зизјулас, Берђајев, Булгаков... Факултет који би изгледа само за своју интелектуалну надградњу да користе духовници, дакле они који су већ очврснули у вери. Само, стварно човек види да не би било лоше отворити неку семинарију за сву ту омладину. Семинарију у којој ће се говорити о здравој побожности без много философије и гордоумља, одакле ће излазити верујући и ревностни пастири и вероучитељи, а не они у којима ће се претходно убити сваки (и онај најмањи) појам о вери који су имали... Дакле, нама требају мисионари и богослови, а не многослови по разним теолошким конференцијама. А данашње образовање ствара такве људе. Данас, стварно, нико не треба да очекује да ће уписивањем неке наше богословске школе тамо да постане духовнији. Духовност ће наћи по манастирима или код ревностнијих свештеника, којих опет, хвала Богу, има.

Наравно, нормално да се ово време не може мерити са временом када је владао комунизам. Ово је још горе. Зато је можда и све хаотично и Црква у трку решава проблеме, тако да неке ствари пропусти.

У прошлој поруци сам поменуо Митрополита Јована, али у шали. Можда је то било схваћено као прозивка. Неке људе у мојој близини је понекад иритирало то што други народи кажу да ми бивамо гоњени због правде Божје... Говоре о нашој величини и побожности и слично. То годи нашим ушима, али треба бити реалан: страдамо због греха. Наравно, није лепо лоше се опходити са епископима и ту треба знати одређену меру и културу, али не треба се ни шминкати и показивати према комшијама да смо онакви какви нисмо. Са друге стране, још једна ствар у нашу

одбрану је и та што ми нисмо имали до сада прилике да разговарамо са нашим епископима, па се зато не може све одједном научити.

Ја немам неко теолошко знање, а ни диплому ниједне теолошке школе. Све што сам писао, писао сам јер сам тако по својој савести и срцу осећао, а остале ствари сам чуо од духовника или прочитао из неке књиге или чуо од више верујућих и ревносних људи из моје околине. Поготово од оних који долазе у манастир Ђелије, Лелић, цркву Грачаницу...

И ја сам мало даље отишао од теме коју сте поставили... Опростите!

Предраг (16. април 2004.)

Христос васкрсе! Оче Гаврило, благословите!

Читајући драгоцене теме, полемике, питања и одговоре у форуму неопходне за нас у оволикој мери неуке у православном духу, што због наше лењости, што због несхватања суштине Православља и Светосавља, не могу а да се не огласим изражавајући велику радост због невероватне количине енергије уложене, како од Вас лично, тако и од других добронамерних учесника форума, а све са једним јединим циљем - да би се што више људи духовно описменило, оснажило, тим самим и спасило.

Човек је сам по себи слабо биће и као таквом није му било тешко да западне у највеће грехе “којих би се и марва постидела”, а које обилато нуди сувремене демонизовани свет. Тако лаж, разврат, дрога, непоштовање, прељуба... постају начин понашања углавном младих, који би требало да граде здраву породицу, да рађају здраву децу, да буду ослонац здравог друштва. А да ли је то тако?

Зато су информације на овом форуму прави бисери које нудите људима у тами па, ако их нађу - ето среће!, а ако их још и узму и употребе - ето спасења! Ето спасења за сваку душу “жедну Бога Живога”.

Овде покрећете многе теме често борећи се и са изузетно недобронамерним посетиоцима форума. Шта ћемо, молићемо се како за своје ближње, за сав православни род, тако и за наше непријатеље.

Форум је најочитији пример како се Интернет може користити у најплеменитије душекорисне сврхе, а да и не причамо колико је у данашње време права информација о духовном животу важна, јер, наш народ као да се тек буди у духовном смислу. Зато није свеједно шта ће видети кад се пробуди, није свеједно ни коју ће информацију прву примити, коју поуку. Зашто ово кажем? Многи и када направе спасоносни корак у веру често наиђу чак и у нашим црквама на различита тумачења. То ствара велику пометњу и смутњу чак и код стабилнијих верника. Требало би наћи начина и утврдити правила понашања како верујућих, тако и свештенства која би била обавезујућа и јасно прецизирана.

Слава Богу, наша Црква је богата великим духовницима, снажним молитвеницима, несебичним мисионарима. Наш човек има у сваком тренутку коме да се обрати за савет и помоћ и у најтежим недаћама. Узмимо само пример оца Гаврила. Поред служења светих литургија уз присуство великог броја верника - поклоника из свих крајева, отац Гаврило на необјашњив начин са својим братством стиже да се пред иконом Пресвете Богородице Лепавинске моли за здравље невољних и унесрећених, где се верници по вери својој чудесно исцељују (књига “Чуда Пресвете Богородице Лепавинске”), стиже да припреми и изда часопис “Пут, Истина и Живот”, стиже да у Београду служи Свету Литургију и принесе мироточиву икону Пресвете Богородице Лепавинске на поклоњење што већем броју верника, стиже да унесе велику радост са мироточивом иконом Светог Луке у манастир Светог Луке у Варварину, стиже и на православни форум да нас поучи и разреши многе наше недоумице, стиже..., још много тога стиже отац Гаврило са својим братством. А докле смо ми стигли? Ми не знамо ни да питамо, а камо ли да живимо јеванђељски!

Недавно сам прочитала беседу “О Божанственој Литургији” светог праведног Јована Кронштатског. Желела бих да је сви прочитају, јер ако не знамо да спасимо себе, како ћемо помоћи другима, а навешћу само неке делове о најмоћнијем оружју - молитви, односно Божанственој Литургији. Свети Јован Кронштатски каже: “...Ако се сакупе сва блага целог света и положи на један тас, а на други Литургија - превагнуће тас са Божанственом Литургијом. Само што човек не схвата какво благо поседује док му ту срећу не одузму. Човек, на жалост, схвата и почиње да цени оно што је имао и чега се лишио.

Ради Божанствене Литургије, Тајне, сунце сија на небу дању, месец ноћу и небеске звезде, хиљаде њих, излучују светлост и земља даје плода па можемо да се хранимо хлебом. Понављам - земља само зато даје плодове, хлеб и грожђе, што се хлеб и вино свакога дана приносе на Свети Престо при служењу Свете Литургије.

Земља свој плод даје не нама, не због нас грешних, ранама поривених, нисмо ми њега вредни, земља га даје због Бескрвне жртве и даваће га док год се на земљи буде служила Божанствена Литургија.

Кад Литургије не буде - сунце ће се помрачити и земља ће престати да даје свој плод.

Свети Оци описују да је Исус Христос прву Литургију овако служио: - Узео је хлеб..., не није хлеб узео Спаситељ у Своје пречисте руке, већ тебе, грешна душо, тебе је Спаситељ Својим најсветијим рукама узео, узнео очи Своје ка небу и показавши Оцу нашу грешну душу рекао: “Искупићу је крвљу Својом и страдањем Крсним и грехове њене узимам на Себе”... Тако беше установљена прва Литургија Исуса Христа на Тајној Вечери. И сада се приносе на престо хлеб и вино, али у Божанственој Литургији оно се претвара у Христово Тело и Крв. И људи се, окусивши Тело и Крв Христа, присаједињују Божанској природи, тако да Господ уђе у дом њихове душе и да душа постане храм Божји...”

Да и ми тражимо и да сејемо духовну светлост, да би и наша душа постала храм Божји.

Све вам добро од Господа!

сестра Танкосава (17. април 2004.)

Благословите, оче Гаврило,

Слабе су речи којима бих могла описати радост коју сам осетила читајући Ваша писма о руским православним страницама. Укратко ћу покушати да то објасним. Имам 54 године и када су синови моји у кућу донели компјутер, плашила сам се тог техничког чуда. Али када сам угледала прве фотографије наших светих храмова, пожелела сам, наравно, да видим и руске, и тако је почело, а траје уз Божју помоћ и данас. Моје знање руског језика је врло скромно, али ми је љубав према православној браћи и сестрама неисцрпна. Захваљујући њој, данас могу да кажем да су ми неки људи са форума о. А. Курајева заиста као браћа - Родионов, Архипов. Роман, Марина, Кирил, Руслан, о. Василиј, Оксана...

Редовно се дописујемо, честитамо празнике. Кад се појавило Ваше писмо у коме је детаљно описано све што се дешавало на форуму, одмах сам им јавила да и српска браћа знају о њиховим проблемима и, наравно, дала адресу овог форума. Веома су захвални на томе. Значи да и Интернет може да буде на духовну корист. Моје искуство о томе говори. Пошто сте Ви, о. Гаврило, дали много руских адреса, ја ћу препоручити само једну, посвећену митрополиту Антонију Сурошком, познатијем по мирјанском имену Антоније Блум, чије се књиге на српском језику могу и код нас наћи - www.metropolit-antony.orc.ru

Захвална у Христу сестра Јагода

(19. април 2004.)

Помаже Бог, оче Гаврило,

Ево прочитах ваш коментар у вези Интернета, и могу вам рећи да сам одахнула. Јер иначе ми то видимо као “кутију која није добра” за нас православце. Слажем се са Вама да је ово још само један начин да би се православни без срама и страха обратили и питали оно што сигурно не би у стварности.

Из мог сопственог искуства, увиђам како смо ми православни лак плен јересима и сектама, јер ми врло мало знамо о Православљу. И зато ми је драго да постоји овакав форум; ја ћу сигурно да искористим сваку прилику да питам и да ако знам дам одговоре другима. Јер ми се “устручавамо” да питамо или због тога да свештеници не би мислили да смо глупи или због тога што нас све то не интересује баш много.

И да пазим како шта читам и где.

Хвала вам и све најбоље од Господа и Мајке Свете.

“Мир” (21. април 2004.)

Христос васкрсе!

Молио бих ако би неко од отаца са знањем енглеског језика погледао (страницу): <http://groups.yahoo.com/group/orthodox-tradition/> и рекао нешто о тој групи...

Мени изгледа да је све у реду и да је на духовну корист, али бих се ипак на овај начин саветовао са упућенијима...

Владан (21. април 2004.)

Христос васкрсе!

Драги брате “мраве”, шта је тебе подстакло, у ово глуво доба ноћи, да ставиш овај прошлогодишњи интервју Митрополита Јована?

о. Гаврило (19. април 2004.)

Ваистину васкрсе!

Оче Гаврило, на основу тога што кажете шта је мене подстакло у ово доба ноћи и “овај прошлогодишњи интервју”, имам утисак да благо негодујете због објављивања овога текста. Који је разлог да негодујете ако знамо да су епископи одговорни Богу за нас и да нас духовно руководе? Када сам објавио беседе владике Данила, то је било добро и нико није поставио питање када је беседа одржана... А ја не правим разлике међу владикама у смислу изношења њихових ставова. Драго ми је да пренесем њихове ставове другима, па ће свако имати духовне користи. Или сматрате да од овога текста нема баш никакве користи? Ја лично мислим да има велике користи. То што сам написао у то доба ноћи је зато што имам много текстова које желим да објавим (углавном у вези секти), опет на духовну корист оних који су можда обманути, а немам времена током дана због многих других обавеза. Тако да сам то писао, а вријеме је пролазило... Уосталом, моја је приватна ствар када ми је најзгодније да будем на форуму. А ако је интервју прошлогодишњи, тим боље јер није прије десет година. Нисам га раније могао објавити јер сам га добио тек неки дан. Зашто је лоше да се види какву вјеру исповједају епископи СПЦ? Јер управо на основу ријечи и дјела можемо да разликујемо лаж од истине и свјетлост од таме. Мир и хуманост су заиста пожељни и похвални, и то је вриједност коју заступа Митрополит. Али не треба заборавити да се и сатана облачи у ангела свјетлости. Није свако наизглед добро - добро! Ја уопште не сумњам у добре намјере Митрополита да жели јединство, али није увијек добра намјера довољна да будемо спасени.

“мрав” (19. април 2004.)

Христос воскрес!

Драги брате “мраве”, пошто видим да ти волиш да анализираш екуменске теме и дајеш своје коментаре, ево ти шаљем још један текст из тог времена који се односи на исту тему. Реч је о интервјуу који је за лист “Политика” дао Митрополит Амфилохије дана 17. јуна 2003, а који можеш пронаћи на нашем сајту на адреси <http://www.tel.hr/manastir-lepavina/mitropolitnovolist.html>. Интервју са Митрополитом Јованом ставили смо на наш сајт по послушању, а тему смо употпунили са поменутиим интервјуом са Митрополитом Амфилохијем.

Лепо је од тебе што као млади студент Теолошког факултета анализираш различите теме о којима се дискутује на форумима, и исправно је што наводиш Свете Оце у својим полемикама. Ипак, треба водити рачуна да младалачко ревновање за чистоту православног учења понекад не може да разуме одговорност коју имају наши епископи у сложеним питањима као што је питање дијалога са другим конфесијама.

Познавао сам једног младог студента који је у своје време јако ревновао за православну веру, такав је био и касније као јеромонах, али је с временом напредујући, када је задобио епископски чин, “ублажио” свој став, у складу са одговорношћу коју му је наметао епископски положај, тј. са његовим схватањем ове одговорности.

Као што указују два наша уважена митрополита, а што потврђује целокупно искуство наше Цркве, истина Православља се најбоље сведочи кроз дијалог са другима, када својим личним примером сведочимо оно што проповедамо.

Ето, брате “мраве”, можда ћеш и ти једног дана, као свршени и учени теолог, бити позван да неком екуменском скупу сведочиш истину наше вере као званични представник наше помесне Цркве. Покушај да ставиш себе за тренутак у ту улогу, па ћеш брзо увидети да то није тако једноставна ствар као што ти сада изгледа. Али, ипак, свако нека сноси одговорност за своју реч и дела.

Мир и благослов из манастира Лепавина.

о. Гаврило (19. април 2004.)

МАНАСТИРСКА ХРОНИКА

Сведочанство

Драги оче Гаврило!

Зовем се Љубиша Караџић. Живим и радим скупа са супругом Даром у Немачкој око 30 година. Имамо, хвала Богу, двоје деце, сина Дамира и ћерку Сању, који су рођени у Минхену. Супруга и ја родом смо са Косова и потичемо из веома побожне фамилије, у којој се редовно иде у цркву и чврсто верује у Бога. То би било све о нама.

Драги оче Гаврило, пошто сам Вам писао када ми је било најтеже, када нисам знао куда даље, сада Вам пишем у знак захвалности, како Пречистој Богородици Лепавинској тако и Вама и Вашем братству.

Описаћу Вам како се мени и мојој породици смиловала Пречиста Богородица Лепавинска и како нам је помогла преко Своје чудотворне иконе заузевши се за нас код Њеног драгог сина Господа Исуса Христа. Као што Вам је већ познато из мог првог писма, моја драга супруга се тешко разболела септембра 2001. године. Боловала је две године. Било је доста тешких и муко-трпних тренутака. Ишли смо од лекара до лекара, од болнице до болнице, но праве терапије није било. Отоци су изгледали очајно и били тврди, и много су је болели. Узимала је разне таблете и мазала се разним кремама (за разне облоге), али узалуд, ништа није помогло. Стање јој се све више и више погоршавало, па је од болова постајала нервозна. Лекари су свуда, по својим анализама, препоручивали операцију, и говорили да јој нема другог лека. Али, ми на то нисмо пристајали. Године 2002. отишла је у Србију на прегледе код разних лекара и травара, али нико да пронађе прави лек. Сви кажу: “Тако нешто још нисмо лечили.” Онда је отишла на ВМА у Београд, на снимање и преглед, али ни војни лекари нису јој могли помоћи; и они су рекли да би било најбоље кад би она остала код њих на даљем испитивању, или да се одмах оперише, прво једна страна лица, па након неког времена друга. Али и поред тога, да јој не гарантују оздра-

вљење. Она опет није пристала на било какву операцију, него се препустила Божјој вољи, па шта буде нека буде. Хвала Богу! Што се каже, када има лека има и века.

У међувремену, док је она била доле, једна њезина пријатељица донела нам је икону из манастира Лепавине; тако сам се сваке вечери молио Пресветој Богородици Лепавинској да јој Бог да добро и да оздрави.

Једне вечери дошао сам са посла доста касно и легао да спавам. Сањао сам како ми прилази женска особа коју нисам могао добро да видим, само ми је рекла: “Немој, сине, да патиш, само настави даље да се молиш Богу и Пресветој Богородици и твоја ће жена оздравити.”

Одмах сутрадан сам назвао оца проту Слободана Милуновића и замолио га да пошаље факс и замоли оца Гаврила да чита молитве пред чудотворном иконом Богородице Лепавинске за женино оздрављење; отац прота ме је истог дана слеподне обавестио да је то учинио за мене. Тога дана око 19 часова назвао сам супругу и рекао јој да се не секира, него да се треба вратити у Немачку, јер сада знам где је њен лек. Испричао сам јој шта са сањао и да бих желео да што пре да дође, како бих је одвео у манастир Лепавину. Она је тако и учинила, вратила се у Немачку. Пошто је већ дошло зимско доба, путеви су били непроходни, морали смо још мало чекати, и молити се свако вече пред чудотворном иконом Мајке Божје Лепавинске. Редовно смо палили кандило с освећеним уљем. У то време, у децембру 2002. године, написао сам писмо оцу Гаврилу и замолио га да ми помогне, јер ми је жена тешко болесна, да ни сам не знам више шта да радим; молио сам да се заузме за нас и да свакодневно чита молитве за оздрављење моје жене Даре.

Јануара 2003. чуо сам се телефоном с оцем Гаврилом; он ми је рекао да се моли и да ми исто то треба да чинимо свакодневно. Још је препоручио да моја супруга употребљава освећену воду, коју нам је послао

по сестри Љиљани Груловић (три пута дневно да се умива и пије воду са извора Пресвете Богородице Лепавинске) и да се маже освећеним уљем.

Половином јануара отац Гаврило је стигао у посету нашој Цркви у Минхену, где и у моју кућу уноси светлост и благослов својим доласком. Код нас је одмах по доласку прочитао молитву за моју болесну супругу и рекао ми: “Ти мораш довести сестру Дару у манастир Лепавину, и то што пре.”

Фебруара 2003. године стање се поново погоршало. Некако смо успели да извадимо визе за Хрватску, које су нам до тада биле проблем и због којих нисмо раније могли да кренемо за манастир Лепавину.

Пошто ја нисам могао ићи, замолио сам сестру Љиљану да она пође са Даром, јер је њен муж из Хрватске и познаје пут, а она сама је такође нашла мир и спас у манастиру Лепавина. И тако, 12. фебруара 2003. године уз Божју помоћ и благослов оца Гаврила, кренуле су на пут око 11 сати. Била је тако болесна да није могла ни стајати на својим ногама, а болови су били већ неиздржљиви. Али, хвала Богу и Пресветој Богородици, добро су допутовале у Божју кућу, у манастир Лепавину, око 18 сати. Отац Гаврило их је сачекао и дао благослов да одмах са пута присуствују вечерњој молитви, која је трајала скоро до 23 сата. Након што су се сместиле у собу, око поноћи су ми јавиле да су добро стигле у манастир. Хвала Богу, ту се моја супруга из дана у дан полако почела опорављати. После неколико дана већ сам по говору могао приметити да се боље осећа. Када су се вратиле у Немачку после седам дана, ћерка Сања ме је позвала телефоном и рекла: “Тата, да не поверујеш, мама је већ сада много боље, отоци су јој упола мањи.” Ни син Дамир није крио одушевљење када је видио да се мама опоравља. За непун месец дана, отоци са лица су нестали. Радост се враћала у породицу. Супруга Дара се сада добро осећа, више не узима лекове. Лекарима је скоро престала да иде. И даље пије освећену воду и умива се водом са извора Пресвете Богородице Лепавинске.

Хвала Богу и Пресветој Богородици Лепавинској, Која је преко Своје чудотворне иконе вратила радост, здравље и веселје у нашу кућу. Хвала Богу и оцу Гаврилу на његовим молитвама пред чудотворном иконом Лепавинском. Хвала и свима који буду веровали у ово сведочење о излечењу моје супруге и свима онима који верују у Оца, и Сина и Светога Духа. Амин.

Сведочанство

Манастир Лепавину први пут сам посетила пре четири године на Велику Госпојину. Тада сам сама себи

рекла да ћу долазити сваке године на тај дан. Али у мом животу се све променило, јер сам након дугогодишњег рада на послу, и уз то још на додатном послу, очигледно преценила своје могућности, тако да сам остала потпуно непокретна. Уследиле су две доста тешке операције, па сам била спречена да поново одем у манастир. За све то време била сам у телефонском контакту са оцем Гаврилом, који је схватио моје проблеме и много се молио за моје здравље пред иконом Пресвете Богородице. Ја сам се такође много молила код куће, у болници пре и после операција, и захваљивала Богу што је све добро завршило. Тако сам осећала велико душевно олакшање. Тада, пола године после операције кичме, већ сам се доста добро осећала. Међутим, мојим патњама није био крај.

После дочека Нове године 2002. мој син се тешко разболео од мултипле склерозе. Преко ноћи је почео кочење руку, тупа и, делом, ногу. Мислила сам да се срушио свет, живот ми се из темеља променио. Нисам могла веровати да је тако тешка болест преко ноћи погодила мога сина, али налази су то потврђивали. Син је исту вече задржан у болници на лечењу, које није показивало резултате какве сам ја очекивала. После шест дана терапије кортикостероидима није било никаквог побољшања. Одлучила сам сутра ујутро назвати оца Гаврила. Нећу никада заборавити то јутро када сам у девет сати назвала манастир и добила везу из првог покушаја. Зачула сам тихи глас оца Гаврила. Тешко сам говорила, боље речено јецала сам, сузе су текле низ моје лице, у грудима стезање и велика бол. Испрекидано сам говорила да је мој син оболео од мултипле склерозе и да ништа не може рукама. Умилни и тихи глас је само рекао: “Даће Бог и Пресвета Богородица, а и медицина иде напред.” Ја сам само јецала и говорила: “Молите се за моје дете!”

Након разговора сам се сабрала и отишла у болницу, у коју сам ишла три пута дневно по великом снегу. Ни данас не знам откуд сам црпела ту снагу. То само Бог зна. Хранила сам, купала, неговала свога сина наизменично са његовом девојком, која је готово стално била уз њега. Хвала јој на свему. Тог јутра у 11 сати била сам на вратима његове болничке собе, а он ми је из кревета веселим гласом рекао да му је боље и да може радити с рукама. Нисам смела плакати, али су наврле сузе радоснице и чврсто сам загрлила сина, знајући да су велике молитве оца Гаврила помогле.

Од тада је моме сину сваким даном све боље. По отпусту из болнице појавили су се нови проблеми, јер нисмо могли набавити скупи лек, али се и то - мада не без тешкоћа - решило уз помоћ добрих људи. Сада му сваку

другу вече дајем инјекције, које он добро подноси. Живи уобичајеним животом: учи за испите, има девојку, слободне активности... Велику подршку дају му девојка, сестра и родитељи. Уверена сам да ће мој син потпуно оздравити, уз помоћ медицине, како каже и отац Гаврило, али на првом месту уз помоћ молитве, моје и оца Гаврила испред иконе Пресвете Богородице Лепавинске. Када би људи знали колико у невољи помажу вера и молитва, никада не би заборавили да се моле и захваљују Богу и Пресветој Богородици. Срећна сам што сам то спознала.

захвална мајка, Загреб

Сведочанство

Можда сте помислили да сам Вас заборавила. Нисам. Дубоко осећам у себи потребу да Вам се јавим по други пут.

Зовем се С. Д. из Српског Сарајева. Мој брак је био пред разводом. Пошто су деца пунолетна, муж је и њима рекао да се мора развести и да са мном не може да живи. Деца и ја смо дуго размишљали шта да радимо (јер њему ништа не значе 24 године заједничког живота),

морамо се неком обратити! Али коме? Пошто је код нас била књига “Чуда Пресвете Богородице”, коју смо прочитали, одлучили смо да се јавимо у Ваш манастир Лепавину и потражимо помоћ. И тако је и било.

24. марта 2004. године послала сам молбу, факсом из фирме у којој радим, са надом да ће нам Ваше молитве помоћи. Када сам дошла кући, с посла, деца су причала како нешто лупа по нашем стану (собама, ходницима, кухињи, бањи и зидовима), али никога нема, мало су била уплашена. И ја сам то осетила. Касније смо окадили стан и то је престало.

Сутрадан, када се мој муж вратио са посла, осетила се промена. То није био човек од пре неколико дана. Захваљујући Богу, Вама и Вашим молитвама, икони Пресвете Богородице и свима који су се молили за нас, ситуација се променила на боље.

Молила бих Вас ако можете да нам пошаљете нешто из манастира Лепавина (часопис, књиге, крстиће или икону) како би нас убудуће чували, јер смо окружени завидним људима.

С. Д. (7. април 2004.)

